วัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปมนวัฒน์ สามสี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

สิงหาคม 2559

วัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปมนวัฒน์ สามสี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

บทคัดย่อ

ของ

ปมนวัฒน์ สามสี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

สิงหาคม 2559

ปมนวัฒน์ สามสี. (2559*). วัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี.* ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุมปริญานิพนธ์: อาจารย์ ดร.นัฏฐิกา สุนทรธนผล

งานวิจัยนี้มีมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี 2) ศึกษาบทเพลงของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีการศึกษาทางมานุษยดุริยางควิทยาเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งข้อมูลทั้งหมดได้จากการสัมภาษณ์ ในการศึกษาภาคสนามระหว่าง พ.ศ. 2557-2559 ผลการวิจัยพบว่า

1. วัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ ยังมีอยู่ในงานประเพณีพิธีกรรม เช่น ประเพณีสงกรานต์ของชาวกะเหรี่ยง พิธีผูกข้อมือ ฯลฯ แต่ดนตรีในประเพณีนั้นมีจำนวนที่น้อยลงและรูปแบบแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ เครื่องดนตรีที่พบมี จีวาย, โหม่งวาย, ปัตตาล่า, งฺเกย, วาเลเคาะ-จี, จูจ้วย, มู, ขรุ, นาเด่ยงฺ, เมตาลี่, ตะโพ้วกู่เพล้อ, ทะ, ตะเพ้อว และเปี้ยรูปแบบการแสดงดนตรีมีทั้งวงดนตรีและการแสดงเดี่ยว ได้แก่ วงเปี้ย, วงชะพูชะอู, นาเด่ยงฺ และ เมตาลี่นอกจากนี้ยังมีดนตรีนอกวัฒนธรรมกะเหรี่ยงเข้ามาอยู่ในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงอีกด้วย

2. บทเพลงของชาวกะเหรี่ยงมีทั้งเพลงร้องและเพลงสำหรับเครื่องดนตรี เพลงร้องนั้นมีทั้งร้องประกอบดนตรีและร้องโดยที่ไม่มีดนตรีประกอบ ได้แก่ เพลงสำหรับนาเด่ยงฺ,เพลงสำหรับเมตาลี่, เพลงสำหรับเปี้ย, เพลงสำหรับวงชะพูชะอูและเพลงกล่อมเด็ก รูปแบบของดนตรีทั้งเครื่องดนตรีดำเนินทำนองและเครื่องประกอบจังหวะ มีทำนอง และลักษณะจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื้อร้องส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาแบบเดียวกันคือ จะบอกเล่าถึงเรื่องราวของพระพุทธศาสนา คำสอนต่างๆ ความเป็นมาของชาวกะเหรี่ยง การสอนให้รักใคร่กลมเกลียว และเนื้อหาเกี่ยวกับเพลงรัก การเกี้ยวพาราสี

KAREN MUSIC CULTURE IN SRISAWAT DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE.

AN ABSTRACT

BY

PAMONWAT SARMSEE

Present in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Fine Arts Degree in Ethnomusicology

at Srinakharinwirot University

August 2016

Pamonwatsarmsee.(2016*). Karen Musical Culturein Si Sawat District, Kanchanaburi Province.* Master Thesis. M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.NuttikaSoontorntanaphol

This research has the objectives to 1) Study the current status of Karen musical culture in Si Sawat District, Kanchanaburi Province. 2) Study the Karen music in Si Sawat District, Kanchanaburi. usingethnomusicological method as a guideline. The data was collected from the interview and field study during 2014-2016. The research shows that

1. The Karen musical culture in Si Sawat District exists in the ceremonial tradition, for example, Karen Songkran Festival, welcome ceremony, etc. However, the music in the tradition is less important and the form is different in each area. The musical instruments found areJeewai, Mongwai, Pattala, Gei, Walekoa-Jee, Ju-juay, Moo, kru, Nadei, Metali, Tapowgupler, Ta, Ta Per and Poey.The forms of musical performance are bands and single performance, include, Poey Band, Cha-poo Cha-u Band, Nadei andMetali. Furthermore, the music from outside Karen culture has also influenced the Karen way of life.

2. The songs of Karen people are both vocal and melodic. The vocal music can be performed with or without musical accompaniment, include, songs for Nadei, songs for Metali, songs for Poey, songs forCha-poo Cha-uandlullabies. The musical instruments can be classified into melodic and percussion instruments. The melody and rhythm are unique. Most of the lyrics are in the same way: the story of Buddhism, doctrines, history of Karen, harmony, love and courting.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาเมตตาจากอาจารย์ และกัลยาณมิตรที่ส่งเสริมข้าพเจ้าอยู่มากมาย

กราบขอบพระคุณป้าแต๋ม (รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์) อาจารย์ที่ปรึกษา (Ethnomusicology๕๖) ข้าพเจ้าได้รับการอบรมสั่งสอน ในเรื่องการเรียนและเรื่องต่าง ๆ มากมาย ท่านมอบความรักความเอ็นดูให้พวกเราทุกคน ป้าแต๋มยังคงอยู่ในใจข้าพเจ้าตลอดไป

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์สำหรับการแนะนำให้รู้จักพื้นที่วิจัย ตลอดจนถึงคำปรึกษาและคำแนะนำต่าง ๆ วิธีคิดและมุมมองใหม่ในทุกเรื่องที่ได้ซึมซับมาจากท่านนั้นมีค่ายิ่ง ตอนนี้ผมผัดข้าวกินเองได้แล้วครับ ส่วนรสชาตินั้นค่อยปรุงกันต่อไปคงจะอร่อยขึ้นทุกครั้งที่ได้กิน

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นัฏฐิกา สุนทรธนผล ที่ปรึกษาวิจัยหลักในการทำวิจัย สำหรับคำแนะนำ และให้ความอนุเคราะห์จนวิจัยเสร็จสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรัณยานนท์ ที่ท่านได้สละเวลามาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์และได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ช่วยให้วิจัยสมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในสาขามานุษยดุริยางควิทยา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษาเล่าเรียน

กราบขอบพระคุณนายกเทศมนตรี ดาบตำรวจสมรัก พรหมชนะ สำหรับความเอื้อเฟื้อและอำนวยความสะดวกในการลงภาคสนามทั้งที่พัก ที่ทำงาน และการเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ในพื้นที่วิจัย

กราบขอบพระคุณอาจารย์พัศรุตน์ ตรีจิตนันท์ สำหรับการเดินทางไปในพื้นที่วิจัยครั้งแรก และเชิญไปเป็นวิทยากรในโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงที่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย

กราบขอบพระคุณพี่นาท คุณวรนาท หมันมณี และ พี่ราญ ดาบตำรวจสำราญ หมันมณี พี่สาวและพี่ชายที่น่ารัก ขอบพระคุณสำหรับความรักความเมตตาและความช่วยเหลือในทุกเรื่องที่มอบให้ด้วยความปรารถนาดีเสมอมาเพราะมีพี่ทุกอย่างจึงง่ายขึ้น

ขอบคุณ คุณพนอ คุ้มคง สำหรับการเดินทางไปในทุกที่ของอำเภอศรีสวัสดิ์ ไม่ว่าเส้นทางจะยาวไกลแค่ไหน เราก็ไปถึงปลายทางและปลอดภัยด้วยกันทุกครั้ง

ขอบคุณ คุณสุกัญญา วรดี และคุณเกศรินทร์ คงเปี่ยม สำหรับข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง และความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่มีให้ตลอด รวมถึงอาหารพื้นบ้านอันแสนอร่อย

ขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลเขาโจด รวมถึงพี่น้องชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ ทุกท่านสำหรับมิตรภาพและน้ำใจที่มีให้กันตลอดทุกครั้งที่ไปเยือน

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณความรักของบิดามารดาด้วยความรักยิ่ง

ปมนวัฒน์ สามสี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสาร ตำรา และหนังสือทางวิชาการ	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	23
ค้นคว้ารวบรวมข้อมูล	23
เก็บข้อมูลภาคสนาม	23
เรียบเรียงข้อมูล	24
วิเคราะห์ข้อมูล	24
ขั้นสรุปข้อมูล	24
4 วิเคราะห์ข้อมูล	25
สภาพทั่วไปของอำเภอศรีสวัสดิ์	25
สภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง**ผิดพลาด! ไม่ไ**	38
เครื่องดนตรี	39
นักดนตรี	86
รูปแบบการแสดงดนตรี	114
โอกาสที่ใช้ในการแสดง	118
ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับประเพณี	121

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

4 (ต่อ)

การสืบทอดทางด้านดนตรี..... 128
ศึกษาบทเพลงของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์..... 130
บทเพลงสำหรับวงชะพูชะอู..... 131
บทเพลงสำหรับนาเด่ยง..... 162
บทเพลงสำหรับเมตาลี่..... 172
บทเพลงสำหรับเป้ย..... 189
บทเพลงสำหรับกล่อมเด็ก..... 194

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 195
วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 195
ความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย..... 195
วิธีดำเนินวิจัย..... 195
สรุปผลวิจัย..... 196
อภิปรายผล..... 203
ข้อเสนอแนะ..... 205

บรรณานุกรม..... 206

ภาคผนวก..... 210
ภาคผนวก ก..... 211
ภาคผนวก ข..... 214

ประวัติย่อผู้วิจัย..... 227

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น..... 26
2 เขื่อนศรีนครินทร์..... 26
3 แพล่อง..... 27
4 โบสถ์สแตนเลส..... 27
5 ชุดไซ่พูกี..... 28
6 ใส่ชุดไซ่พูกีสำหรับรำตง..... 29
7 การแต่งกายของผู้หญิง..... 29
8 การแต่งกายของผู้ชาย..... 29
9 การแต่งกายในงานประเพณี..... 30
10 การแต่งกายทั่วไปของเด็ก..... 30
11 การแต่งกายทั่วไปของผู้ใหญ่..... 30
12 ย่ามขาว หรือ โท้วอั่ว..... 31
13 ย่ามแดง หรือ โท้วโหว่..... 31
14 บ้านทำด้วยไม้ฟาก..... 32
15 บ้านทำด้วยไม้แผ่น..... 32
16 บ้านทำด้วยปูน..... 33
17 บันได..... 33
18 ไม้ไผ่ค้ำต้นโพธิ์..... 35
19 ปักเทียนขี้ผึ้งที่สะพานและสะเดิ่ง..... 35
20 จีวาย..... 39
21 จีวายส่วนที่ 1..... 40
22 จีวายส่วนที่ 2..... 40
23 จีวายส่วนที่ 3..... 41
24 ลูกจีวาย..... 41
25 เชือก และ ดินน้ำมัน..... 42
26 ไม้ขัดเชือก..... 42
27 แผงจีวาย ส่วนที่ 1..... 43

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

28 แผงจีวาย ส่วนที่ 2..... 43
29 แผงจีวาย ส่วนที่ 3..... 44
30 ไม้ค้ำ ส่วนที่ 3..... 44
31 ไม้ตีจีวาย..... 45
32 ท่าทางการบรรเลงจีวาย..... 45
33 โหม่งวาย..... 46
34 โหม่งวายส่วนที่ 1..... 46
35 โหม่งวายส่วนที่ 2..... 47
36 โหม่งวายส่วนที่ 3..... 47
37 ลูกโหม่งวาย..... 48
38 เชือก และ ดินน้ำมัน..... 48
39 ไม้ขัดเชือก..... 49
40 แผงโหม่งวายส่วนที่ 1..... 49
41 แผงโหม่งวายส่วนที่ 2..... 50
42 แผงโหม่งวายส่วนที่ 3..... 50
43 ไม้ตีโหม่งวาย..... 51
44 ท่าทางการบรรเลงโหม่งวาย และ การจับไม้..... 51
45 ปัตตาล่า..... 52
46 ปัตตาล่า, แผ่นยาง และตะปูยึดลูกปัตตาล่า..... 53
47 รางปัตตาล่า..... 53
48 ไม้ตีปัตตาล่า..... 54
49 ท่าทางการบรรเลงปัตตาล่า และ การจับไม้..... 54
50 งฺเกย..... 55
51 ด้านหน้าและด้านหลังของ งฺเกย..... 55
52 ลิ้นงฺเกย..... 56
53 ปีกงฺเกย..... 56
54 ท่าทางการบรรเลง งฺเกย..... 57

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

55 วาเลเคาะ-จี..... 57

56 ขนาดของวาเลเคาะ..... 58

57 กล่องเสียง..... 59

58 จี..... 59

59 ไม้ตีวาเลเคาะ..... 60

60 ท่าทางการบรรเลงวาเลเคาะ-จี..... 60

61 จูจ้วย..... 61

62 ท่าทางการบรรเลงจูจ้วย..... 61

63 มู..... 62

64 ไม้ตีมู..... 62

65 ขรุ..... 63

66 ท่านั่งบรรเลงขรุ..... 63

67 นาเด่ยง..... 64

68 กล่องเสียง, ตำแหน่งสาย และ ระดับเสียงของสายนาเด่ยง..... 64

69 สายเบรกรถจักรยาน..... 65

70 คอ, ลูกบิด และ สายสะพาย..... 66

71 ท่านั่งบรรเลงนาเด่ยง..... 67

72 เมตาลี่..... 68

1 ด้านหน้า และ ด้านหลัง ของเมตาลี่..... 68

74 กล่องเสียงของเมตาลี่..... 69

2 คอ, สาย และ เฟรท..... 69

3 ท่านั่งบรรเลงเมตาลี่..... 70

77 ท่ายืนบรรเลงเมตาลี่..... 70

78 ตะโพ้วกู่เพล้อ..... 71

4 ตะโพ้วผะดู๊ (ซ้าย) ตะโพ้วกล่า (ขวา) 72

5 หน้ากลองของตะโพ้วผะดู๊ และ ตะโพ้วกล่า..... 72

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

6 ขาตั้ง..... 73

7 ตะโพ้วทิพี่..... 73

8 หน้ากลองตะโพ้วทิพี่ (หน้าใหญ่) 74

9 ท่าทางการบรรเลงตะโพ้วกู่เพล้อ..... 74

10 ทะ..... 75

11 ส่วนประกอบของทะ..... 75

12 ท่าทางการบรรเลง ทะ..... 76

13 ตะเพ้อว..... 77

14 หน้ากลอง..... 77

15 ท่าทางการบรรเลง ตะเพ้อว..... 78

16 เป้ย..... 79

17 ลูกเป้ย และ เชือก..... 79

18 ส่วนประกอบของ เป้ย 80

19 ระดับเสียงของแพซ้าย..... 81

20 ระดับเสียงของแพขวา..... 81

21 ท่าทางการนั่งบรรเลงเป้ย..... 82

22 เปรียบเทียบ จี (ซ้าย) กับ ฉิ่ง (ขวา) 84

23 เปรียบเทียบ ตะโพ้ว (ซ้าย) กับ กลองรำวง (ขวา) 85

24 นางเพ็ญณี ขจัดพิษภัย..... 86

25 นายแต๊ะซ่า ขจัดพิษภัย..... 87

26 นางฉันทนา ปิ่นประดับ..... 88

27 นายมี สวัสดิ์กสิณ..... 89

28 นางเอ่เค่อ..... 90

29 นายจอนนี่..... 91

30 นายละ นาสวนสุรงค์..... 92

31 นายชัยรัตน์..... 93

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

32 นางมะตะเฉ่ง ลำใยไพรวัลย์..... 94
33 นายอุกฤษ น้ำพุไพศาลสกุล..... 95
34 นางสีมา ลำใยเสาวรส..... 96
35 นางเตะเปรียวเอ่ง พุทธศรีปัญญา..... 97
36 นางกิว น้ำพุไพศาลสกุล..... 98
37 ด.ช.นิจิต น้ำพุไพศาลสกุล..... 99
38 ด.ช.ปวิตร สุจริตวิเศษสกุล..... 100
39 นายเจริญ สวัสดิ์กรานต์..... 101
40 นางไม้ปะโด สวัสดิ์กรานต์..... 102
41 นายช่วยละ ลำใยสถิต..... 103
42 นายเวียไป่เงีย ลำใยงาม..... 104
43 เด็กชายสงกรานต์..... 105
44 เด็กหญิงรักษิณา สวัสดิ์กรานต์..... 106
45 เด็กหญิงจันทร์ สวัสดิ์นที..... 107
46 เด็กหญิงวรรฑณี ชื่นตา..... 108
47 เด็กชายนพรุจ โยธารัตน์..... 109
48 เด็กชายณัฐชนนท์ สวัสดิ์วนากูล..... 110
49 เด็กหญิงกรกมล สวัสดิ์นที..... 111
50 เด็กชายนพกร โยธารัตน์..... 112
51 วงเป้ย เล่นที่งานสงกรานต์วัดเขาโจดวิเวการาม..... 117
52 บรรเลงนาเด่ยง งานสงกรานต์วัดเขาโจดวิเวการาม..... 120
53 แห่สะเดิ่งรอบโกร่ง..... 121
54 อุปกรณ์ที่ใช้ในพิธี และ เครื่องดนตรี..... 121
55 ปักเทียนที่โกร่ง..... 122
56 วงดนตรีเดินแห่สะเดิ่งรอบบ้านเจ้าวัด..... 122
57 วงชะพูชะอูบรรเลงในงานผูกข้อมือ..... 123
58 เมรุลอยในงานศพพระ..... 123

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

59 วงกลองยาวจากบ้านองเผาะ..... 124

60 นายชาลีสาธิตท่าทางการเป่าเกว..... 125

61 ฉิ่งเต๊าะ..... 125

62 เป้ง หรือ กลองแต๊ก..... 126

63 ตะโพ้ว หรือ กลองรำวง..... 126

64 คณะรำตงจากบ้านกล้วย..... 127

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์ย่อมมีวัฒนธรรมตนเองเป็นเครื่องนำทางไม่ว่าจะอยู่มุมใดของโลก วัฒนธรรมจากหลายกลุ่มชนยังมีความคล้ายคลึงมากน้อยต่างกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของมนุษย์ทั้งโลกก่อนการกั้นเขตแดนแบ่งแยกเชื้อชาติ เมื่อมองลึกลงไปในแต่ละประเทศจะพบความหลากหลายทางด้านพันธุกรรมวิถีชีวิต วัฒนธรรม ที่ผสมกลมกลืนกันอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ตลอดถึงแนวเขตแดน ซึ่งเป็นรอยต่อวัฒนธรรมของแต่ละฟากฝั่งอย่างเห็นได้ชัด ในประเทศไทยนั้นมีความหลากหลายทางด้านเชื้อสายและเผ่าพันธุ์อยู่หลากหลายผู้คนส่วนใหญ่คุ้นหูกับชื่อเรียกตามความแตกต่างตามอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มชน เช่น มันนิ, กะเหรี่ยง, ม้ง, อาข่า, ลีซู, ลัวะ, มลาบาริ, เมี่ยน, ล่าหู่, ขมุ ฯลฯ ในกลุ่มชนทั้งหมด กะเหรี่ยง มีจำนวนประชากรมากที่สุด อาศัยอยู่ตามเขตรอยต่อบริเวณพื้นที่สูง และยังมีวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตัวเองอย่างชัดเจน

กะเหรี่ยงเป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แผ่นดินใหญ่ (Mainland Southeast Asia) ตั้งถิ่นฐานเป็นแนวยาวจากเหนือลงใต้ในเขตแดนไทยพม่าเมื่อราว 600-700 ปีมาแล้ว (Keyes C.F., 1979) นักวิชาการสันนิษฐานว่า กะเหรี่ยงอพยพลงมาจากทางเหนือ มาตั้งถิ่นฐานทางทิศตะวันออกของสหภาพพม่าและทางภาคเหนือของประเทศไทยก่อนศตวรรษที่ 18 (Renard, R.D., 1980) ทั้งนี้ได้มีกะเหรี่ยงจำนวนหนึ่งเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยก่อนที่ชนชาติไทยจะเคลื่อนย้ายลงมาสู่แหลมสุวรรณภูมิ (ขจัดภัย บุรุษพัฒน์, 2518: 73) แต่ที่สหภาพพม่า กะเหรี่ยงน่าจะอพยพเข้ามาในดินแดนดังกล่าวหลังกลุ่มมอญ-เขมร (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิบัติการทางจิตวิทยาแห่งชาติ. 2518 : 5)

ก่อนหน้าที่ชาวกะเหรี่ยงโปจะอพยพเข้ามายังประเทศไทยนั้นชาวกะเหรี่ยงโปได้อาศัยอยู่กับมอญในดินแดนพม่าตอนล่าง หรือที่เรียกว่า 'หัวเมืองมอญ' ส่วนพวกกะเหรี่ยงสะกอ (ส่อง) ไม่อยู่ในอำนาจหรืออิทธิพลของพวกมอญ การถูกข่มเหงรังแกจากพม่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนกะเหรี่ยงอพยพย้ายถิ่นฐานมายังฝั่งไทย แต่การอพยพครั้งใหญ่เท่าที่มีการบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์เกิดขึ้นในช่วงปี 2317-2318 อันเป็นปีที่พระเจ้าอลองพญา (อ่องเจยะ) กษัตริย์พม่าได้ทำสงครามเพื่อยึดดินแดนมอญ ชาวกะเหรี่ยงได้รับความเดือดร้อนไปด้วย เพราะถูกเรียกเก็บภาษีอย่างหนักจากกองทัพพม่า เมื่อสงครามสิ้นสุดโดยมอญเป็นฝ่ายแพ้ กะเหรี่ยงซึ่งเป็นมิตรกับมอญก็พากันอพยพหลบหนีข้ามภูเขาเข้าสู่แดนไทย นับเป็นช่วงที่กะเหรี่ยงอพยพเข้าไทยมากที่สุด (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ 2506: 68) ชาวกะเหรี่ยงที่ข้ามมาฝั่งไทยนั้น พวกหนึ่งได้เดินทางไกลไปกับพวกชาวมอญจนถึง

สุพรรณบุรี ราชบุรี และอุทัยธานี ขณะที่กะเหรี่ยงอีกกลุ่มหนึ่งปักหลักอยู่ในบริเวณป่าแถบกาญจนบุรีและตาก ชุมชนกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรีและตากนั้น ได้กลายเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญทางภาคตะวันตกของไทยมานับแต่ประวัติศาสตร์ ชุมชนเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งคือเมืองศรีสวัสดิ์ ชุมชนนี้อยู่บริเวณตอนบนของแม่น้ำแควใหญ่ เป็นเมืองหน้าด่านของไทยมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เช่นเดียวกับเมืองสังขละบุรีซึ่งตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำแควน้อยตอนบน (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี 2539: 48) ผู้นำกะเหรี่ยงในชุมชนเหล่านี้ยังได้รับพระราชทานตำแหน่งเป็นเจ้าเมืองดูแลปกครองดินแดนแถบนี้ มาตั้งแต่สมัยอยุธยา อาทิ พระพิชัยชนะสงครามเป็นเจ้าเมืองศรีสวัสดิ์ ดูแลด่านชายแดนช่องทางแม่น้ำกะสะ (ลำน้ำกษัตริย์) ซึ่งเป็นเส้นทางเดินทัพของพม่าที่จะเข้าเมืองศรีสวัสดิ์ และ พระศรีสุวรรณคีรี ปกครองเมืองสังขละบุรี เป็นต้น ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในประเทศไทยอย่างหนาแน่นในแถบบริเวณต้นน้ำสาละวิน ทางด้านทิศตะวันออกและบริเวณต้นน้ำปิง แล้วกระจายตัวไปตามแนวเทือกเขาตะนาวศรี ตั้งแต่ภาคเหนือของประเทศไทยลงไปโดยตลอดถึงบริเวณคอคอดกระ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีภาษาพูดคือ ภาษากะเหรี่ยง เป็นภาษาในตระกูลจีนธิเบต สาขา ธิเบต-พม่า ภาษากะเหรี่ยงที่พูดกันในประเทศไทยและพม่า มีกลุ่มภาษาย่อย 8 ภาษา แต่ในประเทศไทยมี 4 ภาษา ตามจำนวนกลุ่มย่อยของกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย คือโป, สะกอ, บะเว, ตองซู่

ในประเทศไทยนั้นชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่หนาแน่นในบริเวณภาคเหนือและภาคกลาง ตามเขตรอยต่อของพม่าและไทย ชื่อ “กะเหรี่ยง” เป็นชื่อที่เรียกตามอย่างมอญซึ่งเรียกกลุ่ม ชาติพันธุ์นี้ว่า “กะเรง” ชนกลุ่มนี้ (ยกเว้นกลุ่มตองซู่) เรียกตนเองว่า “ปากะญอ” ซึ่งแปลว่า “คน” (โสพัส ศิริไสย์ 2536) ทางภาคเหนือของประเทศไทยและทางรัฐฉานของพม่ากลุ่มชนนี้เป็นที่รู้จักกันในนามว่า “ยาง” ซึ่งเป็นคำที่พวกชานหรือไทยใหญ่ใช้เรียกกะเหรี่ยง พม่าเรียกกะเหรี่ยงว่า “คะหยิ่น” ซึ่งหมายถึง กะเหรี่ยงสะกอ และโป นอกจากคำนี้แล้วยังพบคำว่า “กะเหรี่ยงขาว” (White Karen) ซึ่งใช้เรียกกะเหรี่ยงสะกอและโป ส่วนทางภาคตะวันตกเช่นจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ บางครั้ง จะใช้คำว่า “กะหร่าง” เรียกกลุ่มชนกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ : 2518)

ชาวกะเหรี่ยงเป็นอีกหนึ่งชาติพันธุ์ที่มีศิลปวัฒนธรรมทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา ในงานบุญ เช่น ทำบุญข้าวใหม่ พิธีผูกข้อมือ ประเพณีฟาดข้าว หรือใช้ในงานรื่นเริงต่าง ๆ และใช้เพื่อผ่อนคลายยามว่างจากการงาน เครื่องดนตรีที่ชาวกะเหรี่ยงยังคงใช้บรรเลงอยู่ในแถบจังหวัดกาญจนบุรี มี นาเด่ยง, เมตาลี่, ชะพูชะอู ซึ่งบางพื้นที่ที่ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ก็ไม่มีดนตรีหลงเหลือแล้ว ลักษณะบทเพลงของชาวกะเหรี่ยงมีทั้งเพลงร้องและเพลงบรรเลง เพลงร้องจะมีเนื้อหาทั้งการบอกเล่าถึงประวัติศาสตร์ ตำนาน พุทธ

ศาสนา ธรรมชาติ ความรัก ส่วนเพลงบรรเลงจะมีท่วงทำนองทั้งช้าและเร็วบางเพลงมีเรื่องราวสามารถบอกถึงประวัติศาสตร์บางส่วนของชาวกะเหรี่ยง บางเพลงบรรเลงเพื่อความสนุกสนานอย่างเดียว ไม่สามารถทราบที่มาได้ มีรูปแบบลักษณะของจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีการแสดงของชาวกะเหรี่ยงที่มีชื่อเสียงมากได้แก่ “เทอลียโตว” คนไทยจะเรียกการแสดงชนิดนี้ว่า “รำตง” (Dong Dance) ซึ่งเป็นการรำและร้องเพลงเล่าเรื่องราวทางพุทธศาสนา ตำนานนิทานต่าง ๆ จารีตประเพณี ตลอดจนการเกี้ยวพาราสีของหนุ่มสาว เทอลียโตวเป็นการแสดงที่มีบทบาทมากในสังคมชาวกะเหรี่ยง และเป็นการขัดเกลาทางสังคมอีกทางหนึ่งด้วย เช่น เนื้อหาที่กล่าวถึงการรักษาวัฒนธรรม การวางตน การดำเนินชีวิต การแต่งกายของกะเหรี่ยง (ผอบ นะมาตร์ และคนอื่น ๆ 2544: 27-28)

เทอลียโตว จะแสดงในโอกาสที่ว่างเว้นจากการทำไร่ เพราะในขณะที่อยู่ในฤดูการทำไร่ ชาวกะเหรี่ยงจะต้องแยกย้ายกันไปทำไร่ในป่าที่ไกลออกไปจากหมู่บ้านซึ่งจะต้องมีภาระหนักทุกคนจะต้องช่วยกันทำไร่เพื่อได้ผลผลิตไว้บริโภคตลอดปีหน้า เมื่อเสร็จสิ้นการทำไร่ก็จะกลับมาอยู่รวมกันที่หมู่บ้าน ช่วงนี้เองที่เป็นโอกาสได้พบปะสังสรรค์กันในสังคมกะเหรี่ยงและจะร่วมกันฝึกซ้อมเทอลียโตว ไว้แสดงในโอกาสหรือเทศกาลต่าง ๆ ที่จะมาถึงในช่วงที่ว่างเว้นจากการทำไร่ เทอลียโตวนิยมแสดงในเวลากลางคืนหลังจากที่เสร็จสิ้นจากกิจวัตรประจำวัน ในหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงจะมีลานสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ กองไฟกองใหญ่จะก่อขึ้นที่ด้านหนึ่งของลานเพื่อสร้างความสว่างและความอบอุ่นยามค่ำคืน วงดนตรีจะนั่งเป็นแถวหันหน้าเข้าหากันระหว่างกลุ่มนักดนตรีและผู้รำซึ่งส่วนใหญ่จะเห็นชายหนุ่มหญิงสาวในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม เทอลียโตวมิได้เป็นเพียงการแสดงของหนุ่มสาวเท่านั้น ผู้ที่มีครอบครัวแล้วถ้าหากมีเวลาว่างก็สามารถร่วมแสดงได้เช่นกัน แต่จะเป็นเทอลียโตวอีกแบบหนึ่งที่มีจังหวะลีลาที่ช้าอ่อนช้อยเรียกว่า “โตวโอ่หล่อง” หรือ “โตวมึงซา” อันหมายถึง เทอลียโตวคนแก่ (ผอบ นะมาตร์ และคนอื่น ๆ. 2544: 27-28)

วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงเป็นวัฒนธรรมที่ผูกพันอยู่กับระบบนิเวศทางธรรมชาติอย่างกลมกลืน ซึ่งมีผลต่อชีวิตของชาวกะเหรี่ยง ชาวกะเหรี่ยงจึงเชื่อว่าสรรพสิ่งมีจิตวิญญาณเป็นเจ้าของดูแล (โกวิท แก้วสุวรรณ, 2542: 32) ชาวกะเหรี่ยงทั่วไปมีความเชื่อว่าธรรมชาติรอบตัวมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองอยู่ ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงจึงให้ความเคารพนับถือ บูชา เทพเจ้าหลายองค์ วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ด้วยความเคารพ ทำให้มีประเพณีเกี่ยวกับพุทธศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตามความเชื่อ (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2536: 21-33) ในพิธีกรรมต่าง ๆ มักมีดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องเสมอ เช่น ดนตรีประกอบพิธีกรรมในงานทำบุญข้าวใหม่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของพิธีกรรมที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างคน และจิตวิญญาณที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือ ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่า

เมื่อร้องเพลงและบรรเลงดนตรีแล้ว พระแม่โพสพ จะรับรู้และลงมาสู่ประรำพิธี (จรัญ กาญจนประดิษฐ์, 2547: 212)

ดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรีบางพื้นที่นั้นยังมีการเล่นและรับใช้วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง แต่บางพื้นที่นั้นกำลังจะสูญหายเพราะไม่มีเด็กรุ่นใหม่ ๆ สืบทอดทั้งหมดนี้สืบเนื่องมาจากความเจริญที่หลั่งไหลเข้าสู่วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง ทำให้ชาวกะเหรี่ยงที่เคยอาศัยอยู่ไกลจากเมืองใหญ่นั้นดูจะไม่ไกลอีกต่อไป วัฒนธรรมใหม่ เทคโนโลยีใหม่ รูปแบบการใช้ชีวิตใหม่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทำให้วิถีชีวิตแบบเดิม ๆ กำลังกลายเป็นรูปแบบเดียวกับคนเมือง วัฒนธรรมใหม่กำลังดูดกลืนวัฒนธรรมเก่าของชาวกะเหรี่ยงทีละน้อย โดยเฉพาะในพื้นที่ของอำเภอศรีสวัสดิ์นอกจากจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดกาญจนบุรียังมีปัจจัยอื่นอย่างเช่น รูปแบบการเกษตรที่เปลี่ยนไป การศึกษาที่ดีขึ้น ผู้คนจากต่างถิ่นเข้ามาอาศัย ฯลฯ เหล่านี้นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิต นานเข้าจากความเรียบง่ายสู่ความสะดวกสบาย นำพาให้ชาวกะเหรี่ยงเหินห่างจากการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีและการแสดงตามอย่างบรรพบุรุษ

ในชุมชนชาวกะเหรี่ยงอำเภอศรีสวัสดิ์นั้นยังมีชาวกะเหรี่ยงที่มีความรู้ทางด้านดนตรีและการรำตงอยู่หลายคนทั้งที่เป็นคนดั้งเดิมในพื้นที่และเป็นคนที่อพยพมาจากที่อื่นแล้วมาตั้งรกรากที่นี่ ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการรำตง ร้องเพลง และการเล่นดนตรี ด้วยเหตุผลดังกล่าวการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นแบบแผน เพื่อเป็นองค์ความรู้ เพื่อเผยแพร่ ให้คนรุ่นใหม่หรือผู้สนใจได้ศึกษา นำมาซึ่งการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรีของชาวกะเหรี่ยงไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. ศึกษาบทเพลงของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย

ในปัจจุบันนี้ความเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้นต่อเนื่องและส่งผลต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง วัฒนธรรมภายนอกที่เข้าสู่วิถีชีวิตของชุมชนชาวกะเหรี่ยงจะนำพาให้วัฒนธรรมดนตรีรูปแบบเดิมสูญหายในขณะเดียวกันวัฒนธรรมดนตรีในรูปแบบใหม่เข้ามาแทนที่ชาวกะเหรี่ยงมีวัฒนธรรมดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนเอง ถือเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญ ที่จะต้องรวบรวมข้อมูลเก็บไว้ให้เป็นแบบแผน เพื่อง่ายต่อการค้นหาสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาเรียนรู้ในดนตรีของชาวกะเหรี่ยง ทั้งยังสร้างจิตสำนึกร่วมในการเห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยงของคนในชุมชนเองอีกด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

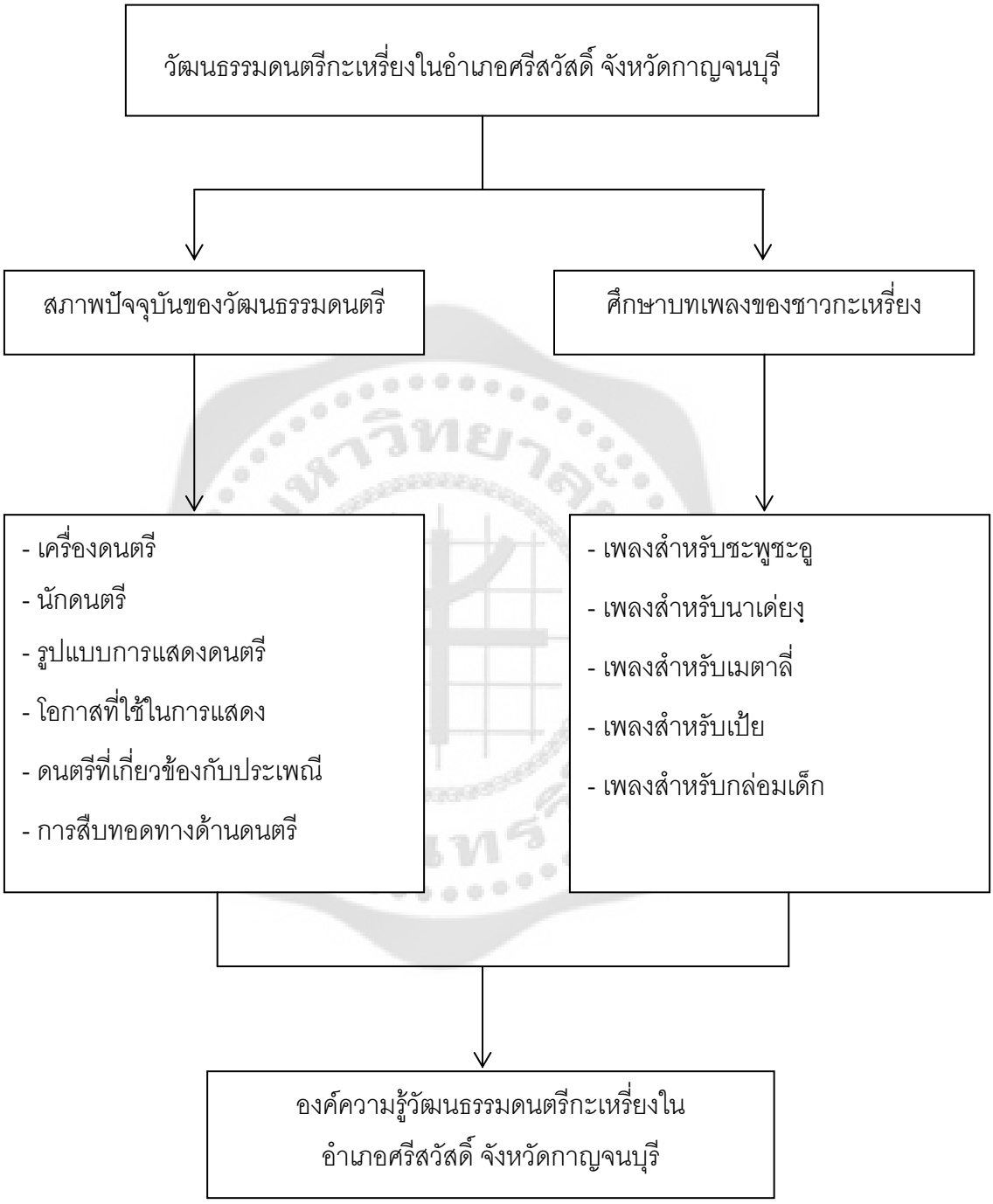
การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง และศึกษาบทเพลงของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

รำตง	หมายถึง	การฟ้อนรำที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยง
งฺเกย	หมายถึง	เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง ทำด้วยไม้ไผ่เหลาให้บาง เซาะร่องตรงกลางให้เป็นลิ้น วางไว้ระหว่างริมฝีกปากบนและล่าง ใช้นิ้วดีดตรงปลาย โดยให้กระพุ้งแก้มเป็นกล่องเสียง
นาเด่ยงฺ	หมายถึง	เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง ลักษณะคล้ายพิณพม่า มี 6 สาย
เมตาลี่	หมายถึง	เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง ลักษณะคล้ายแมนโดลิน 6 สาย
โหม่งวาย	หมายถึง	เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง ลูกโหม่งวายมีลักษณะคล้ายโหม่งของไทย ผูกติดไว้กับแผงไม้ มีทั้งหมด 3 แผง สามารถถอดแยกออกจากกันได้
จีวาย	หมายถึง	เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง ลูกจีวายมีลักษณะคล้ายลูกฆ้องของไทยผูกติดไว้กับแผงไม้ มีทั้งหมด 3 แผง สามารถถอดแยกออกจากกันได้
ปัตตาล่า	หมายถึง	เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง ลักษณะคล้ายระนาดเหล็กของไทย
ถะคู้	หมายถึง	เพลงร้อง
โป้ว	หมายถึง	กลองสองหน้า 4 ใบขนาดเล็กอยู่ในรางไม้
ตะโพ้วกู่เพล้อว	หมายถึง	กลองเป็นชุด มี 3 ชนิด ได้แก่ ตะคู้ ตะโพ้ว และ โป้ว
ตะโพ้วผะดู๊	หมายถึง	กลองขนาดใหญ่ รูปร่างคล้ายตะโพน มีขาตั้ง
ตาโพ้วกล่า	หมายถึง	กลองขนาดกลาง รูปร่างคล้ายตะโพน มีขาตั้ง
ตะโพ้วทิพี่	หมายถึง	กลองขนาดเล็ก รูปร่างคล้ายเปิงมางคอก

ตะเพ้อ	หมายถึง	กลองขนาดกลาง มี 2 หน้า คล้ายตะโพนไทย ไม่มีขาตั้ง
เป้ย	หมายถึง	แคน
อู้เป้ย	หมายถึง	เป่าแคน
เย่อเป้ย	หมายถึง	ร้องเพลงประกอบการเป่าแคน
จูจ้วย	หมายถึง	เครื่องเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง ลักษณะคล้ายฉาบใหญ่

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2
เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยง ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่มีความสำคัญจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มาประกอบ ในการวิจัยได้แก่ เอกสารทางวิชาการ เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับงานวิจัย เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม การศึกษาค้นคว้าที่นำมาประกอบนี้นับว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง

เอกสาร ตำรา และหนังสือทางวิชาการ

ศรันย์ สมันตรัฐ และคณะ (2526: 180-181) ได้อธิบายเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมป่าโฌโยจุริน โลกปัจจุบันมีภาษา 7,105 ภาษา หลายภาษามีรากเหง้าร่วมกัน เรียกว่า ตระกูลภาษา (Language Family) โดยมีอยู่ 147 ตระกูลภาษา กว่า 44 ตระกูลภาษาอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเพียง 5 ตระกูลภาษาจะครอบคลุมประชากรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เขตภาคพื้นคาบสมุทรได้ทั้งหมด (ยกเว้นแหล่งตั้งถิ่นฐานเก่าแก่ของบรรพชนก่อนประวัติศาสตร์-ภาคหมู่เกาะเช่น ฟิลิปปินส์, อินโดนีเซีย, และปาปัวนิวกีนี ที่มีความหลากหลายมาก) ทั้ง 5 ตระกูลภาษาประกอบด้วย Austro-Asiatic ที่มีสาขามอญ-ขเมอร์, ตระกูลภาษา Austronesian ที่มีสาขาภาษามลายู-โพลินีเซีย, ตระกูลภาษา Hmong-Mien, ตระกูลภาษา Sino-Tibetan ที่มีสาขาทิเบโต-เบอร์มัน และตระกูลภาษา Tai-Kadai ที่มีสาขาไต ระบบตระกูลภาษาจึงเป็นหลักช่วยเปรียบเทียบให้การศึกษาวัฒนธรรมในเชิงสัมพันธ์มีความเป็นไปได้

นักวิทยาศาสตร์ญี่ปุ่นได้พัฒนาทฤษฎีวัฒนธรรมป่าโฌโยจุริน หรือวัฒนธรรมป่าใบไม้ผิวมัน (Lucidophyllous forest culture) หรือวัฒนธรรมป่าไม่ผลัดใบเขตเอเชียตะวันออก (East Asian evergreen forest culture) ตั้งแต่ปี1966 และมีการนำมาใช้อย่ากว้างขวางในญี่ปุ่น

ขอบเขตวัฒนธรรมนี้ครอบคลุม ตอนกลางเทือกเขาหิมาลัย เขตภูเขาตอนเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เขตที่สูงในยูนานและกุ้ยโจว เขตภูเขาตอนใต้ของแยงซีเกียงจนถึงญี่ปุ่นตะวันตก

องค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่แพร่กระจายอยู่อย่างกว้าง เช่น การกสิกรรมแบบไร่เลื่อนลอย-การทำนาดำ, เทคนิคการหมักถนอมอาหาร (มิโซะ-เต้าเจี้ยว-กะปิ-น้ำปลา-ปลาร้า-ถั่วเน่า), เทคนิคเครื่องเขินลงรัก, การเลี้ยงและสาวไหม, มโหระทึกและสัมฤทธิ์, การหมักเหล้าจากก้อนเชื้อ, การจักสานไม้ไผ่ และเรือนยกพื้น เป็นต้น จะเห็นว่า ทั้งองค์ประกอบทางวัฒนธรรมและขอบพื้นที่ในทฤษฎีนี้ครอบคลุมผู้คนทั้งในตระกูลภาษาสาขาทิเบโต-เบอร์มัน และตระกูลภาษาไต-กะได

นอกจากนี้การเรียกชื่อกลุ่มชนด้วยสียังสอดคล้องกับการใช้สีบอกทิศในศาสนาเต๋าด้วย ตำแหน่งทิศเป็นสิ่งจำเป็นในทุกพิธีกรรมเต๋ามีสีประจำดังนี้ เหนือ-ดำ, ใต้-แดง, ตะวันออก-เขียวหรือน้ำเงิน, ตะวันตก-ขาว และศูนย์กลาง-เหลือง, สำหรับกลุ่มไท มีการใช้สีกำหนดทิศจำแนกกลุ่มเช่นกัน ยกตัวอย่าง เช่น กะเรนนี-คยา-กะเหรี่ยงแดง ในทิศใต้, ปะโอ-ตองสู-กะเหรี่ยงดำ ในทิศเหนือ ตรงตามตำแหน่งตั้งถิ่นฐาน

ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้ ทั้งหมด จำนวน 4 กลุ่ม ด้วยกัน ดังนี้ สุรพงษ์ กองจันทึก (2530: 14-16)

1. กะเหรี่ยงสะกอ (S'Kaw Karen)

ชนกลุ่มนี้เรียกตนเองว่า "ปกา-เกอ-ญอ" ซึ่งแปลว่าคนแต่ยังมีชื่อเรียกอื่น ๆ อีก เช่น ยางกะลอ ยางขาว ยางป่า ฯลฯ คนไทยเรียกกะเหรี่ยงสะกอว่า กะเหรี่ยงขาวหรือยางขาว สันนิษฐานว่ากะเหรี่ยงสะกอคงเดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยทางประเทศพม่า กะเหรี่ยงกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับชนชาติพม่า เพราะชาวพม่าเรียกกะเหรี่ยงสะกอว่า Bama Kayin ซึ่งหมายถึง "กะเหรี่ยงพม่า (Burmese Karen)" ในขณะที่กะเหรี่ยงสะกอยังอยู่ในประเทศพม่ายังเป็นกลุ่มชาวเขาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ราบ มีศูนย์กลางหนาแน่นอยู่ที่ลุ่มแม่น้ำอิระวดี กะเหรี่ยงสะกอเป็นกลุ่มชาวเขาที่มีการศึกษาค่อนข้างสูงกว่าชาวกะเหรี่ยงกลุ่มอื่นและรับการพัฒนาได้เร็วกว่าชนกลุ่มอื่น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะอิทธิพลของการยอมรับนับถือคริสต์ศาสนา และพุทธศาสนา

ปัจจุบันในประเทศไทยกะเหรี่ยงสะกอมีจำนวนมากกว่ากระเหรี่ยงกลุ่มอื่น ๆ บางทีอาจมีจำนวนสามในสี่ของกะเหรี่ยงทั้งหมดในประเทศไทย กะเหรี่ยงกลุ่มนี้ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วไปถึงจังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน และยังมีที่อาศัยอยู่แถบตะวันตกของจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า "บูคุนโย" (Bu kun Yo)

2. กะเหรี่ยงโป (Pwo Karen)

คนไทยเรียกว่า ยางโป พม่าเรียกว่า ตาเลงกะยิน (Taliang Kayin) ซึ่งหมายถึงกะเหรี่ยงมอญ (Mon Karen) ทั้งนี้เพราะกะเหรี่ยงโป มักอยู่อาศัยใกล้ชิดปะปนกับชนชาติมอญ และส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากชนชาติมอญ เช่น พุทธศาสนาลัทธิเถรวาท ภาษาพูด ตลอดจนภาษาเขียนที่ใช้อักษรมอญ และยังคงการสะกดไวยากรณ์ตามแบบฉบับของภาษามอญเช่นกัน ในขณะที่ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มอื่น ๆ จะใช้การเขียนตามแบบของพม่า ชาวกะเหรี่ยงโปจะเรียกตนเองว่า "โผล่ว" (Phlow) ซึ่งแปลว่า "คน" กะเหรี่ยงโปมีจำนวนประชากรในประเทศไทยมากเป็นอันดับสองรองจากกะเหรี่ยงสะกอ

3. กะเหรี่ยงบเวหรือคะยา (Bwe หรือ Kayah Karen)

กะเหรี่ยงบเวหรือคะยา ชาวเหนือและไทยใหญ่เรียกว่า “ยางแดง” คงเป็นเพราะกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ชอบสวมชุดสีแดงมากกว่าสีอื่น ๆ นั่นเอง กะเหรี่ยงบเวนี้จะเรียกตนเองว่า “แบร” ทำให้เรียกกันว่า “บเว” ในหนังสือของ O. Gordon Yong เรียกว่า B‘ghwe กะเหรี่ยงบเวตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นกลุ่มก้อนทางทิศตะวันตกของจังหวัดแม่ฮ่องสอน หนังสือของ Gordon H. Luce ได้แบ่งกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ออกเป็นสองสาขาคือ Western Bwe กับ Eastern Bwe และตามความเห็นของ Luce นั้น กลุ่ม Eastern Bwe ก็คือชาว“คะยา” หรือ “กะยา” (Kayah) ในประเทศไทยนั่นเอง กะเหรี่ยงบเวไม่มีบทบาทในประเทศไทยมากเพราะมีจำนวนน้อยอยู่บริเวณ และเพิ่งอพยพเข้ามาประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้

4. กะเหรี่ยงตองตู หรือ ปาโอ (Taungthu หรือ Pao Karen)

พม่าเรียกกะเหรี่ยงตองตูหรือปาโอ “Taungthu” แปลว่า “ชาวภูเขา” เพราะกะเหรี่ยงกลุ่มนี้จะอาศัยอยู่บนพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูงขึ้นไปกว่ากะเหรี่ยงกลุ่มอื่น คือแถบภูเขาในรัฐไทยใหญ่ชาวไทยใหญ่รับคำภาษาพม่าและมาดัดแปลงเพี้ยนไปว่าตองสู และกะเหรี่ยงกลุ่มอื่น ๆ จะเรียกตองตูว่า “เตาะซู” ตองตูเป็นกะเหรี่ยงที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่บริเวณใกล้เมืองตองยี ลักษณะทางกายภาพแตกต่างจากชาวกะเหรี่ยงกลุ่มอื่น ที่เห็นได้ชัดคือ ชาวตองตูสีผิวจะคล้ำกว่ากะเหรี่ยงกลุ่มอื่น ๆ ผมและขนดกมาก กะเหรี่ยงตองตูในประเทศไทยมีจำนวนน้อยมากและอยู่ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและมีอยู่บ้างในจังหวัดเชียงใหม่

อรวรรณ ทับสกุล (2547: 81) ได้แบ่งยุคสมัยทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของกะเหรี่ยงดังต่อไปนี้

สมัยทวารวดี มีการขุดพบแหล่งโบราณทวารวดี ซากสิ่งก่อสร้างที่ริมห้วยแก่งคะยือ หมู่ที่ 6 บ้านวังปะโท่ ตำบลปรังเผล่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งทำให้ทราบว่ามีชุมชนและวัฒนธรรมเกิดขึ้นมาก่อนหน้าสมัยทวารวดีแล้วปัจจุบันสถานที่นี้ถูกน้ำท่วมเพราะมีการสร้างเขื่อนเขาแหลม

สมัยอยุธยา ประเทศเมียนมาร์สมัยนั้นมีความเข้มแข็งและขยายดินแดนโดยรุกรานแผ่ขยายดินแดน ชาติมอญและกะเหรี่ยงก็ถูกรุกรานจนต้องถอยร่นหนีเข้ามาอยู่ในเขตแดนของประเทศไทยทางด่านเจดีย์สามองค์ โดยตั้งชุมชนอยู่ในบริเวณแนวตะเข็บชายแดนของประเทศไทยโดยประเทศไทยยินดีให้ตั้งชุมชนเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือคนไทยป้องกันการรุกรานของประเทศเมียนมาร์โดยเป็นแนวกันชนให้กับประเทศไทย

ตามพระราชพงศาวดารกรุงเก่ากล่าวถึงเมืองหน้าด่านอยู่ 8 เมืองคือ เมืองสิงห์ เมืองลุ่มสุ่ม เมืองท่าตะกั่ว เมืองไทรโยค เมืองทองผาภูมิ เมืองท่าขนุน (สังขละบุรี) เมืองท่ากระดาน และเมืองศรีสวัสดิ์ พระราชพงศาวดารกรุงเก่าได้กล่าวถึงเมืองสังขละบุรีไว้หลายครั้ง เนื่องจากเป็นเมืองหน้า

ด่าน เมียนมาร์เดินทัพผ่านอยู่หลายครั้ง ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชพระเจ้าแปรได้ล่วงล้ำมาตั้งทัพอยู่ในเมืองสังขละบุรี สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและพระเอกาทศรถได้นำกองทัพจากกรุงศรีอยุธยามาทำการต่อสู้ป้องกันประเทศจนกองทัพของประเทศเมียนมาร์แตกพ่ายไป ร่องรอยของเผ่าพันธุ์กะเหรี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยและเมียนมาร์ อย่างน้อยที่สุดในระยะเกินสองศตวรรษก่อนสร้างกรุงรัตนโกสินทร์คนเหล่านี้ได้ตั้งถิ่นฐานมาเนิ่นนานแล้ว ในสมัยอยุธยาครั้งหนึ่งในการรบระหว่างไทยและ
เมียนมาร์

คราวเมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชยกทัพไปตีหงสาวดีและตองอู มีแม่ทัพผู้หนึ่งในกองทัพสยาม มีนามว่า “สินภูมิโลกเพชร” ซึ่งเป็นชาวกะเหรี่ยง (ไทยรบพม่า. สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ อ้างในพลิกแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ : ค้นหาพระฤาษี สยามอารยะ, กองบรรณาธิการ. 2537 : 30) และมีการบันทึกไว้ว่า ปี ค.ศ.1789 ปรากฏบันทึกถึงกองสอดแนมของทัพไทยที่สู้รบเมียนมาร์ที่ท่าดินแดงเป็นชาวกะเหรี่ยงจากสังขละบุรี ปี ค.ศ.1822 ชาวกะเหรี่ยงสังขละบุรีจำนวน 36 คน เข้าสู้รบขับไล่และสามารถจับกุมกองสอดแนมเมียนมาร์ได้บริเวณชายแดนปี ค.ศ.1826 คนกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนด้านตะวันตกได้รับการมอบหมายจากพระเจ้ากรุงสยามให้ทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบสอดแนมและป้องกันเขตแดนไทยด้านที่ติดกับเมียนมาร์ตั้งแต่จังหวัดตากจรดจังหวัดกาญจนบุรี ปี ค.ศ.1890 ชาวกะเหรี่ยงคนแรกที่ได้รับการยอมรับให้ขึ้นปกครองเป็นนายอำเภอสังขละบุรีคือ “พระยาศรีสุวรรณ” ต่อมา “พระแม่กลอง” ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก และ “พระพิชัยชนะสงคราม” เป็นนายอำเภอศรีสวัสดิ์

สมัยกรุงธนบุรี เป็นที่กล่าวขานถึงด่านเจดีย์สามองค์เพราะประเทศเมียนมาร์เดินทัพผ่านเข้ามาตีประเทศไทย โดยนำทัพมาทางน้ำผ่านเมืองสังขละบุรี สำหรับกองทัพของไทยก็ยกไปสกัดกั้นกองทัพของประเทศเมียนมาร์ที่สังขละบุรีเช่นเดียวกัน

สมัยรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัตนโกสินทร์มีการตั้งเมืองหน้าด่านเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ เช่น เมืองสังขละบุรี เมืองทองผาภูมิ เมืองไทรโยค และได้ตั้งพวกกะเหรี่ยงและมอญขึ้นปกครองกันเอง โดยแต่งตั้งให้เป็นนายด่านและนายกอง ดังมีหลักฐานปรากฏต่อไปนี้

นายกองกะเหรี่ยงบ้านยางโทน ให้เป็น ขุนพิทักษ์ไพรวัน

นายกองกะเหรี่ยงเมืองท่าตะกั่ว ให้เป็น หลวงพิทักษ์บรรพต

นายกองกะเหรี่ยงเมืองไทรโยค ให้เป็น หลวงประเทศเขื่อนขันธ์

สำหรับเมืองสังขละบุรี มีหลักฐานสมุดราชบุรีปรากฏว่า เจ้าเมืองสังขละบุรีล้วนแต่เป็นคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงทั้งสิ้น ดังนี้ (รวมศักดิ์ ไชยโกมินทร์. 2541:1)

1. พระศรีสุวรรณคีรี (ทะเวี่ยโพ่)
2. พระศรีสุวรรณคีรี (กรอเมาจะ)
3. พระศรีสุวรรณคีรี (ยังคะมู)
4. พระศรีสุวรรณคีรี (ปวยคงภู)

ครั้นเมื่อเปลี่ยนแปลงลักษณะการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการตั้งตำแหน่งนายอำเภอแทนเจ้าเมืองคือ พระศรีสุวรรณคีรี (ทะเจียงโปรย เสตะพันธ์) เป็นนายอำเภอสังขละบุรี ตั้งแต่พุทธศักราช 2444 จนถึง พุทธศักราช 2476 เมื่อตั้งอำเภอแล้วที่ทำการของนายอำเภออยู่ที่บ้านวังกะ บริเวณที่แม่น้ำรันตี แม่น้ำซองกาเลีย และแม่น้ำบีคลี่ ไหลมารวมกันเรียกว่า “สามสบ”

ในทำนองเดียวกัน บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2545: 53) ได้อธิบายถึงประวัติความเป็นมาและการอพยพของชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยไว้ว่า กะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในเขตไทย ก่อนที่ชาวไทยเราจะเคลื่อนย้ายลงมาสู่แหลมสุวรรณภูมิและเข้ามาอยู่ภายหลังพวกละว้าหรือลัวะ ชาวกะเหรี่ยงเริ่มอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมากในสมัยพระเจ้าอลองพญา (อ่องเจยะ) ทำสงครามกับพวกมอญ เมื่อพม่ายกกองทัพติดตามชาวมอญชาวกะเหรี่ยงจึงจำเป็นต้องอพยพหลบหนีเข้ามาสู่เขตไทย ในเรื่องเดียวกัน พิพัตน์ เรืองนาม (2533: 40-41) ได้กล่าวถึงการอพยพของกะเหรี่ยงเข้าสู่จังหวัดกาญจนบุรี ว่า เดิมชาวกะเหรี่ยงนี้อาศัยอยู่ที่บ้านเมกะวะเขตมะละแหม่งประเทศพม่า ต่อมาในปี ค.ศ.1788 ได้เริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ห้วยซองกาเลีย อำเภอสังขละบุรี และได้มีการอพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนกระจายกันออกไปตามลำห้วย ลำธารต่าง ๆ เป็นจำนวนมากจนทำให้เจ้าเมืองกาญจนบุรีแต่งตั้งหัวหน้ากะเหรี่ยงเป็นเจ้าเมืองสังขละบุรี มีบรรดาศักดิ์เป็นพระยาศรีสุวรรณคีรี (พวะโพ่) สืบตำแหน่งเจ้าเมือง ต่อมาเมื่อใช้การปกครองในระบบนายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านแทน เมืองสังขละบุรีจึงได้เปลี่ยนมาเป็น อำเภอสังขละบุรี เจ้าเมืององค์สุดท้ายคือพระยาสุวรรณคีรีคนที่ 4 (ทะเจียงโปรย เสตะพันธ์) จึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายอำเภอคนแรกและได้ลาออกจากราชการในปี ค.ศ.1924 ในปัจจุบันเชื้อสายของตระกูล เสตะพันธ์นี้ยังคงเป็นผู้นำที่สำคัญในอำเภอสังขละบุรีในปัจจุบัน

เพลงและดนตรีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรีนั้น สุจริตลักษณ์ ดีผดุง และสรินยา คำเมือง (2540: 36-37) ได้กล่าวว่า เพลงที่มีมาแต่เดิมในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงโป คือ เพลงที่ใช้งานศพและงานแต่งงาน เพลงที่ใช้ในงานศพ เป็นการร้องโต้ตอบของหนุ่มสาวชาวกะเหรี่ยงในงานศพ ซึ่งเป็นโอกาสที่หนุ่มสาวจะได้พบปะกัน พูดจาเกี้ยวพาราสีและร้องเพลงโต้ตอบกัน ส่วนการร้องเพลงในงานแต่งงานเป็นการร้องเพลงของผู้อาวุโสที่เป็นผู้ชาย ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงโปการร้องเพลงในงานแต่งงานเป็นการร้องเพลงที่มีการลากเสียงเอื้อนยาวมีคน ๆ หนึ่งในกลุ่มเป็นต้นเสียงและคนอื่น ๆ ที่ล้อมวงอยู่ก็จะร้องประสานตามไป เนื้อหาส่วนใหญ่ของเพลงจะเน้นความดีใจที่ได้มา

พบปะกันมากมาย ในโอกาสอันเป็นมงคลมีความสนุกสนานหรือไม่ก็เป็นการบอกถึงความดี ความขยันขันแข็งของทั้งฝ่ายเจ้าบ่าวและฝ่ายเจ้าสาว เป็นการอวยพรสั่งสอนคู่บ่าวสาวไปด้วย ในทำนองเดียวกัน สุริยา รัตนกุล (2539: 23-38) กล่าวว่า เป็นพวกที่มีความสามารถร้องเพลงและการร้องเพลงนั้นเป็นการร้องอย่างมีแบบแผน มีกำหนดชนิดของเพลงว่าเพลงใดควรร้องในงานอะไร เพลงที่ร้องในงานศพจะนำมาร้องในบ้านไม่ได้ เพลงที่ใช้ร้องในงานศพ คือ เพลงทาปลือ เป็นเพลงเกี่ยวกับเรื่องผีวิญญาณ แบ่งเป็นทาปลือแท้ และทาปลือไม่แท้ ในเรื่องเดียวกัน สมัย สุทธิธรรม (2541: 33-35) กล่าวว่ากะเหรี่ยงเป็นชนกลุ่มน้อยอีกกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะนิสัยชอบร้องเพลงและการเต้นรำ ในงานรื่นเริงต่าง ๆ พวกเขาจะต้องมีการร้องรำทำเพลงอยู่เสมอ เช่น งานปีใหม่ งานแต่งงาน หรือแม้กระทั่งงานศพ ชาวกะเหรี่ยงก็ยังร้องเพลงรำพึงรำพันอย่างโหยหวน เพลงพื้นบ้านแบบดั้งเดิมเรียกว่า “ทา” สอดคล้องกับ ขวัญชีวัน บัวแดง (2551: 87) ได้อธิบายเกี่ยวกับศิลปะการแสดงของชาวกะเหรี่ยงไว้ว่า การติดต่อกันและข้ามไปมาระหว่างเขตไทยกับเขตพม่า ทำให้ศิลปะการแสดงของคนกะเหรี่ยงบริเวณฝั่งน้ำเมยมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกับศิลปะการแสดงของคนกะเหรี่ยงที่อยู่บนพื้นที่สูงทางภาคเหนือ สำหรับกะเหรี่ยงทางภาคเหนือของประเทศไทย มีศิลปะการแสดงที่เรียกว่า “ทา” ซึ่งขาดไม่ได้ในพิธีกรรมและเป็นเรื่องของความบันเทิงด้วย ส่วนใหญ่ทำกันในงานปีใหม่ งานแต่งงาน และงานศพ ซึ่งในงานศพนั้น หนุ่มสาวจะ “ทา” กันทั้งคืนโดยเดินรอบศพและเครื่องบูชาต่าง ๆ ซึ่งวางไว้กลางบ้าน นอกจากนั้นจะมีการเป่าเขาควาย ตีฆ้องกลองและรำดาบเมื่อมีพิธีทางศาสนา มีการเล่นเตหน่า และการตีกลองกบหรือกลองมโหระทึก ซึ่งเพิ่งเข้ามาทีหลังโดยได้รับมาจากชุมชนกะเหรี่ยงบริเวณชายแดน

นอกจากนี้ โกวิท แก้วสุวรรณ (2542: 150) ซึ่งได้ศึกษาดนตรีของชาวกะเหรี่ยงโป ในหมู่บ้านเกาะสะเดิ่ง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยสรุปพิธีกรรมเรียกขวัญที่เป็นมุมมองทางมานุษยวิทยาการดนตรีมีในพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยงว่า ดูทุหล่า เป็นการสื่อสารระหว่างคนกับวีหล่า ด้วยการใช้เสียงเคาะและเสียงสวด จากการศึกษาพบว่า เสียงเคาะและเสียงสวดนั้นมีลักษณะเป็นดนตรี คือ 1) ผู้ประกอบพิธีกรรมมีลักษณะเป็นดนตรี 2) ด้านองค์ประกอบดูทุหล่าการเคาะจะมีจังหวะสม่ำเสมอ และการสวดด้วยเสียงสูงต่ำอย่างมีจังหวะลีลา 3) อุปกรณ์ที่ใช้ทำให้เกิดเสียงในการทำพิธีที่ทำให้เกิดเสียงนั้นเปรียบเป็นเครื่องดนตรี และได้สรุปว่า ดูทุหล่า เป็นดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีเรียก วีหล่า ในทำนองเดียวกัน บุหลัน รันตี (2552: 220) ได้อธิบายเกี่ยวกับเพลง “เหย่อย” ไว้ว่า เนื้อร้องส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันหรืองานที่กำลังทำกันอยู่ ส่วนทำนองนั้นเชื่องช้า เพราะมีคำเอื้อนผสมผสานสลับอยู่ทุกท่อนเพลง ดนตรีประกอบนั้นมีแคนยาวเพียงอย่างเดียว นิยมร้องในเทศกาลงานต่าง ๆ เช่น งานศพ งานแต่งงาน เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลกินข้าวห่อ (อั้งมี่ถ่อง) เทศกาลไหว้ผีกลางบ้าน เป็นต้น แต่เวลาอยู่เพียงลำพังมักไม่นิยมร้องกัน เพราะบทเพลงของชาวโพล่วงเนื้อร้อง

และท่วงทำนองคล้ายลำนำที่ด้นหรือคิดกันขึ้นมาสด ๆ เวลาขับร้องจึงต้องมีการแก้เพลงกันตลอดเวลา ถ้าร้องเพียงคนเดียวก็จะไม่สนุก คล้าย ๆ รำต่อกลอนของชาวไทยอีสานและลำตัดของไทยลุ่มภาคกลาง

รำตง เป็นอีกวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชาวกะเหรี่ยง พิพัฒน์ เรืองนาม (2533: 48) กล่าวว่า กะเหรี่ยงที่ตำบลไล่โว่มีชื่อเสียงมากในการแสดงรำตง ซึ่งเป็นการร้องเพลงเล่าเรื่อง ตำนาน นิทานต่าง ๆ ของชนเผ่า (คล้ายกับหมอลำเรื่องของชาวอีสาน) และการกล่อมเกลาทางสังคมทีมีผลมากทางหนึ่ง การรำตงของชาวกะเหรี่ยงเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของชนเผ่า ในเรื่องเดียวกัน มณฑล คงแถวทอง (2538: 48-53) เสริมว่า ในประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยงนั้นมักจะมีรำตง มาแสดงอยู่ทุกประเพณี เช่น งานแต่งงาน งานศพ งานทำบุญข้าวใหม่ งานบุญสงกรานต์ การแสดงรำตงเป็นการร้องและรำที่ใช้เสียงดนตรีประกอบในการแสดง ผู้ร่วมแสดงจะเป็นหญิงหรือชายก็ได้ เนื้อร้องของเพลงรำตงมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของกะเหรี่ยง การอบรมคนให้เป็นคนดี และเกี่ยวกับพุทธศาสนา เป็นต้น ท่าทางที่รำคล้ายกับฟ้อนพม่า ในทำนองเดียวกัน สุจริต ลักษณ์ ดีผดุง และ สรินยา คำเมือง (2540: 38) การรำตงเป็น วัฒนธรรมของกะเหรี่ยงยังพอพบได้ในแถวจังหวัดกาญจนบุรีในงานพิธีกรรมใหญ่ ๆ เช่นพิธีทำบุญข้าวใหม่ การรำตงต้องมีการฝึกสอน นักดนตรีทั้งหมดเป็นผู้ชาย เพลงที่ใช้ประกอบในการรำตงมักจะเป็นเพลงนำไหว้ครู เพลงสร้างความสามัคคี เพลงขอบคุณ เพลงแสดงความเศร้าที่แยกจากพี่น้อง เพลงที่เล่าเรื่องตำนานของกะเหรี่ยงและเพลงเกี้ยวพาราสีกัน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับร้อง ยังมีเครื่องดนตรีสมัยใหม่ เช่น แมนโดลิน และระนาดเหล็ก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพม่า และกระบอกไม้ไผ่ที่ผ่านลักษณะพิเศษสำหรับตี ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลกลุ่มอื่นเช่นกัน

เครื่องดนตรีเป็นอีกหนึ่งที่บอกเล่าถึงวัฒนธรรมและความเป็นมาของชาวกะเหรี่ยง ฯลฯ รูปร่างหน้าตาของเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงนั้นมีความคล้ายคลึงกับเครื่องดนตรีของชนชาติอื่นที่อาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อและมีประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนาน เช่น ชาวมอญ ชาวเมียนมาร์ และชาวไทย เป็นต้น การเดินทางของวัฒนธรรมในทุกด้านล้วนติดตัวไปกับเจ้าของวัฒนธรรมเดิม เกิดการผสมผสานแลกเปลี่ยน แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของตัวตนเอาไว้ ดังที่ ปัญญา รุ่งเรือง (2542: 4) ได้อธิบายเรื่องกำเนิดดนตรี และเครื่องดนตรี ว่าทฤษฎีการกำเนิดดนตรีในโลกนี้นั้นสามารถอธิบายการกำเนิดดนตรีได้ อยู่ 2 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีนานากำเนิด (Polygenesis) คือ เครื่องดนตรีที่มนุษย์ต่างชาติต่างภาษา ต่างก็ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเอง และอาจมีบางอย่างคล้ายคลึงกันโดยบังเอิญและพบแพร่หลายอยู่ในทั่วโลกและอยู่ในทุกวัฒนธรรมโดยที่ไม่ได้ลอกเลียนแบบซึ่งกันและกัน

2. ทฤษฎีการแพร่กระจาย (Diffusion) มนุษย์ต่างชาติต่างภาษาอยู่ต่างถิ่นกันและมีวัฒนธรรมต่างกัน แต่มีการติดต่อสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดกัน ย่อมก่อให้เกิดการลอกเลียนแบบ และหยิบยืมเครื่องดนตรีของเผ่าอื่นมาใช้ในวัฒนธรรมของตนเองได้

ทฤษฎีเหล่านี้เป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาดนตรีของชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงนั้น มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับสังคมชาวกะเหรี่ยง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญยงค์ เกศเทศ (2536: 1) ได้กล่าวถึงความหมายของมานุษยวิทยาไว้ในหนังสือวัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์ว่า มานุษยวิทยา เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวและผลงานของมนุษย์ โดยศึกษาถึงความเป็นมาของมนุษย์โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์และผลผลิตที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น ทั้งนี้เพื่อที่จะอำนวยประโยชน์ในการศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ได้ละเอียด กว้างขวางและมีหลักฐานสนับสนุนที่น่าเชื่อถือได้ ในทำนองเดียวกัน ยศ สันต์สมบัติ (2544: 6) กล่าวถึงชาติพันธุ์วิทยาว่า เป็นสาขาของมนุษย์วิทยาวัฒนธรรมที่สนใจศึกษาวัฒนธรรมและแบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์ในลักษณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน พื้นฐานของสาขาวิชานี้อยู่ที่การทำวิจัยภาคสนาม (Field research) ซึ่งเป็นการศึกษาสังคมวัฒนธรรมโดยการเข้าไปสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant observation) นักมานุษยวิทยาจะอยู่ร่วมกับชนเผ่าหรือกลุ่มที่ตนศึกษาเป็นระยะเวลานาน กินอยู่หลับนอนและพูดภาษาของชาวบ้าน เข้าร่วมในงานฉลองและพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด สัมภาษณ์และซักถามชาวบ้านในประเด็นปัญหาต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ระบบการทำมาหากิน ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของชนกลุ่มนั้น โดยทำการจดบันทึกรายละเอียดจากการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมเอาไว้อย่างเป็นระบบเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจและอธิบายวัฒนธรรมและพฤติกรรมของชนกลุ่มนั้น รวมทั้งนำเอาข้อมูลมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับมนุษย์ในสังคมวัฒนธรรมอื่น ๆ ต่อไป

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมได้กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกับความมั่งคงของชาติ” ไว้ดังนี้

วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มชนที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เพราะกลุ่มชนนั้นอยู่ในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ดิ้นรนเพื่ออยู่ในคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ว่าจะอยู่ในแห่งหนใด จะขั้วโลก หรือทะเลทราย เป็นการอยู่ร่วมกันที่เหมาะสมตามสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

2. ภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา คือ ปัญญาที่ติดอยู่กับแผ่นดิน

วิถีชีวิต คือ ความเชื่อร่วมกันของกลุ่มชน ซึ่งนั่นก็คือ วัฒนธรรม

อาชีพที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ยกตัวอย่างเช่น การทำนา ทำไร่ ก็คือ วัฒนธรรม การรักษา สุขภาพ การไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง การจัดการทรัพยากรอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน นั่นก็คือ วัฒนธรรม การเห็นคุณค่า มนุษย์ทุกชาติ ทุกเผ่าพันธุ์เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ดังตัวอย่าง ความเชื่อในเรื่องรุกขเทวา มนุษย์เห็นคุณค่าของแผ่นดิน ดังความเชื่อเรื่อง พระแม่ธรณี มนุษย์เห็นคุณค่าของน้ำ ดังความเชื่อเกี่ยวกับ แม่พระคงคา แต่มนุษย์ไม่เห็นคุณค่า ก็ทำลายสิ่งนั้นได้ง่ายภูมิปัญญาที่เกิดจากวิถีชีวิต มาจากการเห็นคุณค่า จึงไม่ควรไปดูถูกภูมิปัญญาเหล่านั้น

ปัญญา ความรู้ มี 2 กระแส

2.1 มาจากวิถีทางวัฒนธรรม

2.2 มาจากวิทยาศาสตร์

แต่ทางวัฒนธรรมเกิดก่อนนานมาก ปัจจุบันมนุษย์กลับใช้แบบที่ ๒ มากกว่า

3. มีศักดิ์ศรีและเกียรติเสมอกัน

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาทิเช่น วัฒนธรรมเชียงใหม่ วัฒนธรรมปัตตานี วัฒนธรรมหนึ่งไม่อาจอยู่เหนืออีกวัฒนธรรมหนึ่งได้ ไม่มีใครอยู่เหนือใคร มีศักดิ์ศรีและเกียรติเสมอกัน

ปัจจุบันมีปัญหาสังคมเกิดขึ้นมากมาย อาทิ อาชญากรรม ยาเสพติด ความรุนแรง ความยากจน การตั้งครรภ์อันไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่น เป็นต้น เนื่องจากสังคมมีความเหลื่อมล้ำกันมาก ประเทศที่เห็นความเหลื่อมล้ำในระดับต่ำนั้นได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย

ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากการพัฒนาโดยเอาเงินเป็นตัวตั้ง พัฒนาแบบรวมศูนย์ จึงเกิดความเหลื่อมล้ำมาก แต่หากนำวัฒนธรรมมาเป็นตัวตั้ง (มีเกียรติเสมอกัน) จะลดความเครียดในสังคม ลดความรุนแรง ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำ ถือเป็นความสำคัญของวัฒนธรรม

4. การเคารพความรู้ในตัวคนความรู้มี 2 ประเภท ได้แก่

4.1 ความรู้ในตำรา

4.2 ความรู้ในตัวคน อันเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ และการทำงาน

โดยความรู้ที่ดีที่สุดของมนุษย์ทุกคน นั่นก็คือ ความรู้ที่ได้จาก “แม่” อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ กล่าวไว้ว่า “แม่ไม่เคยเข้าโรงเรียน แต่มีความรู้” ความรู้นั้น สอนท่านมากมาย ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้จากการทำงานความรู้ทั้ง 2 ประเภทนั้นล้วนมีความสำคัญ ความรู้ในตำราเป็นความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ที่มาจากการทดลอง วิจัยส่วนความรู้ในตัวคนนั้น มีฐานอยู่ในวัฒนธรรม อยู่ในวิถี

ชีวิต ทุกคน ทุกอาชีพ จึงล้วนมีความรู้ที่แตกต่างกันไปกล่าวได้ว่า หากเราเคารพความรู้ในตัวคน ทุกคนจะมีเกียรติ แต่ถ้าเราเคารพแต่ความรู้ในตำราจึงมีเพียงคนส่วนน้อยเท่านั้นมี่มีเกียรติ ทำให้คนขาดความมั่นใจในตนเอง นำไปสู่การขาดความมั่นใจแห่งชาติ

5. ความมั่นใจแห่งชาติ

หากทำแผนที่ความรู้ในตัวคนให้เกิดขึ้นได้ ถือเป็นสิ่งมีค่ายิ่ง และหากนำแผนที่ความรู้ดังกล่าวจัดเก็บในฐานข้อมูลแห่งชาติ คนไทยจะรู้สึกได้ว่าตนนั้นมีเกียรติ ตัวอย่างเช่น ต้องการทราบว่า บุคคลใดเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงปลา ก็สามารถค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูล ซึ่งก็จะสามารถค้นหาบุคคลได้โดยง่าย จึงกล่าวได้ว่า การเรียนรู้จากความรู้ในตัวคน เกิดขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมโดยแท้

6. ศีลธรรม

ศีลธรรม คือการเคารพศักดิ์ศรี และคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนรวยหรือคนจน ระบบการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย ได้ทำลายศีลธรรมพื้นฐานของสังคมไทย ทำให้รู้สึกว่า ชาวบ้านไม่มีเกียรติไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นคน จึงเกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้น

ณรงค์ชัย ปิฎกรัตน์ (2544: 40) ภูมิปัญญา ตามรูปศัพท์มีความหมายตามว่า พื้นฐานความรู้ความสามารถ เป็นเรื่องของสติปัญญามนุษย์ที่มีการกลั่นกรอง ปรับปรุงขึ้นมาจากความรู้ ประสบการณ์และความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล เกิดเป็นองค์ความรู้ มีการนำมาแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์ต้องการให้มีขึ้น พื้นภูมิของความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาเกิดขึ้นจากการสังเกต การทดลองทำ นำมาใช้ จากนั้นจึงคัดเลือกส่วนที่ดี มีประโยชน์ขจัดส่วนบกพร่องออกไป พื้นภูมิความรู้เหล่านี้จึงเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ขบคิดขึ้นเอง ทำเอง เมื่อเป็นภูมิของบุคคลในท้องถิ่นก็หมายความว่าภูมิความรู้ที่มีขึ้นนั้นเกิดขึ้นด้วยคนในท้องถิ่น การนำมาใช้ก็เพื่อเอื้อประโยชน์ของท้องถิ่น มีการนำมาปรับปรุงพัฒนา ประยุกต์ให้สอดคล้องต่อความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ องค์ความรู้เช่นที่กล่าวนี้ได้มีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นหนึ่ง กลายเป็นสมบัติทางปัญญาของท้องถิ่น ในทำนองเดียวกัน เอกวิทย์ ณ ถลาง (2536: 11-12) ได้อธิบายเรื่องของภูมิปัญญาไว้ว่า ความรู้ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจน ที่กลุ่มชนได้ประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ การปรับตัวและการดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาการสืบสานกันมาภูมิปัญญาเป็นความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนที่เป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาวะต่าง ๆ ในพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นถึงหลักแหล่งถิ่นฐานอยู่ และได้แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่น จากพื้นที่สิ่งแวดล้อมอื่นที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันและรับเอาหรือเปลี่ยนนำมาสร้างประโยชน์ หรือแก้ปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อมและปรับตัวทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ดังนั้นภูมิปัญญาจึงมีทั้งที่เกิดจาก

ประสบการณ์ในพื้นที่ จากภายนอกและภูมิปัญญาที่ผลิตใหม่หรือผลิตซ้ำเพื่อการแก้ปัญหาและปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและการเปลี่ยนแปลง

กะเหรี่ยง เป็นคำที่คนไทยโดยทั่วไปใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่หนาแน่นในบริเวณฝั่งตะวันออกของพม่ารวมทั้งทางภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย

ในสหภาพพม่ามีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่มากกว่าฝั่งไทย มีประชากรชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในสหภาพพม่ามากเป็นอันดับ 2 รองจากชาวพม่า (Tharckabaw, D. and Warson R., 2003) กะเหรี่ยงในพม่ามีอยู่ด้วยกันหลายกลุ่ม รัฐบาลพม่าได้ประกาศเมื่อวันที่ 6 เดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ.1936 ว่า ในสหภาพพม่ากะเหรี่ยงมีจำนวนทั้งสิ้น 11 กลุ่ม ได้แก่ 1) Sgaw 2) Pwo 3) Pa-o 4) Paku 5) Mon-Ney-Bwa 6) Bwe 7) White Karen 8) Padauang 9) Easten Bwe (Karen-ni or Kayah) 10) Con-Ker 11) Geh-Bah (Rajah A, 2008: 309) แต่ปัจจุบันหากถามชาวพม่าว่ากะเหรี่ยงมีกี่กลุ่มมักจะตอบว่ามี 2 กลุ่มคือ กะเหรี่ยงพุทธ (DKBA) (ปากะญอ เรียกว่า โค่เพ้อบอ แปลว่า ผ้าโพกหัวสีเหลือง) และกะเหรี่ยงคริสต์ (KNU) (ปากะญอ เรียกว่า ก๊อซูเหล่ หมายถึง แผ่นดินดำเพราะเมื่อพม่าเข้ามาปล้นสะดมก็มักจะเผาบ้านเรือนไร่นาจนดำไปหมด)

ขวัญชีวัน บัวแดง (2549: 11) ได้อธิบายการเรียกชื่อของชาวกะเหรี่ยงไว้ว่า คนกะเหรี่ยงโปว์ทางภาคเหนือ เรียกตนเองว่า “โผล่ง” เพราะคำว่า “คน” ในภาษาของกะเหรี่ยงโปว์ ใช้คำว่า “โผล่ง” ส่วนกะเหรี่ยงโปว์ที่อยู่ทางภาคตะวันตกและภาคกลาง เช่น จังหวัดกาญจนบุรี และตาก จะใช้คำว่า “กะเหรี่ยง” ในการเรียกตนเองและเรียกกลุ่มกะเหรี่ยงสกอร์ว่า “กะห่าง” หรือคนกะเหรี่ยงสกอว์บริเวณนี้ เรียกชื่อกลุ่มตนเองว่า “ส่อง” ในขณะที่คนกะเหรี่ยงโปว์ เรียกตัวเองว่า “ซู” ในทำนองเดียวกัน เบจมาศ ชุมวรฐายี และคณะ (2545: 30) ได้อธิบายเรื่องราวของ ซู กับ กะเหรี่ยง ไว้ว่า “ซู” เป็นคำเรียกตนเองหรือเป็นคำที่เรียกชื่อเผ่าของตนเองของชาวกะเหรี่ยงโปว์ ในบริเวณพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร ซูเป็นกลุ่มที่มีอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในพื้นที่แถบนี้ ส่วนคำว่า“กะเหรี่ยง/คะเรน” ซึ่งเป็นคำเดียวกับ “กะเหย่ง” ในภาษาพม่า มีความหมายกว้าง ๆ ว่า คน เช่นเดียวกับคำว่า “โผล่ว” หรือ “ปาเกอญอ” ของชาวกะเหรี่ยงสะกอ ส่วนคำเรียกตนเองหรือเรียกชื่อเผ่าตนเองของกะเหรี่ยงสะกอ คือ “จะกอ/สะกอ” หรือ “ส่อง” ในประเทศพม่าก็มีชนเผ่าซู แต่พม่าเรียกว่า เกอะเหย่ยโปว์ ก็หมายถึงเผ่าซู พื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวรเป็นพื้นที่ที่ถูกขนานนามว่าเป็นดินแดนลี้ลับและศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีชุมชนหลายชนเผ่าอาศัยอยู่รวมกันมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะชนเผ่าซู มีจำนวนประชากรมากที่สุดในพื้นที่แถบนี้ การจดบันทึกเรื่องราว ตำนาน ความเชื่อ ข้อห้าม ประเพณี วัฒนธรรมได้ถูกรวบรวมเอาไว้อย่างไม่เป็นทางการเพราะการถูกปิดกั้นการถูกกดขี่ข่มเหงจากชนชาติอื่น ๆ ทำให้เรื่องราวต่าง ๆ ของขนเผ่าซูได้ถูกปกปิดเอาไว้กลายเป็นความลับ คนทั่วไปจึงเรียกคนชนเผ่าซูว่าเป็น คนกะเหรี่ยง ซึ่งถ้าหากจะ

อธิบายแล้วคำว่า “กะเหรี่ยง” ไม่มีความหมายอะไรเลยในสำนึกทางประวัติศาสตร์ของชนเผ่าซู คำว่ากะเหรี่ยงจึงเป็นคำของชนชาติอื่น

ดารุพัสตร์ สำราญวงศ์ (2528) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกะเหรี่ยง หมู่บ้านเกริงกะเวีย จ.กาญจนบุรี ได้ศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา การปกครอง และด้านสังคมและวัฒนธรรม อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยภายนอกหรือสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกสังคมกะเหรี่ยง เช่น การที่ราชการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นในหมู่บ้าน การได้เห็นตัวอย่างและได้รับคำแนะนำ การลอกเลียนแบบซึ่งเป็นผลมาจากการสร้างเขื่อนเขาแหลมที่หมู่ 1 ต.ท่าขนุน อ.ทองผาภูมิ ทำให้ทางราชการพิจารณาเส้นทางผ่านหมู่บ้านเกริงกะเวีย ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงทางเกวียนและรถบรรทุกไม้ เป็นเส้นทางไปสู่อำเภอสังขละบุรี จึงทำให้ชาวกะเหรี่ยงพบและรู้จักผู้คนมากขึ้น หมู่บ้านมีจำนวนประชากรมากขึ้นเนื่องจากมีผู้อพยพย้ายถิ่น ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นคนไทยเข้ามาอยู่ร่วมด้วย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้สังคมกระเหรี่ยงมีการเปลี่ยนแปลงและมีแนวโน้มที่จะถูกกลืนเป็นไทยมากขึ้น

สมัย สุทธิธรรม (2541: 1) กล่าวว่า กะเหรี่ยงเป็นชนกลุ่มน้อยอีกกลุ่มหนึ่ง ที่มีลักษณะนิสัยชอบร้องเพลงและการเต้นรำ ในงานรื่นเริงต่าง ๆ หรือ ในพิธีกรรมใด ๆ พวกเขาจะต้องการร้องรำทำเพลงอยู่เสมอ เช่น งานปีใหม่ งานแต่งงาน หรือแม้แต่งานศพ ชาวกะเหรี่ยงก็ยังร้องเพลงรำพึงรำพันอย่างโหยหวนเพลงพื้นบ้านแบบดั้งเดิมเรียกว่า “ทา” เครื่องดนตรีชาวกะเหรี่ยง นอกจากจะมีฆ้อง กลอง และซึง แล้วยังมีเครื่องดนตรีอีกชนิดหนึ่ง เรียกว่า กอย ซึ่งทำจากเขาควาย การเต้นรำของชาวกะเหรี่ยงความคล้ายคลึงกับพวกไทใหญ่ โดยจะก้าวเท้าเป็นจังหวะเร็วและแกว่งมือไปมาด้วยลีลาที่น่าดู สังคมกะเหรี่ยงในปัจจุบันนิยมร้องเพลงแบบเพลงสมัยใหม่ เรียกว่า ต่า-ซะ-หวิ ซึ่งมีรากฐานมาจากเพลงสวดในคริสต์ศาสนานั่นเอง

สมชาย ศรีสุข (2543) ได้สรุปประเพณีต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ไว้ดังนี้ 1.ประเพณีการเกิด 2.ประเพณีการย่องสาว 3.ประเพณีการแต่งงาน 4.ประเพณีงานศพ 5.ประเพณีผูกข้อมือ 6.ประเพณีฟาดข้าว 7.การแต่งกาย 8.ประเพณีบุญข้าวเปลือก 9.ประเพณีทำบุญรับขวัญข้าวใหม่ 10.ประเพณีกวนข้าวทิพย์ 11.พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ 12.พิธีกรรมทำบุญกลางหมู่บ้าน 13.พิธีกรรมไหว้ผีบ้าน ผีเรือน หรือผีบรรพบุรุษ 14.พิธีกรรมและความเชื่อเรื่องผีตายโหงทัก ในเรื่องเดียวกันเรื่องพิธีประจำปีนั้น โกวิท แก้วสุวรรณ (2542: 58-60) ได้สรุปกิจกรรมทางความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ที่ปฏิบัติในรอบปี ทั้งหมด 15 พิธีกรรม

กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2553 : 58) ได้อธิบายเกี่ยวกับการรำตงไว้ดังนี้ การแสดงรำตงนี้บางจังหวัดในภาคตะวันตกของประเทศไทยคือจังหวัดราชบุรีเรียกว่า “รำด่ง” ซึ่งคล้ายกันกับรำตงในแถบจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งมีกะเหรี่ยงเผ่าโปอยู่มากที่สุด การแสดงนี้แสดงเพื่อความสนุกสนาน เมื่อมีประเพณีต่าง ๆ เสร็จสิ้นจากพิธีกรรมแล้วก็จะมีรำตง โดยจะมีผู้หญิงและผู้ชายเป็นผู้แสดง ผู้ชายจะบรรเลงดนตรีโดยใช้วงชะพูชะอูบรรเลงประกอบ โดยทั่วไปการแสดงรำตงจะใช้รำในเทศกาลต่าง ๆ แทบทุกเทศกาล เช่น พิธีผูกข้อมือ การขอบคุณแม่โพสพ แสดงในพิธีฟาดข้าว

รำตงนั้นในภาษากะเหรี่ยงจะเรียกว่า “ไยตง” หรือ “เทอลีตง” ซึ่งหมายถึงการเหยียบย่ำหรือการเต้นรำให้เข้าจังหวะโดยมีเครื่องเคาะจังหวะที่ทำจากกระบอกไม้ไผ่ ภาษากะเหรี่ยงจะเรียกว่า “วาเหล่เคาะ” มาตีเพื่อประกอบการเต้น รำตงนี้ใช้แสดงในลานฟาดข้าวหรือหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวที่ขึ้นยุ้งฉางแล้วเพื่อเป็นการรำถวายแม่โพสพ เป็นการขอบคุณแม่โพสพที่ได้ทำให้พืชผลอุดมสมบูรณ์ การรำจะใช้ชายและหญิงจำนวนเท่า ๆ กัน จำนวนไม่น้อยกว่า 16 คน บทเพลงจะบรรยายในการบูชาพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และบรรยายให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ (วิถีชีวิต) นอกจากนี้ยังมีบทเพลงเกี่ยวกับความรักซึ่งมีการเกี้ยวพาราสี ในปัจจุบันมีการแต่งบทร้องขึ้นใหม่ให้เข้ากับหมู่บ้านต่าง ๆ แต่ละหมู่บ้านแต่ชะจังหวัดจะมีเนื้อร้องที่แตกต่างกันแต่คล้ายคลึงกันในแง่ของวิถีชีวิต การทำมาหากิน การเพาะปลูกพืชไร่ และความรัก

อาภรณ์ สุนทรวาท (2551: 15-17) ได้สรุปเกี่ยวกับการรำด่งของชาวกะเหรี่ยงสวนผึ้งไว้ดังนี้

1. ท่ารำที่โดดเด่น การเคลื่อนไหว การใช้พลัง และการใช้ที่ว่าง ด้วยท่ารำรวดเร็วกระฉับกระเฉงกับอวัยวะทั้ง 3 ส่วน ของร่างกาย คือ การใช้แขน มือ แกว่งไกวไปมา โดยมี 7 ระดับ ตั้งแต่ระดับเหนือศีรษะ ระดับไหล่ ระดับหน้าอกระดับเอว ระดับสะโพกล่าง และระดับลงต่ำกว่าสะโพก โดยวางแขนลงถึงสุดแขน

2. การแต่งกาย เป็นลักษณะเฉพาะตัวบอกความหมายตัวตน ดังนั้นการรำกะเหรี่ยงจะสื่อสารจากการแต่งกายของนักรำ

3. บทเพลงรำกะเหรี่ยง จะสะท้อนความเป็นชาติพันธุ์ของไทยกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้ง

4. การร้องเพลงรำกะเหรี่ยงทุกชุดใช้ออกเสียงเป็นภาษากะเหรี่ยง

5. การใช้ดนตรีในการรำกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้ง ใช้ดนตรีสองลักษณะ คือ การรำที่ใช้ดนตรีชนเผ่า และการรำที่ใช้ดนตรีสากล

6. วิธีแสดง การรำกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้งมีรูปแบบเฉพาะตัว เริ่มด้วยเสียงดนตรีนำก่อนนักรำจะแสดง จากนั้นนักรำจะเดินรำออกมาจัดแถวเรียงลำดับ แล้วใช้เสียงดนตรีทำสัญญาณให้หยุดรำและหยุดร้อง นักรำจะกล่าวคำสวัสดีและทำท่าไหว้พร้อมกัน จึงดำเนินท่ารำต่อไปจนจบ

7. อุปกรณ์ประกอบการรำ มีความโดดเด่นแสดงความเป็นอัตลักษณ์ ได้แก่ การใช้ผ้าผืนเล็กเท่าผ้าเช็ดหน้าประกอบการรำด่ง โดยนักรำจะผูกไว้ที่นิ้วกลางมือขวา และอุปกรณ์ที่สำคัญอีกอย่าง คือ ไม้ไผ่ ที่นำมาใช้เป็นอุปกรณ์เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ และยังใช้ประกอบในการรำที่เรียกว่า กะเหรี่ยงกระทบไม้ อีกด้วย

วุฒินันท์ แท่นนิล (2551: 13-14) ได้ศึกษาศิลปะการแสดงของชุมชนกะเกรี่ยงพลัดถิ่น ไว้ดังนี้

1. ระบำกะเหรี่ยง (K. Dance) เป็นการแสดงที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยงเพราะจะมีให้เห็นในแทบทุกงาน ลักษณะการแสดงจะเป็นการโต้ตอบกลอนกันระหว่างชายหญิง มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ วิถีชีวิตประจำวัน ความรักของหนุ่มสาว เป็นต้น โดยมีเครื่องดนตรีประกอบในการแสดง เช่น กลอง ไม้ไผ่ ฆ้อง จำนวนนักแสดงมีประมาณ 30-50 คน

2. ระบำไม้ไผ่ (Gee Kree) เป็นการแสดงของหนุ่มสาวรูปแบบการแสดงคล้ายกับลาวกระทบไม้ของไทย เพียงแต่ในการแสดงของชาวกะเหรี่ยงจะใช้ไม้ไผ่ประมาณ 16 ลำ นำมาวางเป็นสี่เหลี่ยมเหมือนตาหมากรุก แล้วเคาะจังหวะตามเสียงเพลง การแต่งกายผู้หญิงจะใส่เสื้อสีขาวนุ่งผ้าซิ่น ผู้ชายใส่เสื้อสีแดงนุ่งผ้าโสร่ง โพกผ้าที่หน้าผาก แต่ที่สำคัญคือจะมีอุปกรณ์ในการทำมาหากิน เช่น กระเป๋ามีด กล่องข้าว เครื่องมือจักรสาน นำมาเป็นส่วนประกอบในการเต้นรำด้วยเนื้อหาของเพลงจะเกี่ยวกับการทำมาหากิน ธรรมชาติและการใช้ชีวิตประจำวัน

3. ละครจ่า (Ja) ละครจ่าเป็นการแสดงออกที่มีพัฒนาการมาจากละครพม่า และมีบทไหว้ครูก่อนการแสดง คล้ายกับละครนอกของไทย โดยมีผู้แสดงทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ร้องรำเป็นฉาก พร้อมกับมีการแสดงสลับฉาก เช่น ตลก หรือการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ มีวงดนตรีบรรเลงประกอบการแสดงเครื่องดนตรีที่ใช้มีฆ้อง ปี่ กลอง เป็นต้น การแสดงใช้เวลาค่อนข้างนานคือเริ่มตั้งแต่หัวค่ำจนเกือบถึงเช้า แต่ปัจจุบันการแสดงเหล่านี้เหลือไม่กี่คณะ

จรัญ กาญจนประดิษฐ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ดนตรีดั้งเดิมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงได้รับอิทธิพลจากมอญและพม่า โดยแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ 1) เครื่องดีด ได้แก่ นาเด่ยง (พิณกะเหรี่ยง) เมตาลี่ (แมนโดลิน) 2) เครื่องตี ได้แก่ ปาตาล่า (ระนาดเหล็ก) โหม่งวาย (ฆ้องราง) ตะโพ้ว (ตะโพญใหญ่) ตะคู้ว (ตะโพนเล็ก) โป้ว (เปิง 4 ใบ) เวหล่า ได้แก่ฆ่วย (ปี่เขาควาย) ขะน่วย (ปี่) และปี่บา (แคน) สำหรับเพลงร้องของชาวกะเหรี่ยง (ถะคู) นั้นเป็นเพลงดั้งเดิมที่สืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษมีเนื้อหาต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ชนเผ่า ธรรมชาติ ศาสนา ฯลฯ บทเพลงต่าง ๆ นี้ยังแสดงถึงการถ่ายทอดทางวรรณกรรมและอนุรักษ์ภาษาโผล่วไว้ด้วย บทเพลงนี้นิยมร้องประกอบการบรรเลง นาเด่ยง เมตาลี่ หรือปี่บา เพื่อความบันเทิงในโอกาสต่าง ๆ และประกอบพิธีกรรม โดยเชื่อว่าดนตรีสามารถเป็นสื่อกลางระหว่างชาวโผล่วและสิ่งศักดิ์สิทธิ์วัฒนธรรมของชาว

กะเหรี่ยงมีดนตรีเข้าไปมีบทบาทสำคัญในทุกช่วงของชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงจีบสาว และเพลงส่งวิญญาณที่ร้องในงานศพ อีกทั้งในด้านกระบวนการผลิตฤดูเกี่ยวข้าว จะมีเสียงฆ่วย (ปี่เขาควาย) เป็นสัญญาณแห่งขวัญกำลังใจของการเริ่มฤดูเก็บเกี่ยวเป็นสื่อระหว่างโผล่วกับพิปือโย (แม่โพสพ) มีเพลงฟาดข้าว ที่ร้องในงานฟาดข้าว สำหรับพิธีกรรมในรอบปี เช่น พิธีทำบุญข้าวใหม่ พิธีผูกข้อมือ ดนตรีมีหน้าที่เป็นดนตรีประกอบพิธีกรรม (Ceremonial Music) เป็นสื่อกลางระหว่างชาวโผล่วกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเพื่อนำจิตใจของผู้ร่วมพิธีกรรมเข้าสู่พิธีกรรมด้วยจิตใจที่มีสมาธิ ศรัทธา ย้ำเตือน ความภูมิใจทางชาติพันธุ์ของตนเอง

กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2553: 279) อัตลักษณ์ในปัจจุบันของชุมชนกะเหรี่ยงโป คือ การแต่งกาย ประเพณีและพิธีกรรม ดนตรีและการแสดงซึ่งในกลุ่มของอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงโปจะเห็นได้อย่างชัดเจนจากลักษณะของเครื่องดนตรี ลักษณะบทเพลง การร้องเพลงการแสดงท่าทางเต้นรำประกอบดนตรี ตลอดจนการแต่งกายของนักดนตรีและผู้แสดง ซึ่งจะใช้บรรเลงและแสดงในประเพณีและพิธีกรรมซึ่งมีตลอดปีของชาวกะเหรี่ยงโป

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยง ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา เป็นแนวทางในการศึกษาโดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการออกปฏิบัติการภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูล ได้วางแนวทางไว้ดังนี้

1. ค้นคว้ารวบรวมข้อมูล

ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทสัมภาษณ์และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เทศบาลตำบลเขาโจด วัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี

2. เก็บข้อมูลภาคสนาม

2.1 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้นำจิตวิญญาณ และปราชญ์ชาวบ้าน

2.1.1 ประเพณีของชาวกะเหรี่ยง

2.1.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนชาวกะเหรี่ยง

2.2 สัมภาษณ์นักดนตรีและนักแสดงชาวกะเหรี่ยง

2.2.1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติ

2.2.2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านดนตรีและการแสดง

2.2.4 สัมภาษณ์เกี่ยวกับผลงานด้านการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

2.3 ศึกษาบริบทต่าง ๆ ทางดนตรี

2.3.1 เครื่องดนตรี

2.3.2 วงดนตรี

2.3.3 นักดนตรี

2.4 บันทึกเพลงกะเหรี่ยงและศึกษารายละเอียดของบทเพลง

2.4.1 บันทึกเสียง

2.4.2 บันทึกวีดีโอ

2.4.3 บันทึกภาพนิ่ง

3. เรียบเรียงข้อมูล

3.1 เรียบเรียงข้อมูลจากตำราและเอกสารทางวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 เรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3.3 ถอดเทปการบรรเลงเพลงเป็นโน้ตสากล

4. วิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง

4.1.1 เครื่องดนตรี

4.1.2 นักดนตรี

4.1.3 รูปแบบการแสดงดนตรี

4.1.4 โอกาสที่ใช้ในการแสดง

4.1.5 ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับประเพณี

4.1.6 การสืบทอดทางด้านดนตรี

4.2 ศึกษาบทเพลงสำหรับเครื่องดนตรีและเพลงร้อง

4.2.1 เพลงสำหรับชะพูชะอู

4.2.2 เพลงสำหรับนาเด่ยง

4.2.3 เพลงสำหรับเมตาลี่

4.2.4 เพลงสำหรับเป้ย

4.2.5 เพลงสำหรับกล่อมเด็ก

5. ขั้นสรุปข้อมูล

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามมาเรียบเรียงวิเคราะห์ ทำการบันทึกลงในการวิจัย

5.2 นำเสนอแนวคิดและสาระสำคัญจากการค้นคว้าเชิงคุณภาพ ในรูปแบบลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4
วิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราและได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง เพราะพื้นที่ของอำเภอศรีสวัสดิ์มีขนาดกว้าง ส่วนใหญ่เป็นภูเขา บางพื้นที่เข้าถึงได้ยาก ชุมชนชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่กระจายตัวอาศัยอยู่ในป่าลึกปลูกบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ โดยศึกษาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

สภาพทั่วไปของอำเภอศรีสวัสดิ์

อำเภอศรีสวัสดิ์มีพื้นที่อยู่ห่างจากตัวจังหวัด 124 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดกรุงเทพฯ 240 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่สูงมีภูเขาสลับเรียงรายตลอดจากเขื่อนศรีนครินทร์ จนถึงเขตจังหวัดอุทัยธานี มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์พื้นที่ตอนกลางเป็นเขื่อนศรีนครินทร์ โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้สร้างเขื่อนศรีนครินทร์ขึ้นเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าเมื่อปี พ.ศ.2516

การคมนาคม

การเดินทางไปอำเภอศรีสวัสดิ์สามารถใช้รถส่วนตัวเดินทางไปอำเภอศรีสวัสดิ์ได้จากตัวเมืองกาญจนบุรี สามารถไปได้ 2 เส้นทาง คือ ถนนหมายเลข 3199 และ ถนนทางหลวงชนบทหมายเลข 3086 ต่อด้วยทางหลวงชนบทหมายเลข 4041 นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางจากสถานีขนส่งจังหวัดกาญจนบุรี ไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ได้ ดังนี้

1. โดยสารประจำทางกาญจนบุรี-น้ำตกเอราวัณ รถจะออกจากสถานีขนส่งจังหวัดกาญจนบุรีทุก ๆ 1 ชั่วโมง รถประจำทางสายนี้จะจอดที่น้ำตกเอราวัณเป็นสถานีสุดท้าย ถ้าจะเดินทางต่อไปน้ำตกห้วยแม่ขมิ้นต้องโบกรถขึ้นไป

2. รถสองแถวกาญจนบุรี-อำเภอศรีสวัสดิ์ วันละ 2-3 คัน รถจะวิ่งไปสุดสายที่ตัวอำเภอศรีสวัสดิ์ บางวันอาจไม่มีรถวิ่งถ้าไม่มีผู้โดยสาร

3. รถโดยสารประจำทางสาย กาญจนบุรี-ด่านช้าง รถประจำทางสายนี้จะออกจากสถานีขนส่งจังหวัดกาญจนบุรีทุก ๆ 1 ชั่วโมง แต่จะมี 2 คัน ที่ผ่านตำบลเขาโจด คือ รถที่ออกเวลา 13.00 น. และ 15.00 น. เท่านั้น

ชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์การเกษตรเป็นอาชีพหลัก เช่น มะละกอ, ข้าวโพด, มันสำปะหลัง, อ้อย, กระเจี๊ยบ, ข้าว, สตรอว์เบอร์รี่ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีอาชีพอื่น ๆ เช่น ทอผ้า, ทอย่าม ,แพล่อง เก็บของป่าขายตามฤดู ฯลฯ

แหล่งน้ำที่สำคัญ

ห้วยแม่ละมุ่น, ห้วยลำขาแข้ง, ห้วยไกรเกรียง, ห้วยแม่ขมิ้น ห้วยองหลุ ฯลฯ

การท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์, อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ (ถ้ำธารลอด), อุทยานแห่งชาติเอราวัณ, เขื่อนศรีนครินทร์, โบสถ์สแตนเลส, น้ำเอ่อ ฯลฯ

ภาพประกอบ 1 น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 2 เขื่อนศรีนครินทร์

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 3 แพล่อง
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 4 อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ (ถ้ำธารลอด)
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาษา

ชาวกะเหรี่ยงมีภาษาพูด และ ภาษาเขียนเป็นของตัวเอง ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาในตระกูล ปัจจุบันนี้ชาวกะเหรี่ยงที่พูดภาษากะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่ และวัยรุ่น ส่วนเด็กเล็กจะไม่นิยมพูดภาษากะเหรี่ยงกันแล้ว เพราะจำเป็นต้องพูดอ่านเขียนเรียนภาษาไทยอยู่ในโรงเรียนแทบทุกวันและอาจจะมีความรู้สึกต่ำต้อยในความเป็นชาติพันธุ์ของตัวเอง การพูดภาษากะเหรี่ยงในปัจจุบันนี้

จะมีคำไทยสลับกับภาษากะเหรี่ยงอยู่เสมอ เนื่องจากบางคำไม่มีใช้ในภาษากะเหรี่ยง สำหรับชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในป่าลึกยังคงพูดภาษากะเหรี่ยงกันทุกคน แต่สามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารได้บ้าง

ภาษาเขียนนั้นหาคนเขียนได้ค่อนข้างยาก ปัจจุบันนี้จะมีโครงการอบรมการเขียนภาษากะเหรี่ยงเป็นครั้งคราวจัดการอบรมในภาคฤดูร้อน

การแต่งกาย

การแต่งกายโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีแต่ผู้เฒ่าผู้แก่เท่านั้นที่ยังใส่ชุดผ้าทอกะเหรี่ยงอยู่ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะใส่อยู่บ้านหรือใส่ไปประชุมหมู่บ้าน ส่วนวัยผู้ใหญ่หรือวัยรุ่น เด็กเล็กจะใส่เสื้อผ้าปกติทั่วไปที่หาซื้อได้ง่าย การแต่งกายด้วยผ้าทอกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะใส่ในงานบุญหรืองานประเพณีที่สำคัญ

เด็กผู้หญิงจะใส่ชุดกะเหรี่ยงสีขาว (ชุดไช่พูกี) เป็นชุดสำหรับให้เด็กหญิงโดยจะใส่ตั้งแต่เล็กจนถึงเริ่มมีประจำเดือน หรืออายุครบ15 ปี ตัวเสื้อทอพื้นสีขาวยาวถึงข้อเท้า เปิดช่องไว้สวมคอ ที่ส่วนคอ และส่วนไหล่จะมีการปักลวดลาย “กงี่ชูว” (ยอดหวาย) นอกจากใช้ใส่ทั่วไปแล้วยังใช้สำหรับใส่ในการรำตงอีกด้วย ปัจจุบันนี้ชุดไช่พูกีจะใส่กันน้อยส่วนใหญ่จะใส่เสื้อผ้าทั่วไปที่ซื้อหาได้ง่าย

ผู้ใหญ่ที่เป็นผู้หญิงจะใส่ผ้าทอสีออกโทนส้มและแดง เสื้อจะเรียกว่า ไช่โหว่ ผ้าถุง เรียกว่า เน้งโหว่

ผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ชายจะนุ่งโสร่งและใส่เสื้อเชิ้ตสีขาวแขนยาวปัจจุบันไม่นิยมใส่เสื้อกะเหรี่ยง

ภาพประกอบ 5 ชุดไช่พูกี

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 6 ใส่ชุดไซ่พูกีรำตง

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 7 การแต่งกายของผู้หญิง

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 8 การแต่งกายของผู้ชาย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 9 การแต่งกายในงานประเพณี

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 10 การแต่งกายทั่วไปของเด็ก

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 11 การแต่งกายทั่วไปของผู้ใหญ่

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ย่าม (โท้ว)

ย่ามมี 2 ประเภท

1. ย่ามขาว หรือ โท้วอั่ว เป็นย่ามขนาดใหญ่ ใช้ใส่สิ่งของต่าง ๆ เวลาเดินทางไกล และในพิธีแต่งงาน เจ้าบ่าวจะต้องใส่ขนมของไหว้ไปบ้านเจ้าสาว มีสีขาวเป็นสียืนพื้นและมีสีน้ำเงินหรือสีดำทอสลับเป็นลวดลาย

2. ย่ามแดง หรือ โท้วโหว่ ใช้ใส่สิ่งของสำคัญหรือของพกติดตัวเล็ก ๆ น้อย ๆ การทอใช้ด้ายสีแดงหรือชมพูเป็นหลักในการทอเป็นพื้น ที่มุมทั้งสี่ด้านและที่ปากของตัวย่ามจะจกเป็นลวดลายดอกหรือลวดลายด้วยสีต่าง ๆ

ภาพประกอบ 12 ย่ามขาว หรือ โท้วอั่ว
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 13 ย่ามแดง หรือ โท้วโหว่
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ที่อยู่อาศัย

บ้านที่ปลูกสร้างจากไม้ หรือไม้ไผ่ จะมีบันไดที่สูงชัน และมีความเชื่อเกี่ยวกับบันไดว่า มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ที่บันได บันไดทำด้วยไม้ไผ่จะมีลักษณะเหมือนครอบครัว คือ ทั้งสองข้างจะสั้นยาวแตกต่างกัน บันไดต้นที่ยาวจะสมมุติให้เป็นพ่อ ต้นที่สั้นกว่าจะสมมุติให้เป็นแม่ ขั้นบันไดจะต้องมีจำนวนเป็นคี่และสมมุติให้เป็นลูก

นอกจากบ้านรูปแบบเดิมแล้วยังมีบ้านที่เป็นรูปแบบสมัยใหม่เหมือนของคนไทยทั่วไป คือสร้างจาก อิฐ ปูน หลังคามุงกระเบื้อง ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เมืองใกล้ความเจริญแต่ในป่าลึกก็มีเช่นกัน

ภาพประกอบ 14 บ้านทำด้วยไม้ฟาก
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 15 บ้านทำด้วยไม้แผ่น
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 16 บ้านทำด้วยปูน

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 17 บันได

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ลัทธิความเชื่อและประเพณีพิธีกรรมของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์

อำเภอศรีสวัสดิ์มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้คนในแถบนี้เรียกชาวกะเหรี่ยงโปในอาณาเขตติดต่อนี้ว่า “กะเหรี่ยงสามจังหวัด” มีลัทธิความเชื่อที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

1. กลุ่มด้ายเหลือง (ลู้งบ่องสะเดิ่ง)

ลู้งบ่องสะเดิ่ง จะมีเจ้าวัด หรือ โบงคู้ เป็นผู้ทำพิธีกรรมคติความเชื่อนี้จะยึดเอาแม่พระธรณีหรือแผ่นดินเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์โดยมีสัญลักษณ์ตัวแทนคือเจดีย์ หรือ โกร่ง

ผู้ที่ดำรงตำแหน่งเจ้าวัดของกลุ่มด้ายเหลืองจะต้องเป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างมีความรอบรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มอย่างดียิ่ง ต้องถือศีลห้าห้ามบริโภคเนื้อสัตว์ที่เลี้ยงไว้เอง ต้องแต่งกายด้วยผ้าผืนสีขาวเท่านั้น และสิ่งที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอละเว้นไม่ได้คือการไปสวดมนต์และกรวดน้ำให้แก่แม่พระธรณีที่เจดีย์ ทุกวันพระขึ้น แรม 8 ค่ำ,15 ค่ำบุคคลที่ได้ดำรงตำแหน่งนี้มักจะเป็นเชื้อสายของเจ้าวัดคนก่อน ๆ

เจ้าวัด หมายถึง ผู้นำทางจิตวิญาณของชาวกะเหรี่ยง จะเป็นผู้นำในการทำพิธีกรรมต่าง ๆ การเป็นเจ้าวัดจะสืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่เป็นเจ้าวัด ส่วนใหญ่ผู้ที่สืบทอดจะเป็น ลูกคนหัวปี หรือลูกคนสุดท้องและจากการนิมิต ถ้าใครได้รับเลือกแล้วไม่ยอมเป็นเจ้าวัดจะต้องเกิดเหตุการณ์ไม่ดีขึ้นกับตัวเอง เช่น โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนหนึ่ง ๆ อาจมีเจ้าวัดหลายคนก็ได้ หัวหน้าเจ้าวัดจะเป็นผู้กำหนดการจัดพิธีต่าง ๆ

พิธีกรรมที่สำคัญของกลุ่มด้ายเหลือง

พิธีค้ำโพธิ์

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่บ้านน้ำพุ ตำบลเขาโจด ซึ่งตรงกับวันพระแรม 14 ค่ำ เดือน 5 ก่อนงานจะเริ่มนั้นชาวกะเหรี่ยงจะต้องเตรียม ดอกไม้ เทียนขี้ผึ้ง ธูป และไม้ไผ่ ไม้ไผ่นั้นจะต้องหาให้ได้ตามจำนวนคนในครอบครัว ขนาดของไม้ไผ่มี 2 ขนาด ไม้ไผ่สั้นยาวประมาณ 1 ฟุต และ ไม้ไผ่ยาว มีความยาวประมาณ 2 เมตร ในช่วงกลางวันชาวบ้านจะร่วมกันสร้างสะพานข้ามธารน้ำในช่วงกลางวันเพื่อเตรียมไว้ประกอบพิธีในช่วงกลางคืน ตรงปลายสะพานทั้งสองด้านจะปักสะเดิ่งไว้ด้านละสองอัน

งานจะเริ่มในช่วงเย็น โดยมีผู้หญิงที่อาวุโสที่สุดของหมู่บ้านเป็นผู้นำในการทำพิธี เริ่มงานด้วยการไหว้ขอขมา แม่น้ำ ดิน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย หลังจากนั้นจะขอพรจากสิ่งศักดิ์ทั้งหลายอีกครั้ง ต่อจากนั้นให้นำไม้ไผ่ทั้งสั้นและยาวไปวางไว้ที่โคนต้นโพธิ์ ไม้ไผ่สั้นนั้นจะต้องเทน้ำขมิ้นใส่ไว้ในกระบอกไม้ไผ่และเสียบช่อดอกไม้ไว้ที่ปากกระบอกไม้ไผ่ ส่วนไม้ไผ่อันยาวนั้นวางค้ำต้นโพธิ์ไว้ แล้วเอา

น้ำขมิ้นมาพรมที่ไม้ไผ่หลังจากนั้นเอาเทียนมารวมกันให้เป็นกำแล้วจุดเทียน ขอขมา กรวดน้ำ แล้วเอาเทียนไปปักที่สะพาน เป็นอันเสร็จพิธีในรอบแรกการทำพิธีในรอบที่สองนั้นจะทิ้งช่วงไม่นาน

ต่างคนต่างเอาเทียนมาจุด แล้วปักไว้ที่ สะเดิ่ง สะพาน โคนต้นโพธิ์ เอาเทียนอันใหม่เอาเทียนขี้ผึ้ง จากชาวบ้านมารวมกัน

ภาพประกอบ 18 ไม้ไผ่ค้ำต้นโพธิ์
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 19 ปักเทียนขี้ผึ้งที่สะพานและสะเดิ่ง
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

พิธีทำบุญไหว้เจดีย์ประจำปี หรือ มาโบงเคอตะล่อง เป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่สุดและใหญ่ที่สุดเป็นการทำบุญครั้งใหญ่ประจำปีแก่แม่พระธรณี เทวดา และผีทั้งหลาย ใช้เวลาใน การทำบุญ 3 วัน 3 คืนเป็นอย่างน้อยในการทำบุญจะมีการให้เจ้าวัดผูกข้อมือด้วยด้ายสีเหลืองแก่ทุกคนที่ต้องการ ถือเป็นสิริมงคลอย่างสูง

พิธีทำบุญแม่โพสพ หรือ พิ้งบึงโย จัดในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนทายเขาะพะดู๊ หรือเดือน 3 เป็นการรับขวัญข้าวที่เก็บเกี่ยวได้เพื่อขึ้นสู่ยุ้งฉาง

พิธีตัดเวรตัดกรรม ไข่เว หรือ พิธีโปงเคอะกูง พิธีอาจทำวันแรกของวันทำพิธีทำบุญไหว้เจดีย์ประจำปี หรือวันแรม 14 ค่ำ เดือนโพ้เหลียะเกริงเป็นการทำบุญให้สัตว์ต่าง ๆ ที่ต้องตายไปเมื่อฟันไร่เพื่อทำการเพาะปลูก

พิธีตากผ้าใหม่ หรือ ลาเนงเชิ่ง เป็นการทำความสะอาดผ้าใหม่หรือผ้าค้างปีรวมทั้งเครื่องประดับที่เป็นเงินทองและชำระร่างกายให้สะอาด และในช่วงบ่ายของวันทำพิธีจะมีการทำพิธีต่อชะตาค้ำต้นไทรหรือดุคล้อง เพื่อเป็นการต่ออายุให้ตนเอง และจะมีพิธีทำสะพานต่ออายุควบคู่กันเรียกว่า โบงโทง

2. กลุ่มวิงม่อง หรือ กินน้ำสุก

กลุ่มนี้จะต้องกินเฉพาะน้ำที่ต้มสุกแล้วเท่านั้น พิธีกรรมที่สำคัญของกลุ่มวิงม่องคือการทำบุญใหญ่ประจำปีเรียกว่า มาโบงเคอตะล่อง ทำปีละ 2 ครั้ง ในวันพระกลางเดือน 3 และในวันพระกลางเดือน 5 หรืออาจเลื่อนไปในวันพระเดือน 6 การทำบุญใช้เวลา 1 วัน โดยมีเจ้าวัด หรือ โบงคู้ เป็นหัวหน้าในการทำพิธี

กลุ่มวิงม่องแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย ดังนี้

2.1 กลุ่มด้ายขาว (ลู้งอั่ว)

2.2 กลุ่มด้ายแดง (ลู้งโหว่)

พิธีกรรมที่สำคัญของกลุ่มด้ายแดง

พิธีเรียกชื่อ (กู่เหม่ย)

ในพิธีเรียกชื่อ จะต้องเชิญเจ้าวัดทั้งหญิงและชายมาเป็นผู้ทำพิธี สิ่งที่ต้องเตรียมมีอาหารคาว ข้าวเหนียวหัวหงอก ขะโน้ว หรือ ขนมจีน ด้ายแดง ดอกไม้ หรือ ยอดใบไม้ 3 กิ่งมัดรวมกันให้เป็นช่อ ใช้สำหรับพรมน้ำมนต์ พ่อใช้ สามกิ่ง เจ้าวัดใช้ สามกิ่ง

ขั้นตอน เริ่มจาก แม่กับลูก จะต้องล้างเท้าให้สามี และขอขมา เมื่อขอขมาเสร็จแล้วนั่งพนมมือ สามีจะพรมน้ำขมิ้นให้กับภรรยา 3 ครั้ง ต่อจากนั้นทั้งหมดจะมานั่งล้อมวงรอบอาหาร เจ้าวัดจะนั่งด้านบน เจ้าวัดจะสวดครบสามจบ แล้วเอาด้ายมาถูที่แขนโดยจะต้องถูให้ออกมาด้านนอกของ

เด็กพร้อมกับเรียกชื่อเด็ก จะทำทั้งหมด 3 ครั้ง แขนข้างซ้ายเจ้าวัดผู้หญิงจะเป็นคนเรียกและผูกด้ายแดง แขนข้างขวาเจ้าวัดผู้ชายจะเป็นคนเรียกและผูกข้อมือหลังจากนั้นเจ้าวัดให้พรแล้วกินข้าวร่วมกันเป็นอันเสร็จพิธี

พิธีกินน้ำสุก

น้ำสุกที่ใช้จะต้องไปเอามาจากบ้านเจ้าวัด ซึ่งได้ผ่านการทำพิธีโดยเจ้าวัดแล้ว ต่อจากนั้นผู้ชายที่เป็นผู้อาวุโสที่สุดของบ้าน จะทำพิธีขอขมาโดยใช้น้ำขมิ้นพรมไปที่ แม่น้ำ ดิน บ้าน หลังจากนั้นบรรดาลูกๆ จะล้างเท้าพ่อแม่ พ่อแม่นั่งด้านบนลูกนั่งด้านล่าง เริ่มกินน้ำสุก โดยเริ่มจากผู้สูงอายุที่สุดในบ้านไล่ลงมา และผู้ชายต้องกินน้ำสุกก่อน ตามด้วย ผู้หญิง

ปัจจุบันกะเหรี่ยงโปในอำเภอศรีสวัสดิ์ ในแต่ละหมู่บ้านที่ยังคงสืบทอดการจัดประเพณีต่าง ๆ อยู่ กลุ่มที่ต่างลัทธิก็จะแตกต่างกันไปในการทำพิธี บางกลุ่มทำพิธีที่บ้านตัวเอง บางกลุ่มไม่มีเจ้าวัด บางกลุ่มต้องไปร่วมงานที่บ้านเจ้าวัดในต่างพื้นที่เพราะที่หมู่บ้านตัวเองไม่มีเจ้าวัด บ้านเจ้าวัดที่ยังพบเจออยู่ที่

- บ้านเบอไซ่ หมู่บ้านตีนตก เป็นกลุ่มด้ายแดง
- บ้านบึงชะโค หมู่บ้านตีนตก เป็นกลุ่มด้ายเหลือง
- บ้านเจ้าวัดที่ บ้านจองโว ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี เป็นกลุ่มด้ายเหลือง

งานประเพณีที่มีชาวกะเหรี่ยงจากหลายพื้นที่มาร่วมงาน เช่น งานวันสงกรานต์ และ งานพิธีขึ้นถ้ำองจุ จัดที่วัดองจุ ตำบลนาสวน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีชาวกะเหรี่ยงจาก อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอบ้านไร่ ฯลฯ มาร่วมงานเป็นจำนวนมาก ในงานมีการแสดงต่าง ๆ รวมถึงรำตง และการแสดงดนตรี

เดือนเมษายน ถือเป็นปีใหม่ของชาวกะเหรี่ยง งานประเพณีจึงมักจะจัดขึ้นในเดือนนี้ส่วนใหญ่จะตรงกับวันพระ ขึ้น 15 ค่ำ หรือแล้วแต่ความสะดวก หรือถ้ากลุ่มไหนมีเจ้าวัดก็แล้วแต่เจ้าวัด อย่างเช่น

งานผูกข้อมือด้ายเหลืองที่บ้านบึงชะโค ตำบลเขาโจด จัดวันที่ 21-24 มีนาคม พ.ศ. 2559

งานผูกข้อมือด้ายเหลืองที่บ้านไกรเกรียง ตำบลเขาโจด จัดวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2559

งานสงกรานต์ที่วัดองจุ ตำบลนาสวน จัดวันที่ 18-21 เมษายน พ.ศ. 2559

งานสงกรานต์ที่บ้านองเผาะ ตำบลด่านแม่แฉลบ จัดวันที่ 26-27 เมษายน พ.ศ.2559

4.1 สภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง

อำเภอศรีสวัสดิ์ ได้แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 6 ตำบล ได้แก่ นาสวน , ด่านแม่แฉลบ, หนองเป็ด, ท่ากระดาน , เขาโจด, แม่กระบุง แต่ละตำบลมีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่มากน้อยต่างกัน ดังนี้

1. ตำบลนาสวน มี 6 หมู่บ้าน ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ที่ หมู่บ้านปลายนาสวน, บ้านปากนาสวน บ้านองหลุ, และหมู่บ้านองสิตส่วนหมู่บ้านเจาะเหลาะ เป็นคนอีสาน

2. ตำบลด่านแม่แฉลบ มี 6 หมู่บ้าน มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ที่เดียว คือ หมู่บ้านดงเสลา หมู่บ้านที่เหลือเป็นคนอีสานอาศัยอยู่ที่ หมู่บ้านปากเหมือง และคนไทยอาศัยอยู่ที่ หมู่บ้านท่าสนุ่น, บ้านพุน้ำเปรี้ยว, บ้านด่านแม่แฉลบ, บ้านโป่งหวายและหมู่บ้านหาดแตง

3. ตำบลหนองเป็ด มี 4 หมู่บ้าน ไม่มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ที่นี่เลย มี ชาวขมุ กับ อูด อาศัยอยู่ที่ หมู่บ้านท่าทุ่งนา ส่วนหมู่บ้านที่เหลือจะเป็นคนไทย คือ หมู่บ้านเกาะบุก หมู่บ้านสามสุ่ย หมู่บ้านสองพี่น้อง

4. ตำบลท่ากระดาน มี 5 หมู่บ้านได้แก่หมู่บ้านหม่องกระแทะ,หมู่บ้านท่ากระดาน, หมู่บ้านเขาแก่งเรียง, หมู่บ้านแก่งแคบ ส่วนใหญ่เป็นคนไทย มีชาวกะเหรี่ยงอยู่ประปราย

5. ตำบลเขาโจด มี 5 หมู่บ้านมีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ทุกหมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านตีนตก, หมู่บ้านน้ำพุ, หมู่บ้านไกรเกรียง หมู่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย และ หมู่บ้านเขาเหล็ก

6. ตำบลแม่กระบุงมี 6 หมู่บ้านมีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ที่เดียวคือ หมู่บ้านแม่กระบุง หมู่บ้านหาดแตง, หมู่บ้านน้ำมุด, หมู่บ้านพุชะนี, หมู่บ้านปลายดินสอ, และหมู่บ้านต้นมะพร้าว

เมื่อลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งที่อยู่ที่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์แล้วจะเห็นได้ชัดว่าบางพื้นที่ไม่มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ หรือมีอยู่แต่ประปรายมากจนไม่สามารถที่จะรวมตัวกันจัดกิจกรรมหรือประเพณีต่าง ๆ ได้ ตัวอย่างเช่น ตำบลท่ากระดาน และตำบลที่ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่มากที่สุดในทุกหมู่บ้านของตำบลคือ ตำบลเขาโจด เมื่อมีผู้คนอยู่รวมกันมาก ๆ การจัดกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ก็จะยังคงมีอย่างต่อเนื่อง เพราะมีชาวกะเหรี่ยงที่รวมตัวกันสืบสานวัฒนธรรมของกลุ่มตัวเอง ทั้งนี้รวมถึงวัฒนธรรมทางด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยงอีกด้วย

ปัจจุบันนี้ด้วยความเจริญและการแพร่กระจายของวัฒนธรรมต่าง ๆ สามารถไปถึงผู้คนได้ง่าย ไม่เว้นแม้แต่ชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ในป่าลึก ซึ่งมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์, รถจักรยานยนต์, รถยนต์ โทรศัพท์ ฯลฯ รวมถึงวัฒนธรรมดนตรีอื่นก็เป็นอีกหนึ่งที่ได้แพร่กระจายเข้ามาในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง ถึงแม้วัฒนธรรมดนตรีในรูปแบบเดิมยังมีให้เห็นอยู่บ้าง แต่ก็น้อยมากตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมชาวกะเหรี่ยงที่เปลี่ยนไปมากเช่นกัน

การศึกษาสภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง สามารถแบ่งตามหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้

4.1.1 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้นมีทั้งที่เป็นเครื่องดนตรีในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงเองและเป็นเครื่องดนตรีจากนอกวัฒนธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่เครื่องดนตรีโดยใช้ระบบ Hornbostel-Sachs ซึ่งคิดขึ้นโดย Erich Moritz von Hornbostel และ Curt Sachs เป็นวิธีการจำแนกเครื่องดนตรีจากการกำเนิดขอการเสียง สามารถแยกได้ 4 หมวดหมู่หลัก ได้แก่ Idiophones, Chordophones, Membranophones และ Aerophones

การวัดระดับเสียงเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงจะใช้ระบบของ Scientific pitch notation ในดนตรีสากลมาเทียบเคียง ซึ่งระดับเสียงของเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงนั้นค่อนข้างใกล้เคียงแต่ไม่เท่ากับระดับเสียงของดนตรีสากล ผู้วิจัยแค่ต้องการให้มองเห็นภาพระดับเสียงของเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงเท่านั้น

4.1.1.1 เครื่องดนตรีในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง

เครื่องดนตรีในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง คือ เครื่องดนตรีที่มีใช้อยู่ในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง รับใช้ประเพณีพิธีกรรม ชีวิตประจำวัน สืบทอดและกันมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันนี้เครื่องดนตรีในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ในพื้นที่วิจัยนั้นเหลืออยู่ไม่มาก บางชิ้นที่มีอยู่ไม่สามารถนำมาใช้งานได้

4.1.1.1.1 เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนในตัวเอง (Idiophones)

จีวาย (Jeewai)

ภาพประกอบ 20 จีวาย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

จีวาย จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงในตัวเอง (Idiophones) โดยการตีให้เกิดเสียง (Struck idiophones) อยู่ในประเภทของฆ้องที่เป็นชุด (Sets of gongs) เป็นเครื่องดนตรีที่ให้เสียงค่อนข้างแหลม ใส และดังกังวาน ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเพลงในวงชะพูชะอู บรรเลงโดยการใช้ไม้ตี ไม้ตีเป็นไม้แข็งทำด้วยหนังมีด้ามจับ ลูกจีวายมีลักษณะคล้ายกับฆ้องวงของไทย มี 18 ลูก ผูกติดไว้กับแผงไม้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน สามารถถอดแยกออกจากกันได้

ภาพประกอบ 21 จีวายส่วนที่ 1

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

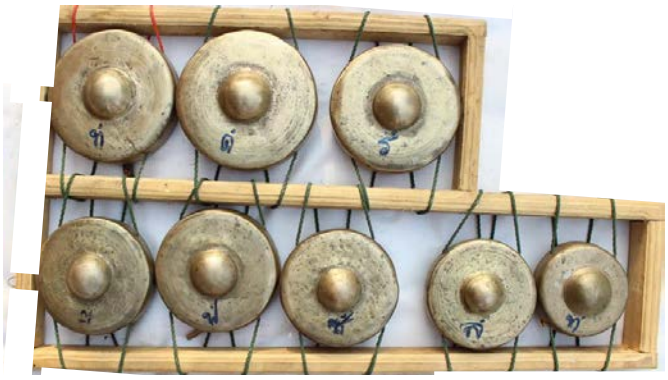
ส่วนที่ 1 มีลูกฆ้อง 3 ลูก อยู่ในช่วงเสียงทุ้มต่ำมีระดับเสียงดังนี้ F3 G3 A3

ภาพประกอบ 22 จีวายส่วนที่ 2

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

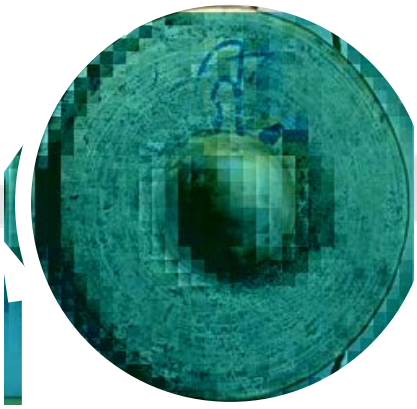
ส่วนที่ 2 มีลูกฆ้อง 7 ลูก แถวที่ 1 มี 3 ลูก แถวที่ 2 มี 4 ลูก อยู่ในช่วงเสียงกลาง มีระดับเสียงดังนี้ B3 C4 D4 E4 F4 G4 A4

ภาพประกอบ 23 จีวายส่วนที่ 3

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ส่วนที่ 3 มีลูกฆ้อง 8 ลูก แถวที 1 มี 3 ลูก แถวที 2 มี 5 ลูก อยู่ในช่วงเสียงสูง มีระดับเสียงดังนี้ B4 C5 D5 E5 F5 G5 A5 B5

ภาพประกอบ 24 ลูกจีวาย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ลูกจีวาย ทำด้วยทองเหลือง มีทั้งหมด 18 ลูก ส่วนใหญ่จะเรียงขนาดจากใหญ่ไปหาเล็ก ลูกใหญ่เสียงต่ำลูกเล็กเสียงสูงแต่จะมีบางลูกที่ลูกเสียงสูงจะมีขนาดใหญ่กว่าลูกที่เสียงต่ำกว่า และมีบางลูกที่มีขนาดเท่ากันแต่ระดับเสียงต่างกัน

ภาพประกอบ 25 เชือก และ ดินน้ำมัน
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

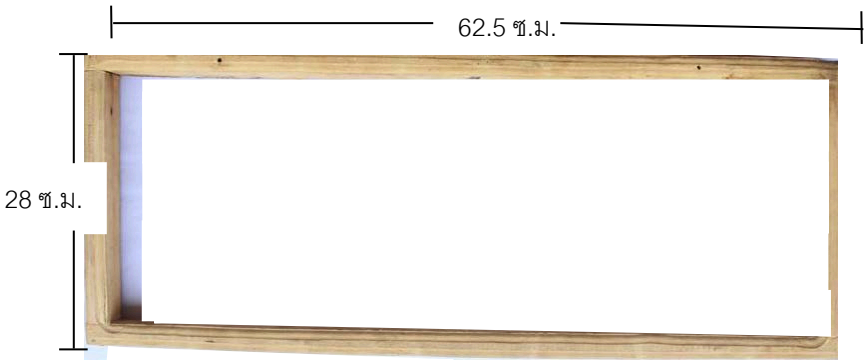
เชือก ใช้เชือกไนล่อนเพื่อความคงทนในการใช้งาน โดยเจาะรูที่ลูกจีวายด้านละ 2 รู สำหรับร้อยเชือกผูกลูกจีวายไว้กับร้านแล้วใช้ไม้ขัดไว้

การตั้งเสียง ลูกจีวายจะตั้งเสียงโดยใช้ดินน้ำมัน ติดไปในหลุมด้านหลังของลูกจีวาย

ภาพประกอบ 26 ไม้ขัดเชือก
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

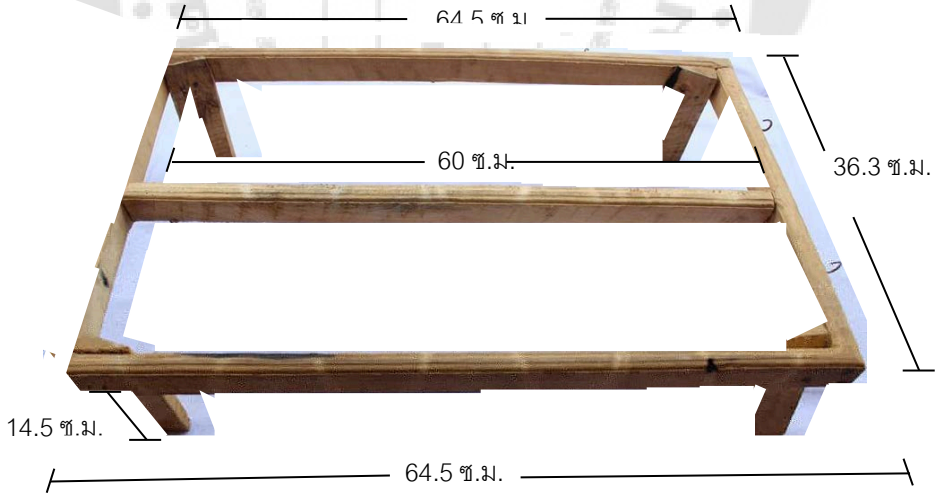
ไม้ขัด ใช้กิ่งไม้หรือไม้เล็ก ๆ กว้างประมาณ 0.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 5-10 เซนติเมตร ขัดเชือกสองเส้นที่ร้อยไว้กับลูกจีวาย หมุนให้ตึงแล้วขัดไว้ให้แน่น

ภาพประกอบ 27 แผงจีวาย ส่วนที่ 1

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

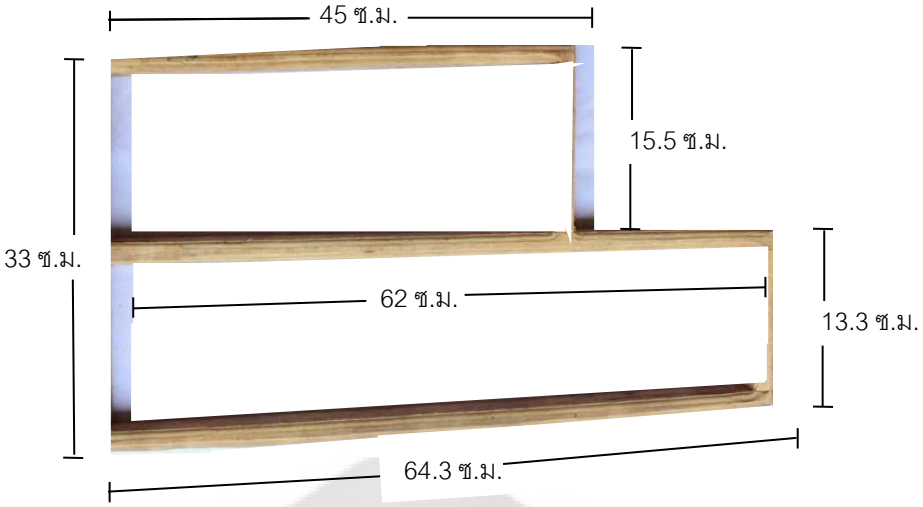
แผงจีวายส่วนที่ 1 ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน ขนาด 2×4 เซนติเมตร ยาว 62.5 เซนติเมตร กว้าง 28 เซนติเมตร ตอกติดกันด้วยตะปู

ภาพประกอบ 28 แผงจีวาย ส่วนที่ 2

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

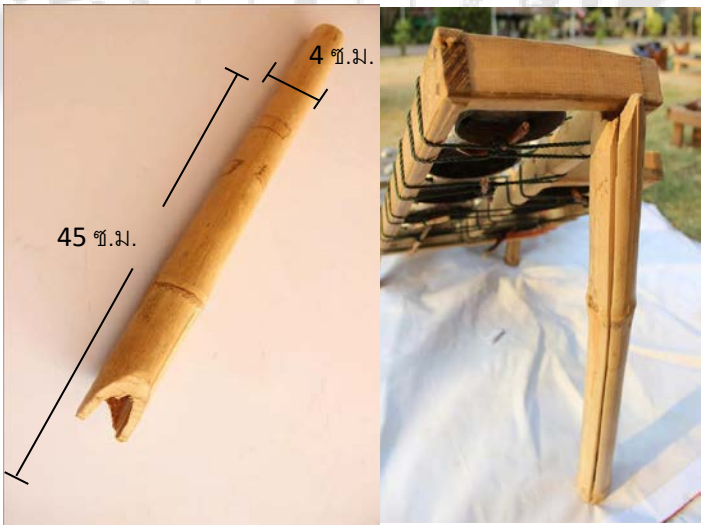
แผงจีวายส่วนที่ 2 ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน ขนาด 2×4 เซนติเมตร ยาว 64.5 เซนติเมตร กว้าง 36.3 เซนติเมตร มีขาตั้ง 4 ด้าน สูง 14.5 เซนติเมตร มีไม้แกนกลาง ยาว 60 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 29 แผงจีวาย ส่วนที่ 3

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

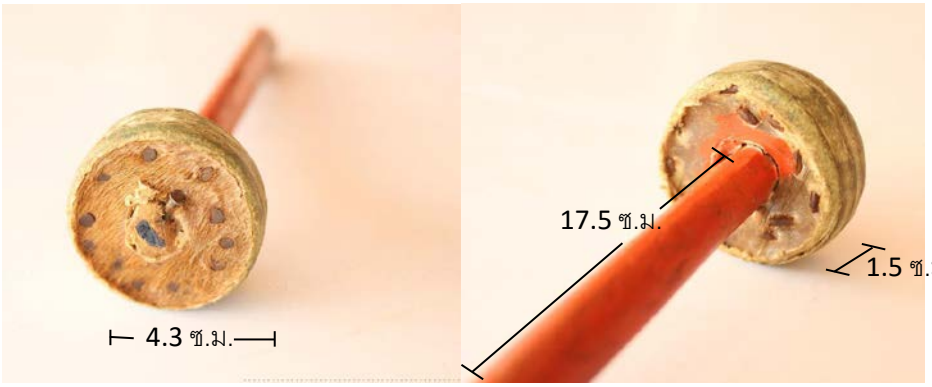
แผงจีวายส่วนที่ 3 ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน ขนาด 2×4 เซนติเมตร มี 2 แถว แถวที่ 1 จะสั้นกว่าแถวที่ 2 แถวที่ 1 ยาว 45 เซนติเมตร กว้าง 13.3 เซนติเมตรแถวที่ 2 ยาว 64.3 เซนติเมตร กว้าง 15 เซนติเมตร มีไม้ตรงกลางยาว 62 เซนติเมตร ความกว้างของทั้ง 2 แถว รวมกันกว้าง 33 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 30 ไม้ค้ำ ส่วนที่ 3

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ไม้ค้ำ ใช้ไม้ไผ่บากให้เป็นร่องสำหรับวางของแผงโหม่งวาย ใช้ค้ำส่วนที่ 3 ของโหม่งวายให้ทำมุมเฉียงกับพื้น ยาวประมาณ 45 เซนติเมตร กว้าง 4 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 31 ไม้ตีจีวาย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ไม้ตี ไม้ตีจีวายเป็นไม้แข็ง หัวไม้ทำด้วยแผ่นหนังประกบกัน 4-5 แผ่น ตอกให้ติดกันด้วยตะปู เจาะรูตรงกลางของแผ่นหนังสำหรับใส่ด้ามจับ ด้ามจับทำด้วยไม้เนื้ออ่อน เส้นผ่านศูนย์กลาง 4.3 เซนติเมตรกว้าง 1.5 เซนติเมตร ยาว 17.5 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 32 ท่าทางการบรรเลงจีวาย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่านั่งบรรเลง จะนั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบก็ได้แล้วแต่ผู้ตีถนัด

การจับไม้ จับไม่แน่นมาก ไม่มีรูปแบบตายตัว

โหม่งวาย (Mongwai)

ภาพประกอบ 33 โหม่งวาย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

โหม่งวาย จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงในตัวเอง (Idiophones) โดยการตีให้เกิดเสียง (Struck idiophones) อยู่ในประเภทของฆ้องที่ชุด (Sets of gongs) เป็นเครื่องดนตรีที่ให้เสียงทุ้มหม่น ดังปานกลาง ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเพลงในวงชะพูชะอู บรรเลงโดยการใช้ไม้ตี ไม้ตีเป็นไม้นวมหัวไม้ทำด้วยผ้าพันสลับกับด้ายไว้หลายชั้น มีด้ามจับ ลูกโหม่งวายมีลักษณะคล้ายกับโหม่งของไทย มี 18 ลูก ผูกติดไว้กับแผงไม้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน สามารถถอดแยกออกจากกันได้ ไม้ค้ำโหม่งวายใช้แบบเดียวกับจีวาย

ภาพประกอบ 34 โหม่งวายส่วนที่ 1
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

โหม่งวายส่วนที่ 1 มีลูกโหม่งวาย 3 ลูก อยู่ในช่วงเสียงทุ้มต่ำมีระดับเสียงดังนี้ F3 G3 A3

ภาพประกอบ 35 โหม่งวายส่วนที่ 2
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

โหม่งวายส่วนที่ 2 มีลูกโหม่งวาย 7 ลูก แถวที่ 1 มี 3 ลูก แถวที่ 2 มี 4 ลูก อยู่ในช่วงเสียงกลาง มีระดับเสียงดังนี้ B3 C4 D4 E4 F4 G4 A4

ภาพประกอบ 36 โหม่งวายส่วนที่ 3
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี,2558)

โหม่งวายส่วนที่ 3 มีลูกโหม่ง 8 ลูก แถวที่ 1 มี 3 ลูก แถวที่ 2 มี 5 ลูก อยู่ในช่วงเสียงสูง มีระดับเสียงดังนี้ B4 C5 D5 E5 F5 G5 A5 B5

ภาพประกอบ 37 ลูกโหม่งวาย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ลูกโหม่งวาย มีลักษณะคล้ายกับโหม่งของไทย ทำด้วยโลหะ มีปุ่มนูนใช้สำหรับตี เจาะรูสำหรับร้อยเชือกที่ขอบ

ภาพประกอบ 38 เชือก และ ดินน้ำมัน
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

เชือก ใช้เชือกไนล่อนเพื่อความคงทนในการใช้งาน โดยเจาะรูที่ลูกโหม่งวายด้านละ 2 รู สำหรับร้อยเชือกผูกลูกโหม่งวายไว้กับร้านแล้วใช้ไม้ขัดไว้

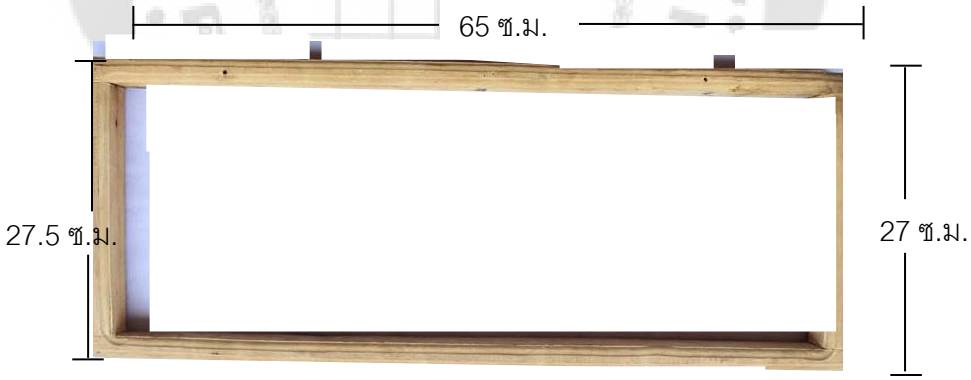
การตั้งเสียง การตั้งเสียงของโหม่งวาย ใช้ดินน้ำมันติดเข้าไปในหลุมตรงกลางเสียงสูงเกินไปให้ใส่เพิ่ม ถ้าเสียงต่ำเกินไปให้เอาออก จนกว่าเสียงจะเท่ากัน

ภาพประกอบ 39 ไม้ขัดเชือก

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

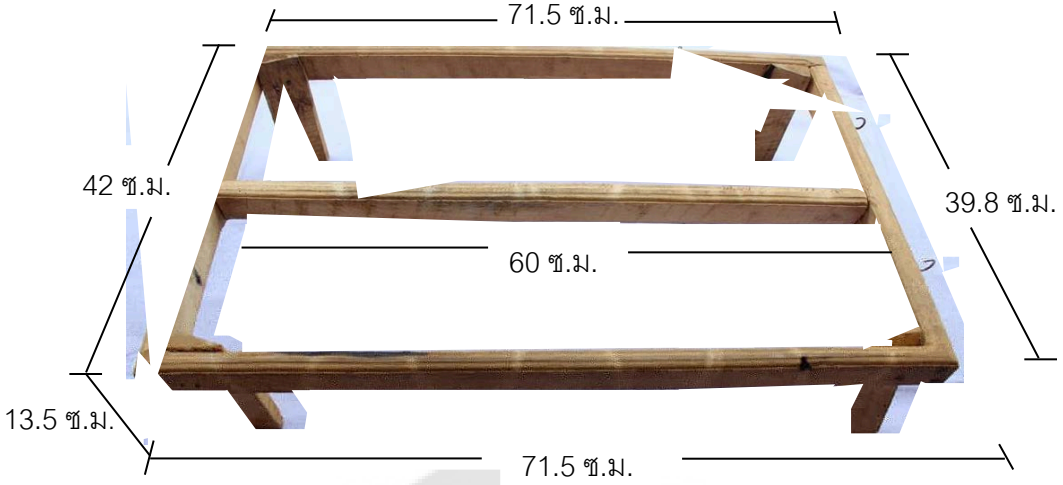
ไม้ขัด ใช้กิ่งไม้หรือไม้เล็ก ๆ กว้างประมาณ 0.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 5-10 เซนติเมตร ขัดเชือกสองเส้นที่ร้อยไว้กับลูกจีวาย หมุนให้ตึงแล้วขัดไว้ให้แน่น

ภาพประกอบ 40 แผงโหม่งวายส่วนที่ 1

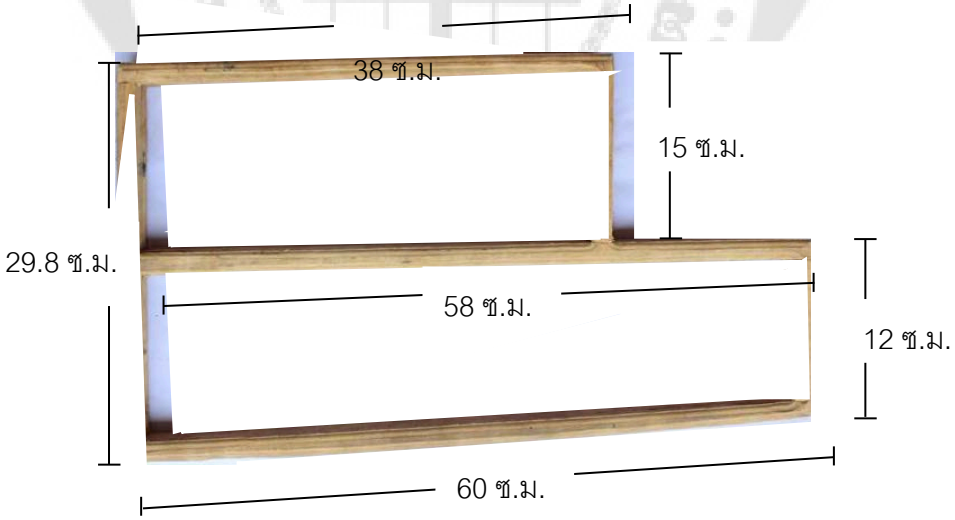
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

แผงโหม่งวายส่วนที่ 1 ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน ขนาด 2×4 เซนติเมตร ยาว 65 เซนติเมตร ด้านซ้ายกว้าง 27.5 เซนติเมตร ด้านขวากว้าง 27 เซนติเมตร

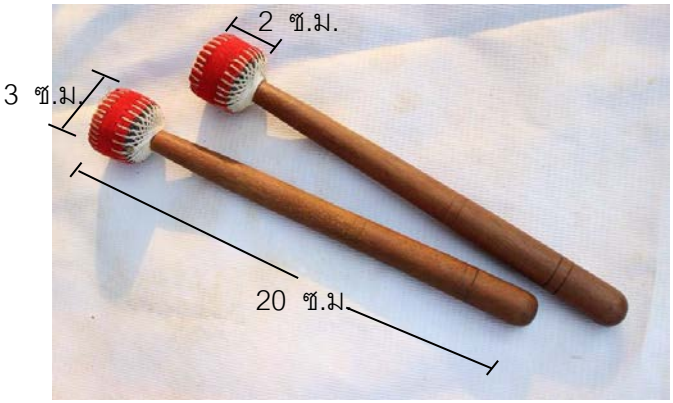
ภาพประกอบ 41 แผงโหม่งวายส่วนที่ 2
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

แผงโหม่งวายส่วนที่ 2 ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน ขนาด 2×4 เซนติเมตร ยาว 71.5 เซนติเมตร ด้านซ้ายกว้าง 42 เซนติเมตร ด้านขวากว้าง 39.8 เซนติเมตร ไม้แกนกลางยาว 60 เซนติเมตร มีขาตั้ง 4 ด้าน สูง 14.5 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 42 แผงโหม่งวายส่วนที่ 3
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

แผงโหม่งวายส่วนที่ 3 ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน ขนาด 2×4 เซนติเมตร แถวที่ 1 ยาว 38 เซนติเมตร กว้าง 15 เซนติเมตร แถวที่ 2 ยาว 60 เซนติเมตร กว้าง 12 เซนติเมตร มีไม้แกนกลางยาว 58 เซนติเมตร ความกว้าง 29.8 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 43 ไม้ตีโหม่งวาย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ไม้ตีโหม่งวาย ไม้ตีโหม่งวายเป็นไม้นวม หัวไม้ทำด้วยผ้าหรือวัสดุที่นุ่ม ด้ามจับทำด้วยไม้ทรงกลม ขนาดโดยประมาณ เส้นผ่านศูนย์กลาง 3 เซนติเมตร กว้าง 2 เซนติเมตร ยาว 20 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 44 ท่าทางการบรรเลงโหม่งวาย และ การจับไม้
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่าทางการบรรเลง จะนั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบก็ได้แล้วแต่ผู้ตีถนัด

การจับไม้ จับไม้แบบธรรมดาไม่แน่นและไม่หลวมจนเกินไป ไม่มีรูปแบบตายตัวแล้วแต่ผู้บรรเลงถนัด

ปัตตาล่า (Pattala)

ภาพประกอบ 45 ปัตตาล่า

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ปัตตาล่า จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงในตัวเอง (Idiophones) โดยการตีให้เกิดเสียง (Struck idiophones) อยู่ในประเภทของเครื่องกระทบที่เป็นชุดแผ่นโลหะ (Sets of percussion plaques) เป็นเครื่องดนตรีที่ให้เสียงแหลม ใส กังวาน เสียงดังปานกลาง ทำหน้าที่ดำเนินทำนองเพลงในวงชะพูชะอู มีลักษณะคล้ายกับระนาดเหล็กของไทย ไม้ตีเป็นไม้แข็ง หัวไม้ทำด้วยหนังมีด้ามจับ ลูกปัตตาล่าทำด้วยเหล็กบางเป็นแผ่นโค้งงอ มี 20 ลูก เรียงจากลูกใหญ่ไปหาลูกเล็ก (ซ้ายไปขวา) ลูกใหญ่จะให้เสียงต่ำ ลูกเล็กจะให้เสียงสูง วางไว้บนรางโดยมีแผ่นยางรองลูกปัตตาล่า เจาะรูที่ปลายของลูกปัตตาล่าทั้ง 2 ด้าน ใช้ตะปูตอกที่รางสำหรับเป็นตัวยึดลูกปัตตาล่า รางปัตตาล่าเป็นไม้แผ่นประกอบกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู มีแผ่นไม้อัดปิดด้านล่างของราง

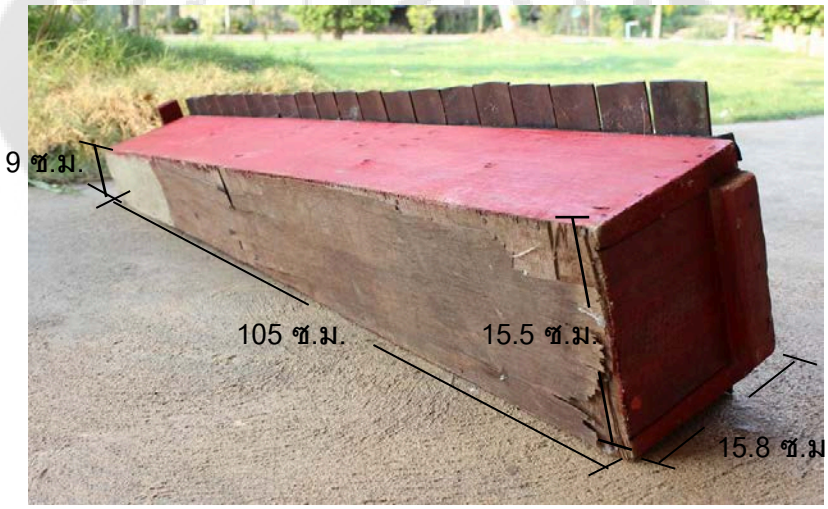
มีระดับเสียงดังนี้ E3 F3 G3 A3 B3 C4 D4 E4 F4 G4 A4 B4 C5 D5 E5 F5 G5 A5 B5 C6

ภาพประกอบ 46 ปัตตาล่า, แผ่นยาง และตะปูยึดลูกปัตตาล่า

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

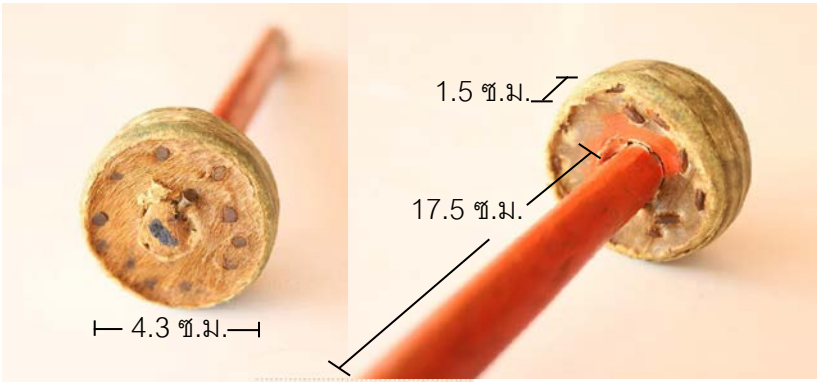
แผ่นยาง และตะปู ลูกปัตตาล่าทำด้วยเหล็กบางและโค้ง เจาะรูที่ปลายทั้งสองด้าน ใช้ตะปูเป็นตัวยึดลูกปัตตาล่าไว้กับราง

ภาพประกอบ 47 รางปัตตาล่า

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

รางปัตตาล่า รางปัตตาล่าทำด้วยไม้แผ่น ประกอบกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ด้านในกรวง ด้านล่างปิดด้วยแผ่นไม้อัด ด้านซ้ายกว้าง 15.5 เซนติเมตรด้านขวากว้าง 9 เซนติเมตรยาว 105 เซนติเมตร สูง 15.8 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 48 ไม้ตีปัตตาล่า
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ไม้ตีปัตตาล่า ไม้ตีปัตตาล่าเป็นไม้แข็ง หัวไม้ทำด้วยแผ่นหนังประกบกัน 4-5 แผ่น ตอกให้ติดกันด้วยตะปู เจาะรูตรงกลางของแผ่นหนังสำหรับใส่ด้ามจับ ด้ามจับทำด้วยไม้เนื้ออ่อน เส้นผ่านศูนย์กลาง 4.3 เซนติเมตรกว้าง 1.5 เซนติเมตร ยาว 17.5 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 49 ท่าทางการบรรเลงปัตตาล่า และ การจับไม้
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่านั่งบรรเลง จะนั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบก็ได้แล้วแต่ผู้ตีถนัด

การจับไม้ จับไม้แบบธรรมดาไม่แน่นและไม่หลวมจนเกินไป ไม่มีรูปแบบตายตัวแล้วแต่ผู้บรรเลงถนัด

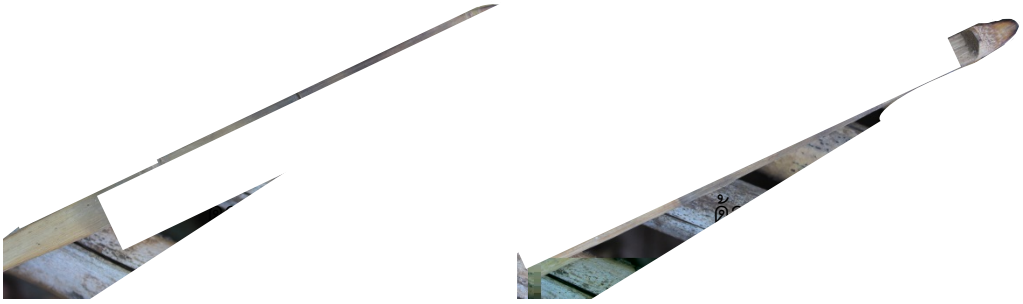
งฺเกย (Gei)

ภาพประกอบ 50 งฺเกย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

งฺเกย จัดอยู่ในหมวดหมู่ของเครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงโดยการสั่นสะเทือนในตัวเอง (Idiophones) โดยการดีด (Plucked idiophones) ส่วนที่สั่นสะเทือนอยู่กรอบ (In the form of a frame) อยู่ในประเภทเดียวกับ Guimbardes และ Jew's harps ทำด้วยไม้ไผ่เหลาให้บาง เซาะตรงกลางให้เป็นลิ้นเพื่อทำให้สั่นสะเทือนได้ง่ายมีความยาวประมาณ 10-15 เซนติเมตร กว้างประมาณ 1-2 เซนติเมตร บรรเลงโดยการดีด

งฺเกย พบได้หลายภูมิภาค ทางอีสานเหนือเรียก หุน, หึน ภาคเหนือชาวเขาเผ่ามูเซอเรียก เปี๊ยะ ภาคกลางเรียก จ๊องหน่อง หรือ จิ๊งหน่อง นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีชนิดนี้กระจายอยู่ทั่วโลก เช่น ฟิลิปปินส์ มองโกเลีย, อัฟริกา, และยุโรปเป็นต้น จัดเป็นเครื่องดนตรีอีกชนิดหนึ่งที่มีความเก่าแก่มาก

ภาพประกอบ 51 ด้านหน้าและด้านหลังของ
งฺเกย (ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 52 ลิ้นงุเกย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ลิ้น แกะไม้จากตรงกลางโดยเซาะให้เป็นลิ้นสำหรับสั่นสะเทือน ลิ้นจะอยู่ในกรอบไม้

ภาพประกอบ 53 ปีกงุเกย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ปีก เป็นไม้ไผ่แผ่นบาง สามารถถอดแยกออกจากตัวงุเกยได้ ปีกจะทำให้เกิดเสียงแตก คล้ายกับแหนของจะเข้

ภาพประกอบ 54 ท่าทางการบรรเลง งุเกย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่าทางการบรรเลง เวลาดีดต้องสอดคาบไว้ในปาก โดยมีกระพุ้งแก้มทำหน้าที่เป็นกล่องเสียง มือขวาจับตัวงุเกย ใช้นิ้วโป้งมือซ้ายดีดที่ปลาย

วาเลเคาะ-จี (Walekoa-Jee)

ภาพประกอบ 55 วาเลเคาะ-จี

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

วาเลเคาะ-จี จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงโดยการสั่นสะเทือนในตัวเอง (Idiophones)

วาเลเคาะ เป็นเครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงด้วยการกระทบ (Percussion idiophones) อยู่ในประเภทของเครื่องดนตรีที่มีลักษณะเป็นท่อ (Percussion tubes)

จี เป็นเครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงด้วยตัวเองจากการกระแทก (Concussion idiophones) อยู่ในประเภทของฉาบ (Cymbals)

เป็นการนำเอาเครื่องดนตรี 2 ประเภทมาประกอบให้เป็นชิ้นเดียวและเล่นไปด้วยกัน ทำหน้าที่กำกับจังหวะหลักในวงชะพูชะอู ตัววาเลเคาะมีลักษณะคล้าย wood block ทำด้วยไม้เนื้อแข็งเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตรงกลางเซาะให้เป็นโพรงเพื่อเป็นกล่องเสียง ตรงมุมขวาด้านบนจะมี จี ซึ่งมีรูปร่างคล้ายฉิ่งติดไว้หนึ่งข้าง โดยตอกตะปูหรือน็อตยึดไว้ ลักษณะการบรรเลงจะใช้มือขวาตี วาเลเคาะ มือซ้ายตี จี

ภาพประกอบ 56 ขนาดของวาเลเคาะ
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

วาเลเคาะ ทำจากไม้เนื้อแข็ง กว้าง 9.5 เซนติเมตร ยาว 27.5 เซนติเมตร สูง 4 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 57 กล่องเสียง

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

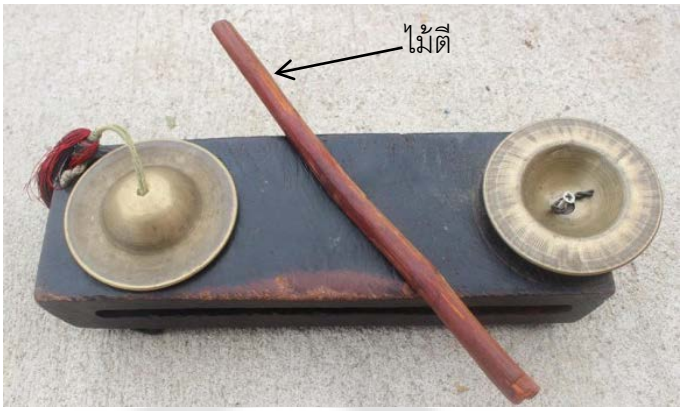
กล่องเสียง เกิดจากการเซาะให้เป็นโพรงลงไปในตัววาเลเคาะเอง เพื่อให้เสียงดังกังวานด้านใต้ตัวกล่องเสียงติดแผ่นยางไว้ 2 แผ่น สำหรับกันลื่นเวลาตี ตัววาเลาเคาะจะได้ไม่ลื่นไหล

ภาพประกอบ 58 จี

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

จี ทำด้วยทองเหลือง มี 2 ฝา ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 9 เซนติเมตร ตอกตะปูหรือน๊อตยึดเอาไว้กับตัววาเลเคาะ 1 ฝา อีก 1 ฝา ร้อยเชือกไว้สำหรับจับตี

ภาพประกอบ 59 ไม้ตีวาเลเคาะ

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ไม้ตีวาเลเคาะ ใช้ไม้เนื้ออ่อน ยาวประมาณ 20 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 60 ท่าทางการบรรเลงวาเลเคาะ-จี

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่าทางการบรรเลง นั่งขัดสมาธิ มือขวาตีวาเลเคาะมือซ้ายตีจี

จูจ้วย (Ju-juay)

ภาพประกอบ 61 จูจ้วย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

จูจ้วย หรือ เจงจี จัดอยู่ในหมวดหมู่ของเครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงโดยการสั่นสะเทือนในตัวเอง (Idiophones)โดยการกระแทก (Concussion idiophones or clappers) อยู่ในประเภทฉาบ (Cymbals - Vessel clappers with manufactured rim) ทำด้วยโลหะ หน้าตาคล้ายฉาบใหญ่ของไทย มีลักษณะเป็นแผ่นบานออกเป็นทรงกลม ตอนกลางโค้งนูน เจาะรูร้อยเชือก ใช้สำหรับจับ มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 24-26 เซนติเมตร ทำหน้าที่ประกอบจังหวะ

ภาพประกอบ 62 ท่าทางการบรรเลงจูจ้วย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

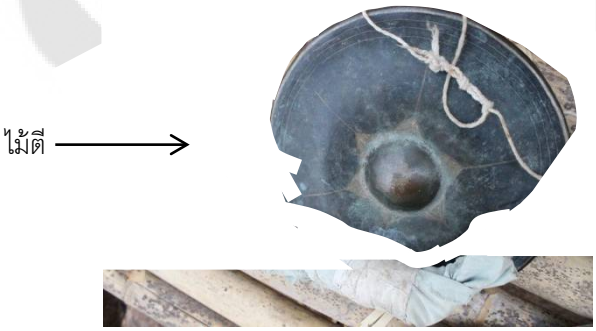
ท่าทางการบรรเลง นั่งขัดสมาธิ มีเชือกสำหรับจับจูจ้วย

มู (Moo)

ภาพประกอบ 63 มู
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

มู จัดอยู่ในหมวดหมู่ของเครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนในตัวเอง (Idiophones) โดยการตี (Struck idiophones) อยู่ในประเภทเครื่องกระทบที่มีรูปร่างเหมือนภาชนะใส่ของเหลว (Percussion vessels) ทำด้วยโลหะผสม มีส่วนที่นูนโค้งออกมาเพื่อใช้เป็นตำแหน่งในการตี เจาะรูตรงขอบสำหรับใส่เชือกไว้จับ ใช้ไม้นวมตี ทำหน้าที่ประกอบจังหวะ

ภาพประกอบ 64 ไม้ตีมู
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ไม้ตี ใช้กิ่งไม้พันด้วยผ้าอย่างง่าย มีเชือกผูกติดไว้กับมู

ขรุ (kru)

ภาพประกอบ 65 ขรุ
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ขรุ จัดอยู่ในหมวดหมู่ของเครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนในตัวเอง (Idiophones) โดยการตี (Struck idiophones) อยู่ในประเภทของเครื่องกระทบที่มีลักษณะเป็นท่อ (Percussion tubes) ทำจากไม้ไผ่ มีความยาว 1 ข้อไผ่ เซาะด้านข้างออกให้เป็นช่องเพื่อเป็นกล่องเสียง ใช้ไม้ตี ไม้ตียาวประมาณ 20 เซนติเมตร ทำหน้าที่กำกับจังหวะให้กับวงที่ใช้ประกอบการแสดงรำตง

ภาพประกอบ 66 ท่านั่งบรรเลงขรุ
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่านั่ง นั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบก็ได้ ใช้มือข้างหนึ่งจับตัวขรุยกให้เฉียงกับพื้นมืออีกข้างหนึ่งจับไม้ตี

4.1.1.1.2 เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของสาย (Chordophones)

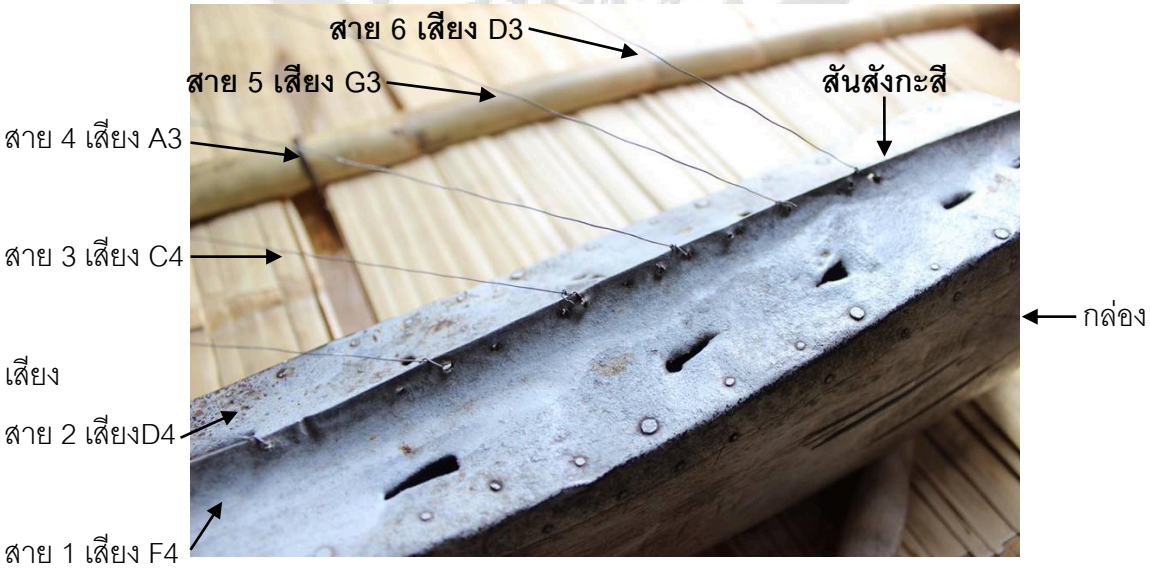
นาเด่ยง (Nadei)

ภาพประกอบ 67 นาเด่ยง

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

นาเด่ยง จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของสาย (Chordophones) มีส่วนประกอบของคอและสามารถตั้งสายได้ในระหว่างการเล่น (Composite Chordophones) อยู่ในประเภทของฮาร์ป (Harp) และมีคอที่โค้งงอ (Arched harps) เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการร้องของผู้บรรเลงเอง มีรูปร่างคล้ายพิณของพม่าและพิณในแถบแอฟริกา

ภาพประกอบ 68 กล่องเสียง, ตำแหน่งสาย และ ระดับเสียงของสายนาเด่ยง

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

กล่องเสียง มีลักษณะเป็นท่อนไม้ยาวประมาณ 35 เซนติเมตร กว้าง 12 เซนติเมตร ขุดให้เป็นโพรง ปิดด้วยแผ่นสังกะสีตอกตะปูติดไว้กับกล่องเสียง เจาะแผ่นสังกะสีให้เป็นรูปสำหรับให้เสียงผ่าน ตรงกลางของแผ่นสังกะสีทำให้เป็นสันสำหรับเจาะรูผูกสายนาเด่ยงฺ มีทั้งหมด 6 รู

ระดับเสียง ในการตั้งสายนาเด่ยงฺนั้น เสียงที่ได้ในการตั้งสายแต่ละครั้งนั้นจะไม่เท่ากัน แต่ค่อนข้างจะใกล้เคียงกัน เพราะนักดนตรีจะตั้งเสียงด้วยการใช้หูเท่านั้น จากการที่ผู้วิจัยได้ลงภาคสนามหลายครั้งแต่ละครั้งนั้นได้ให้นักดนตรีนาเด่ยงฺตั้งสายและเล่นเพลงให้ฟัง เมื่อนำมาเทียบเสียงของสายเปล่าในแต่ละครั้งพบว่า ไม่เท่ากัน แต่จะใกล้เคียงกันค่อนข้างมาก แต่มีบางครั้งที่เสียงในบางสายจะไม่เท่ากันเลย

ระดับเสียงของสายนาเด่ยงฺ มีทั้งหมด 6 เสียง ตามจำนวนสายนาเด่ยงฺ แต่ละสายจะสามารถให้เสียงได้ 1 เสียง ดังนี้

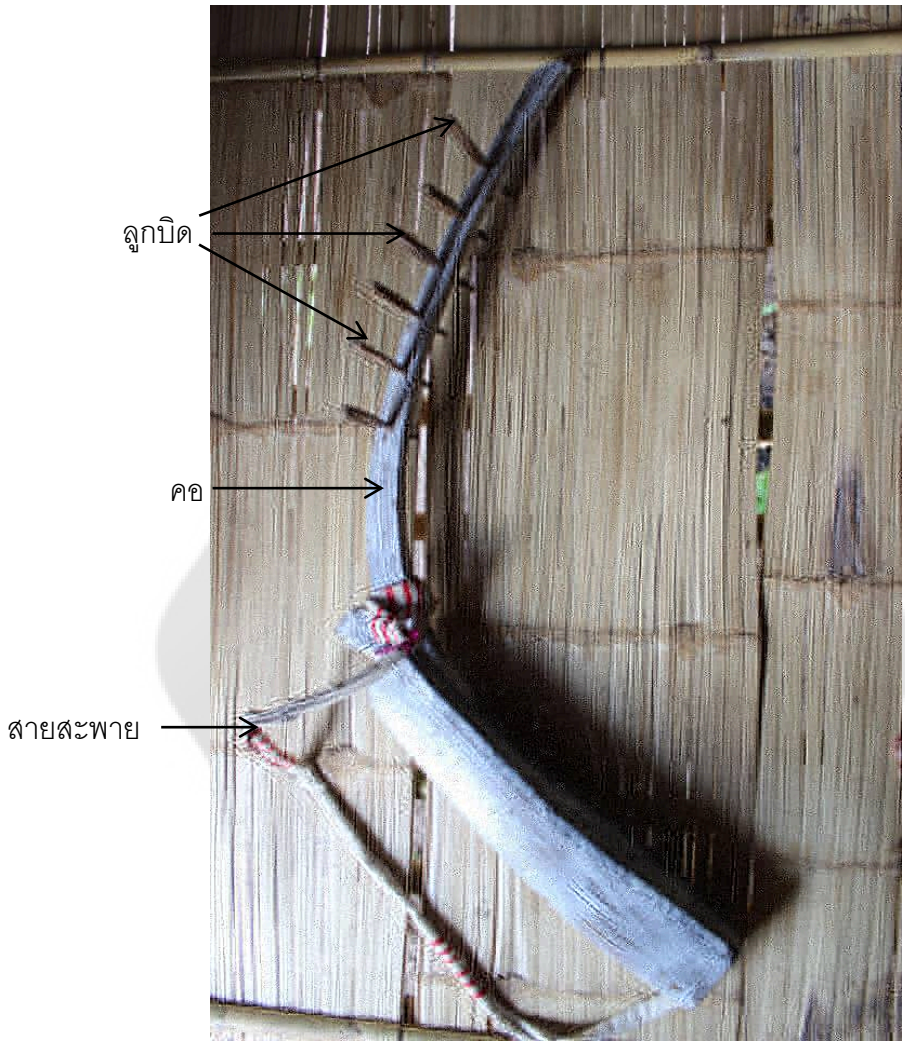
สาย 1	เสียง	F5
สาย 2	เสียง	D5
สาย 3	เสียง	C5
สาย 4	เสียง	A4
สาย 5	เสียง	G4
สาย 6	เสียง	D4

ภาพประกอบ 69 สายเบรกรถจักรยาน

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

สายนาเด่ยง ในอดีตสายนาเด่ยงทำจากเปลือกต้นปอนำมาควั่นให้เป็นเส้น ปัจจุบันใช้สายเบรกของรถจักรยานมาทำเป็นสายนาเด่ยง เนื่องจากสายเบรกรถจักรยานเป็นเส้นลวดขนาดเล็กหลายเส้นรวมกัน เมื่อจะนำมาใช้เป็นสายนาเด่ยงจึงต้องคลี่สายเบรกจักรยานให้เป็นเส้นลวดเล็ก ๆ สายนาเด่ยงมีทั้งหมด 6 สาย และมีขนาดเท่ากันทุกเส้น

ภาพประกอบ 70 คอ, ลูกบิด และ สายสะพาย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

คอ คอทำด้วยไม้ชิ้นเดียว มีลักษณะโค้งงอ เจาะรูสำหรับใส่ลูกบิด 6 รู

ลูกบิด ลูกบิดมี 6 อัน ทำด้วยไม้เหลาให้กลม ปลายเรียว เจาะรูไว้ใส่สาย วิธีการตั้งเสียงเป็นลักษณะเดียวกับไวโอลิน หรือ ซอของไทย โดยหมุนขึ้นหรือลง เมื่อได้ระดับเสียงที่ต้องการแล้วดันให้แน่น

สายสะพาย สายสะพายใช้เชือกหรือเศษผ้า หรือวัสดุอื่นมาผูกไว้ที่คอและตัวนาเด่ยง สำหรับยืนบรรเลง

ภาพประกอบ 71 ท่านั่งบรรเลงนาเด่ยง
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่านั่งบรรเลง นั่งขัดสมาธิวางนาเด่ยงไว้บนตักในลักษณะที่เอียงมาด้านหน้า มือซ้ายวางไว้ด้านหลังของสายนาเด่ยง ใช้นิ้วโป้งดีดสายบนสุดเพียงสายเดียว มือขวาวางไว้ด้านหน้าของสายโดยวางมือไว้บนลำตัวของนาเด่ยง ใช้นิ้วโป้งและนิ้วชี้ดีดสาย 1-5 นอกจากนี้ยังสามารถยืนบรรเลงได้โดยใช้สายสะพายคล้องนาเด่ยงไว้ที่คอ

เมตาลี่ (Metali)

ภาพประกอบ 72 เมตาลี่

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

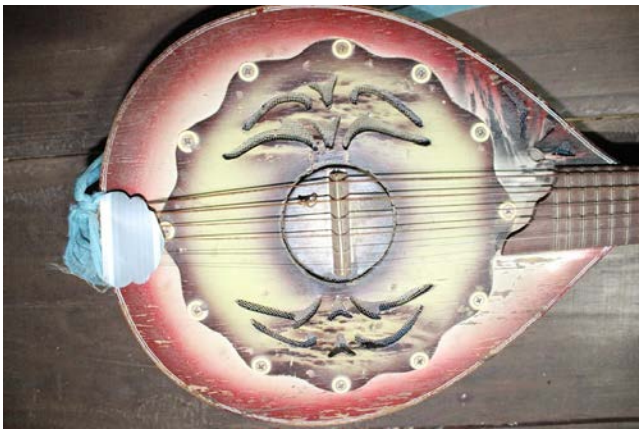
เมตาลี่ จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของสา (Chordophones) โดยการใช้นิ้วมือดีด อยู่ในประเภทของ ลูท (Lutes) รูปร่างคล้ายแมนโดลิน (Mandolin) ตัวของเมตาลี่หรือกล่องเสียงทำจากไม้อัด มีไม้ด้านหน้า ด้านหลัง และด้านข้าง ประกอบกันให้เป็นรูปทรงคล้ายลูกแพร์หรือหยดน้ำ ไม้ด้านหน้าจะเจาะรูปตรงกลางเพื่อให้เสียงผ่าน ส่วนคอทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ติดเฟรท เฟรททำด้วยเหล็ก ส่วนหัวทำด้วยไม้เนื้อแข็งต่อเข้ากับส่วนคอมีลักษณะแบนเจาะรูเพื่อใส่ลูกบิด สายเมตาลี่ใช้สายกีตาร์

เมตาลี่เป็นเครื่องดนตรีที่มีขนาดเล็ก กล่องเสียงเล็กให้เสียงที่เบา จึงไม่นิยมนำไปบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่น นิยมบรรเลงประกอบการขับร้อง

ภาพประกอบ 73 ด้านหน้า และ ด้านหลัง ของเมตาลี่

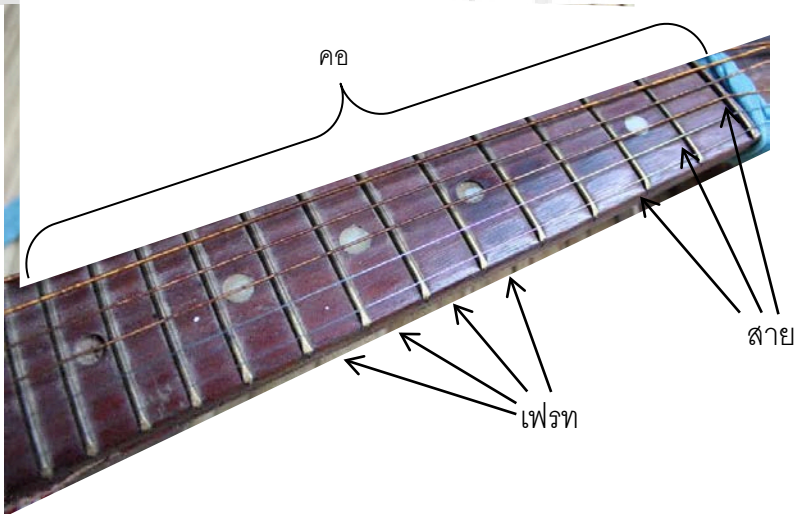
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 74 กล่องเสียงของเมตาลี่

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

กล่องเสียง ทำด้วยไม้อัดมี 3 ชิ้น คือ ไม้หน้า ไม้ข้าง และไม้หลัง ประกอบกันเป็นทรงลูกแพร์หรือหยดน้ำ ไม้หน้าระบายสีวาดลวดลาย แกะสลักช่องเสียง (Sound hole) ให้เป็นลวดลาย มีแผ่นตะแกรงลวดติดอยู่ด้านในของไม้หน้าเมตาลี่ มีไม้อีกหนึ่งชิ้นแปะไว้บนไม้หน้ายึดติดไว้ด้วยน๊อต ตรงกลางมีแผ่นเหล็กทรงกลม บนแผ่นเหล็กมีสะพานรองสาย (Brigde) ด้านท้ายของตัวเมตาลี่มีที่ยึดสาย

ภาพประกอบ 75 คอ, สาย และ เฟรท

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

คอ ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ยาวประมาณ 22 เซนติเมตร

สาย ใช้สายกีตาร์ ทำจากโลหะ มีทั้งหมด 6 สาย มีระดับเสียง ดังนี้

สาย 1	เสียง	E5
สาย 2	เสียง	B4

สาย 3	เสียง	E4
สาย 4	เสียง	B3
สาย 5	เสียง	A3
สาย 6	เสียง	E3

เฟรท ทำด้วยเหล็กฝังไว้ที่คอ มีทั้งหมด 19 เฟรท

ภาพประกอบ 76 ท่านั่งบรรเลงเมตาลี่
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 77 ท่ายืนบรรเลงเมตาลี่
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่าทางการบรรเลง มีทั้งนั่งบรรเลงบนพื้น บนเก้าอี้ ยืนบรรเลง แล้วแต่งานและความสะดวก

นั่งขัดสมาธิบนพื้น จะวางเมตาลี่ไว้บนตัก ใช้มือซ้ายประคองพร้อมทั้งกดสาย มือขวาใช้ดีด

นั่งบนเก้าอี้ จะวางเมตาริ่ไว้บนขาใช้มือซ้ายประคองและกดสาย มือขวาใช้ดีด

ยืนบรรเลง ใช้สายสะพายคล้องกีตาร์ไว้บนบ่า มือซ้ายประคองและกดสาย มือขวาใช้ดีด

4.1.1.1.3 **เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของแผ่นหนัง** (Membranophones)

ตะโพ้วกู่เพล้อ (Tapow gu pler)

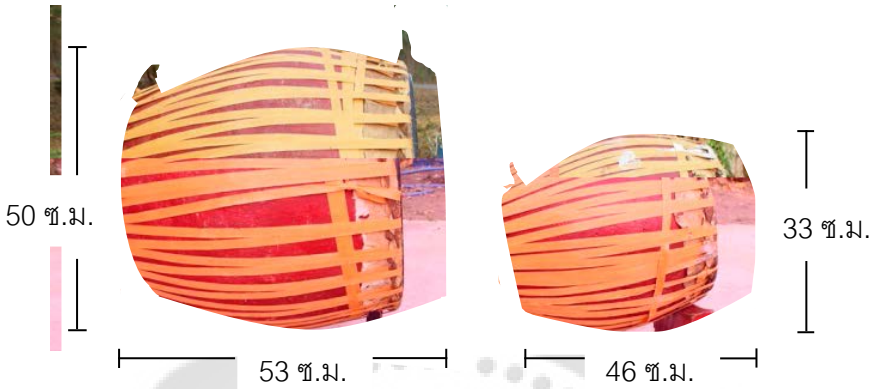
ภาพประกอบ 78 ตะโพ้วกู่เพล้อ

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ตะโพ้วกู่เพล้อว์ จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากแผ่นหนัง (Membranophones) โดยการตี (Struck membranophones) ตัวถังมีรูปทรงเหมือนท่อ (Instruments in which the body is tubular) มีหนังสองด้าน และเล่นเป็นชุด มีทั้งหมด 6 ใบ (Set of instruments) ประกอบด้วย ตะโพ้วผะดู๊ 1 ใบ, ตะโพ้วกล่า 1 ใบ และ ตะโพ้วทิพี่ 4 ใบ

หุ่นทำด้วยไม้ขุดให้กรวง มีหนัง 2 หน้า หน้าใหญ่และหน้าเล็ก ใช้เชือกพลาสติกขึงหนังให้ติดกับตัวหุ่น ตะโพ้วผะดู๊และตะโพ้วกล่ามีขาตั้ง ส่วนตะโพ้วทิพี่จะใช้ไม้ไผ่สอดผ่านสายรัดยึดตะโพ้วทิพี่ไว้ทั้ง 4 ใบไม่ให้ล้ม หรือวางไว้บนพื้นโดยไม่ต้องมีอะไรยึดก็ได้ ใช้มือในการตี ตะโพ้วผะดู๊และตะโพ้วกล่า

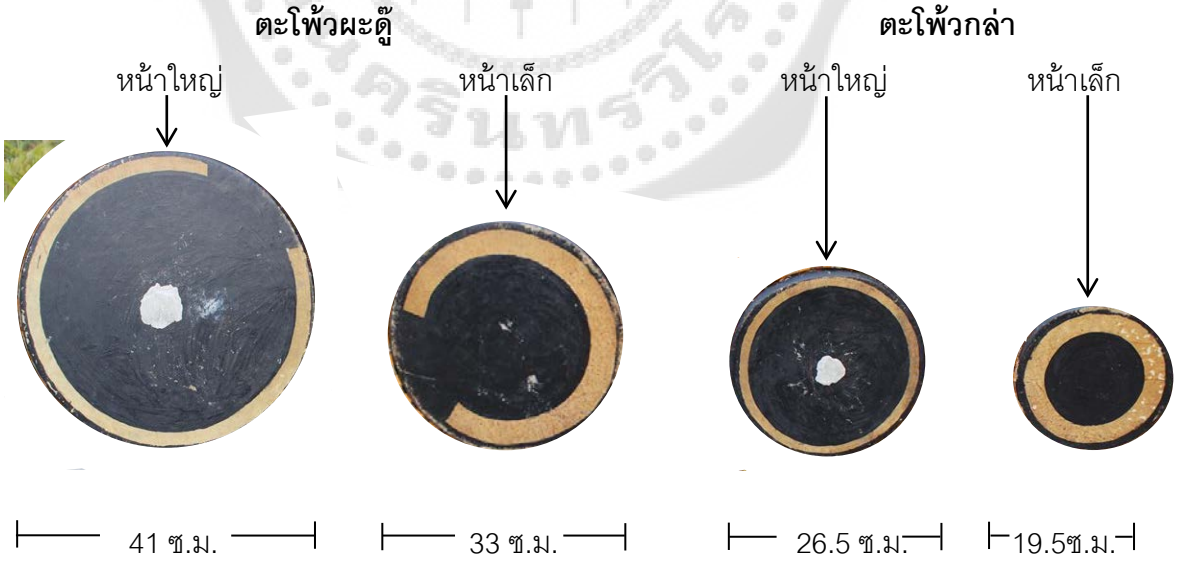
จะตีทั้ง 2 หน้า ส่วนตะโพ้วทิพี่ จะตีหน้าใหญ่หน้าเดียวเพราะหน้าเล็กใช้วางบนพื้น ก่อนตีต้องถ่วงหน้ากลองเพื่อตั้งเสียง เป็นเครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่กำกับจังหวะในวงชะพูชะอู

ภาพประกอบ 79 ตะโพ้วผะดู๊ (ซ้าย) ตะโพ้วกล่า (ขวา)

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ตะโพ้วผะดู๊ และ ตะโพ้วกล่า มีรูปร่างหน้าตาเหมือนกันแต่ตะโพ้วผะดู๊จะมีขนาดใหญ่กว่าตะโพ้วกล่า ตะโพ้วผะดู๊ 53 เซนติเมตร กว้าง 50 เซนติเมตร ตะโพ้วกล่ายาว 46 เซนติเมตร กว้าง 33 เซนติเมตร

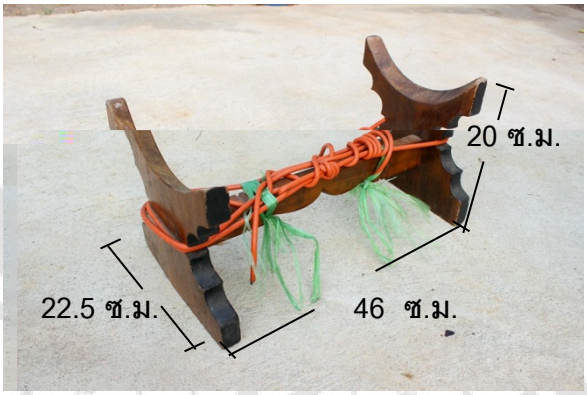

ภาพประกอบ 80 หน้ากลองของตะโพ้วผะดู๊ และ ตะโพ้วกล่า

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

หน้ากลองตะโพ้วผะดู๊ ทำด้วยหนัง มีสองหน้า หน้าใหญ่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 41 เซนติเมตร หน้าเล็กมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 33 เซนติเมตร หน้าใหญ่ใช้มือซ้ายตี หน้าเล็กใช้มือขวาตี ก่อนตีจะต้องถ่วงหน้า โดยใช้กาววิทยาศาสตร์ในการถ่วงหน้ากลอง

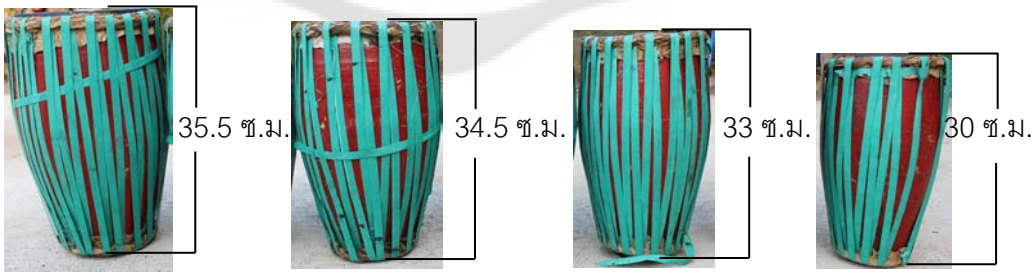
หน้ากลองตะโพ้วกล่า ทำด้วยหนัง มีสองหน้า หน้าใหญ่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 26.5 เซนติเมตร หน้าเล็กมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 19.5 เซนติเมตร หน้าใหญ่ใช้มือซ้ายตี หน้าเล็กใช้มือขวาตี ก่อนตีจะต้องถ่วงหน้า โดยใช้กาววิทยาศาสตร์ในการถ่วงหน้ากลอง

ภาพประกอบ 81 ขาตั้ง

(รูภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

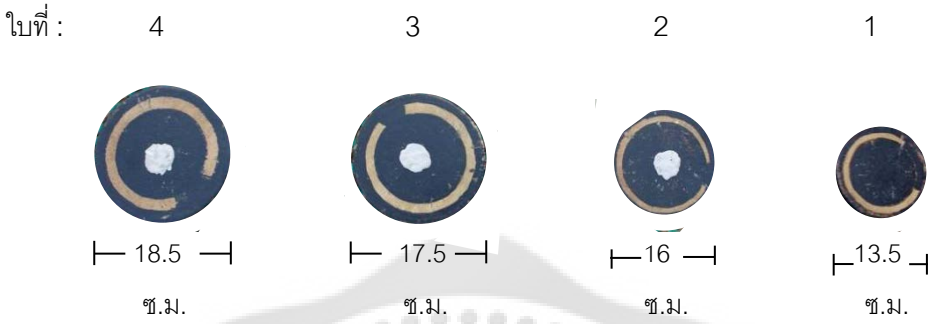
ขาตั้ง ขาตั้งทำด้วยไม้ ตัดให้เป็นรูปคล้ายพาน นำมาประกอบกับไม้แกนกลาง กว้าง 22.5 เซนติเมตร ยาว 46 เซนติเมตร สูง 20 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 82 ตะโพ้วทิพี่

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ตะโพ้วทิพี่ มีทั้งหมด 4 ใบ ขนาดลดหลั่นกันไป หุ่นตะโพ้วทิพี่ทำด้วยไม้รูปทรงเหมือนถัง (Barrel Shapes) คว้านให้กรวง มีหนัง 2 หน้า ร้อยด้วยเชือกพลาสติกใช้มือตี ใบที่ 1 สูง 30 เซนติเมตร ใบที่ 2 สูง 33 เซนติเมตร ใบที่ 3 สูง 34.5 เซนติเมตร ใบที่ 4 สูง 35.5 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 83 หน้ากลองตะโพ้วทิพี่ (หน้าใหญ่)

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

หน้ากลองตะโพ้วทิพี่ มี 2 หน้า หน้าใหญ่ใช้ตี หน้าเล็กใช้วางบนพื้น หน้ากลองทำด้วยหนัง ร้อยด้วยเชือกพลาสติก มีขนาดลดหลั่นกันไป ใบที่ 1 หน้าหน้าใหญ่ 13.5 เซนติเมตร ใบที่ 2 หนังหน้าใหญ่ 16 เซนติเมตร ใบที่ 3 หนังหน้าใหญ่ 17.5 เซนติเมตร ใบที่ 4 หนังหน้าใหญ่ 18.5 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 84 ท่าทางการบรรเลงตะโพ้วกู่เพล้อ

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่าทางการบรรเลง จะนั่งขัดสมาธิ ใช้ส่วนของนิ้วและฝ่ามือทั้งสองข้างตี

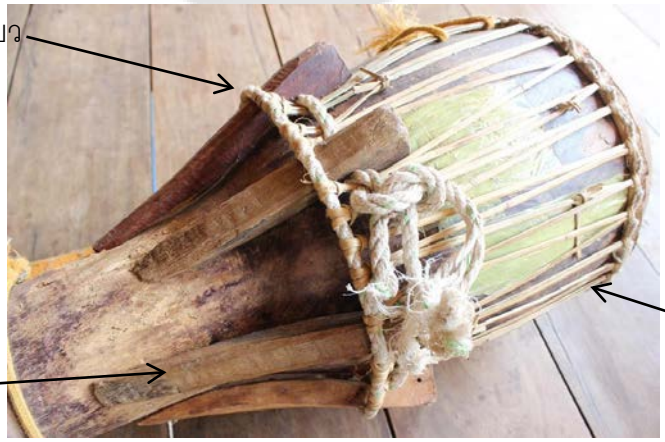
ทะ (Ta)

ภาพประกอบ 85 ทะ

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ทะ จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากแผ่นหนัง (Membranophones) โดยการตี (Struck membranophones) ตัวถังมีรูปทรงเหมือนท่อ (Instruments in which the body is tubular) มีหนังสองด้าน ทำหน้าที่ตีกำกับจังหวะ

ภาพประกอบ 86 ส่วนประกอบของทะ

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ทะ ลักษณะของทะ มีหน้าตาคล้ายกลองยาว ช่วงล่างจะสั้นกว่ากลองยาว และบานออกเหมือนปากแตร หุ่นทำด้วยไม้ร่มม้า เป็นไม้ที่มีน้ำหนักเบา ขุดให้เป็นโพรง มีหนังหน้าเดียว ใช้หวายร้อยหนังกับเชือกแล้วใช้ไม้ลิ่มขัดเชือกไว้เพื่อดึงหนังให้ตึงอีกทีนึง หน้ากลองมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 22.5 เซนติเมตร ตัวกลองยาว 98 เซนติเมตร ด้านล่างมีรูสำหรับให้เสียงออก ใช้มือตี มีขี้ผึ้งถ่วงหน้ากลองหรือไม่มีก็ได้

ภาพประกอบ 87 ท่าทางการบรรเลง ทะ
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่าทางการบรรเลง สามารถบรรเลงได้ทั้งการนั่งและการเดิน ถ้าเดินบรรเลงต้องมีสายสะพาย ไว้คล้องคอสำหรับเดินบรรเลง

ตะเพ้อว (Ta Per)

ภาพประกอบ 88 ตะเพ้อว
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ตะเพ้อว จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากแผ่นหนัง (Membranophones) โดยการตี (Struck membranophones) ตัวถังมีรูปทรงเหมือนท่อ (Instruments in which the body is tubular) มีหนังสองด้าน

เป็นเครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่ดำเนินจังหวะในการรำตง มีหนังสองด้าน ร้อยด้วยหนัง ปัจจุบันหนังที่ใช้ร้อยเพื่อดึงหน้ากลองให้ตึงขาดเกือบหมดจึงนำเอาสายพานมาร้อยแทนหนัง และผูกให้แน่นด้วยเชือกอีกครั้ง ตะเพ้อวใช้บรรเลงประกอบการแสดงรำตง

ภาพประกอบ 89 หน้ากลอง
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

หน้ากลอง มีสองหน้า ไม่มีถ่วงหน้า หน้าใหญ่เรียกว่า “ซู่โพ้ว” หน้าเล็กเรียก “ซู่เค้ย”

ภาพประกอบ 90 ท่าทางการบรรเลง ตะเพ้อว

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่าทางการบรรเลง ท่านั่งจะนั่งพับเพียบ ใช้มือสองข้างตี

4.1.1.1.4 เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของอากาศ (Aerophones)

เป้ย (Poey)

ภาพประกอบ 91 เป้ย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

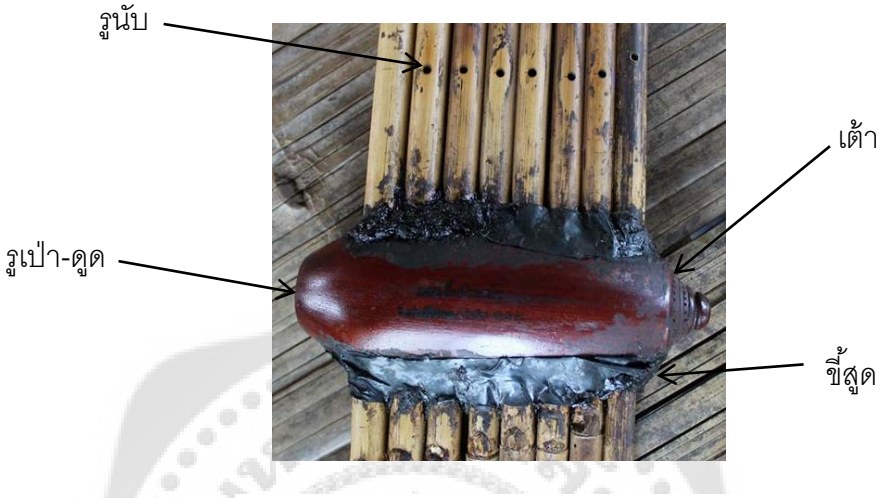
เป้ย จัดอยู่ในหมวดหมู่ของเครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของอากาศ (Aerophones) อยู่ในประเภทลิ้นอิสระ (Free reed) และรวมกันเป็นชุด (Sets of free reeds)

เป้ย หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า “แคน” เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านทางภาคอีสานของไทยและเป็นเครื่องดนตรีประจำชาติของประเทศลาว แต่แคนกะเหรี่ยงจะใช้แค่ 7 รู ปัจจุบันช่างชาวกะเหรี่ยงที่มีความสามารถในการทำเป้ยสายตาไม่ดีเหมือนแต่ก่อนจึงไม่สามารถทำเป้ยได้อีก เป้ยที่ใช้จึงเป็นแคนทั่วไป ทำด้วยไม้ซางมี เต้าเป้ยทำด้วยไม้เนื้อแข็งทำให้กรวงใส่ไม้ซางแล้วใช้ขี้สูดมาอุดรูรั่ว

ภาพประกอบ 92 ลูกเป้ย และ เชือก
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

เชือก โดยปกติจะใช้หวายผูกลูกเป้ยให้ติดกัน แต่เป้ยเต้านี้เก่ามากจนหวายขาด ปัจจุบันจึงใช้เชือกฟางหรือเชือกผูกรองเท้ามาผูกแทน

ภาพประกอบ 93 ส่วนประกอบของ เป้ย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

เต้าเป้ย ทำจากแก่นไม้มีลักษณะกลมเป็นกระเปาะ หัวท้ายสอบ ตรงกลางเจาะเป็นรูทะลุให้เป็นกรอบสี่เหลี่ยมสำหรับใส่ลูกเป้ย ด้านหน้าหรือหัวเต้า เจาะรูกลมทะลุถึงรูสี่เหลี่ยมตรงกลาง สำหรับเป่าด้านท้ายเต้า เหลาตกแต่งเป็นรูปทรงคล้ายหัวนม อุดรูรั่วด้วยขี้สูด

ขี้สูด ใช้สำหรับอุดรูรั่วของเต้าเป้ย เวลาเป่าลมจะได้ไม่ไหลออกข้างนอก

รูนับ เจาะที่ลำของไม้ซางลำละหนึ่งรู สำหรับใช้นิ้วกด เปิดปิดเวลาบรรเลง

ระดับเสียงของเป้ย

			แพซ้าย	**แพขวา**
รูนับที่	1	เสียง	A3	C5
รูนับที่	2	เสียง	C4	B3
รูนับที่	3	เสียง	G4	D4
รูนับที่	4	เสียง	A4	E4
รูนับที่	5	เสียง	B4	F4
รูนับที่	6	เสียง	D5	G4
รูนับที่	7	เสียง	E5	F5

ภาพประกอบ 94 ระดับเสียงของแพซ้าย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 95 ระดับเสียงของแพขวา

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ภาพประกอบ 96 ท่าทางการนั่งบรรเลงเป้ย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ท่าทางการบรรเลง เป้ยสามารถนั่งบรรเลงหรือยืนบรรเลงก็ได้แล้วแต่โอกาส ใช้ส่วนของฝ่ามือประกบไว้ที่เต้าเป็นลักษณะของการไหว้เรียกว่า “บา” ปลายนิ้วกดรู แขนข้างใดข้างหนึ่งทาบไว้กับลำตัวของเป้ย

4.1.1.2 **เครื่องดนตรีนอกวัฒนธรรมกะเหรี่ยง**

เครื่องดนตรีนอกวัฒนธรรมกะเหรี่ยง คือ เครื่องดนตรีที่ไม่ได้เกิดจากการสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยง ไม่ได้มีใช้ในประเพณีพิธีกรรม เป็นเครื่องดนตรีของวัฒนธรรมดนตรีอื่นที่ได้แพร่กระจายเข้ามาในวิถีชีวิตของขาวกะเหรี่ยง

เครื่องดนตรีนอกวัฒนธรรมกะเหรี่ยงที่พบในพื้นที่วิจัยมี ดังนี้

1. **เครื่องดนตรีพื้นบ้านไทย**

เครื่องดนตรีพื้นบ้านไทยที่พบในพื้นที่วิจัยมีอยู่ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านองเผาะ ตำบล
ด่านแม่แฉลบและ บ้านแม่กระบุง ตำบลแม่กระบุง เครื่องดนตรีพื้นบ้านไทยที่ บ้านองเผาะ ตำบลด่านแม่แฉลบ มีดังนี้

กลองยาว	4	ใบ
กลองตุ้ม	1	ใบ
ฉาบใหญ่	2	คู่
ฉิ่ง	1	คู่
กรับ	1	คู่

ทั้งหมดเป็นเครื่องดนตรีของวัดมัชฌิมาวนาราม เจ้าอาวาสรูปก่อนได้จัดหามาไว้ที่วัดปัจจุบันเจ้าอาวาสได้ลาสิกขาแล้ว เครื่องดนตรีทั้งหมดจึงเก็บไว้ที่บ้านนายสมคิด สวัสดิ์กระบวน เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 6 บ้านดงเสลา ตำบลด่านแม่แฉลบ

เครื่องดนตรีพื้นบ้านไทยที่ บ้านแม่กระบุง ตำบลแม่กระบุง มีดังนี้

กลองรำวง	1	ใบ
ฉิ่ง	1	คู่

เป็นเครื่องดนตรีของนางเพ็ญณี ขจัดพิษภัย

2. **เครื่องดนตรีสากล**

เครื่องดนตรีสากลที่พบอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสามหลัง ตำบลเขาโจด มีดังนี้

กีตาร์ไฟฟ้า	1	ตัว
กีตาร์เบส	1	ตัว
คีย์บอร์ด	1	ตัว
กลองชุด	1	ชุด

เครื่องดนตรีทั้งหมดเป็นของเทศบาลตำบลเขาโจด

4.1.1.3 **เครื่องดนตรีที่นำมาใช้แทนเครื่องดนตรีกะเหรี่ยง**

เนื่องจากเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงบางชิ้นมีอายุการใช้งานมานานมาก จนไม่สามารถซ่อมแซมได้ และบางเครื่องก็ไม่สามารถหาซื้อได้ จึงต้องนำเครื่องดนตรีไทยบางชนิดเข้ามาใช้แทน

ภาพประกอบ 97 เปรียบเทียบ จี (ซ้าย) กับ ฉิ่ง (ขวา)
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีของไทยที่ถูกนำมาใช้แทน จี ในวงดนตรีประกอบการแสดงรำตงที่บ้านแม่กระบุงลักษณะโดยทั่วไปของ จี จะคล้ายฉาบเล็กแต่จะเล็กกว่ามาก ส่วนที่เป็นริมจะแผ่บานออกมากกว่าฉิ่งของไทย โดยจะนำฉิ่งมาติดไว้ที่ตัววาเลเคาะแทน จี เสียงของฉิ่งและจีคล้ายกันมากจึงสามารถใช้แทนกันได้

ภาพประกอบ 98 เปรียบเทียบ ตะโพ้ว (ซ้าย) กับ กลองรำวง (ขวา)
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

กลองรำวง เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านไทยที่ถูกนำมาใช้แทน โป้ว หรือ ตะโพ้วกล่า ในวงดนตรีประกอบการแสดงรำตงบ้านแม่กระบุง กลองรำวงมีรูปร่างและขนาดใกล้เคียงกับ โป้ว เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องหนัง มีหนังสองหน้าเหมือนกัน ให้เสียงคล้ายกัน จึงสามารถนำมาใช้แทนได้

4.1.2 **นักดนตรี**

นักดนตรีในอำเภอศรีสวัสดิ์จะกระจายตัวอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ พื้นที่ไหนที่มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นักดนตรีก็จะมีจำนวนมากตามไปด้วย เพราะยังมีผู้คนที่คอยร่วมกันสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ตำบลเขาโจดเป็นตำบลที่มีประชากรชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่มากที่สุดรองลงมาคือตำบลด่านแม่แฉลบ และน้อยที่สุดคือ ตำบลแม่กระบุง

4.1.2.1 **ตำบลแม่กระบุง**

ตำบลแม่กระบุงมีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ที่หมู่ 2 บ้านแม่กระบุง เพียงหมู่เดียว นักดนตรีที่พบคือนักดนตรีที่เล่นอยู่ในคณะรำตงแม่กระบุง ซึ่งก็คือผู้สอนและผู้ดูแลรำตงนั่นเอง

หมู่บ้านแม่กระบุง

ภาพประกอบ 99 นางเพ็ญณี ขจัดพิษภัย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นางเพ็ญณี
ชื่อสกุล	ขจัดพิษภัย
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	48 หมู่ที่ 2 ต.แม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นางเพ็ญณี ขจัดพิษภัย เป็นผู้สอนรำตงและสอนร้องให้กับเด็กในหมู่บ้านแม่กระบุง นอกจากขับร้องเพลงเก่าที่ได้ร่ำเรียนมาแล้ว ยังสามารถแต่งเพลงใหม่ไว้ใช้ในงานหรือในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ได้อีกด้วย

ภาพประกอบ 100 นายแต๊ะซ่า ขจัดพิษภัย

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นายแต๊ะซ่า
ชื่อสกุล	ขจัดพิษภัย
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	48 หมู่ที่ 2 ต.แม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นายแต๊ะซ่า ขจัดพิษภัย เป็นนักดนตรีและนักร้องประจำคณะรำตงบ้านแม่กระบุง

ภาพประกอบ 101 นางฉันทนา ปิ่นประดับ

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นางฉันทนา
ชื่อสกุล	ปิ่นประดับ
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	48 หมู่ที่ 2 ต.แม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นางฉันทนา ปิ่นประดับ เป็นคนเล่นวาเลเคาะ-จี และเป็นผู้ช่วยในการดูแลนักแสดงในคณะรำตงบ้านแม่กระบุง

4.1.2.2 ตำบลด่านแม่แฉลบ

ตำบลด่านแม่แฉลบนั้น มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ที่บ้านองเผาะ ส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยงนอก

หมู่บ้านดงเสลา

ภาพประกอบ 102 นายมี สวัสดิ์กสิณ
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นายมี
ชื่อสกุล	สวัสดิ์กสิณ
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	53/1 หมู่ 6 ต.ด่านแม่แฉลบ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นายมี เป็นกะเหรี่ยงนอก อพยพจากพม่ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านองเผาะได้ประมาณ 30 ปี และภรรยาและครอบครัวที่นี่ สามารถเล่นนาเด่ยงุได้แต่ไม่ค่อยชอบออกงานเพราะเป็นคนขี้อาย

ภาพประกอบ 103 นางเอ่เค่อ
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ นางเอ่เค่อ
ชื่อสกุล -
เกิด พ.ศ. 2515
ศาสนา พุทธ
ที่อยู่ 100/5 (พ) หมู่ 6 ต.ด่านแม่แฉลบ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ เกษตรกรรม

นางเอ่เค่อ เป็นกะเหรี่ยงนอก อพยพมาจากบ้านเปิ่งเคลิ่ง ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตากได้ประมาณ 20 ปี มีครอบครัวที่นี่ สามารถรำตงได้เป็นอย่างดี และเป็นผู้ฝึกสอนให้กับเด็ก ๆ ในคณะรำตงของตัวเอง เคยไปสอนรำตงให้กับเด็กที่โรงเรียนบ้านดงเสลาเก่า

ภาพประกอบ 104 นายจอนนี่

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ นายจอนนี่

ชื่อสกุล -

เกิด พ.ศ. 2501

ศาสนา พุทธ

ที่อยู่ 100/5 (พ) หมู่ 6 ต.ด่านแม่แฉลบ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

อาชีพ เกษตรกรรม

นายจอนนี่ เป็นกะเหรี่ยงนอก อพยพมาจากบ้านเปิ่งเคลิ่ง ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตากได้ประมาณ 20 ปี มีครอบครัวที่นี่ สามารถเล่นดนตรีได้หลากหลายชนิด และเป็นผู้ฝึกสอนดนตรีให้กับเด็ก ๆ ในคณะรำตงของตัวเอง เคยไปสอนดนตรีประกอบการแสดงรำตงให้กับเด็กที่โรงเรียนบ้านดงเสลาเก่า เครื่องดนตรีที่เล่นได้ เช่น ปัตตาล่า ตะโพ้วกูเพล้อว วาเลเคาะ-จี ฯลฯ

4.1.2.3 **ตำบลนาสวน**

ตำบลนาสวนเหลือนักดนตรีอยู่เพียงคนเดียวเท่านั้น

หมู่บ้านองสิต

ภาพประกอบ 105 นายละ นาสวนสุรงค์

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นายละ
ชื่อสกุล	นาสวนสุรงค์
เกิด	พ.ศ. 2478
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	12/1 หมู่ที่ 6 ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นายละ นาสวนสุรงค์ มีความสามารถในการอู้เป้ย

4.1.2.4 ตำบลเขาโจด

ตำบลเขาโจดเป็นตำบลที่นักดนตรีมากที่สุดอาศัยอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้

หมู่บ้านตีนตก

ภาพประกอบ 106 นายชัยรัตน์

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นายชัยรัตน์
ชื่อสกุล	-
ชื่อกะเหรี่ยง	ทู่ค่าย
เกิด	พ.ศ. 2508
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	100(2)/พ หมู่ที่ 1 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	รับจ้างทั่วไป

นายชัยรัตน์ ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่หมู่บ้านเปิ่งเคลิ่ง ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ย้ายมาอยู่เขาโจด ได้ประมาณ 25 ปี ก่อนหน้านี้เคยอยู่ที่อำเภอสังขละบุรี ได้เรียนนาเด่ยงุกับเมตาลี่ กับครูโจไล้เซ่น จากฝั่งพม่า

ภาพประกอบ 107 นางมะตะเฉ่ง ลำใยไพรวัลย์
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นางมะตะเฉ่ง
ชื่อสกุล	ลำใยไพรวัลย์
เกิดวันที่	7 มิถุนายน 2491
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	13 หมู่ที่ 1 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นางมะตะเฉ่ง ลำใยไพรวัลย์ มีความสามารถในการเย่อเปี้ย

หมู่บ้านน้ำพุ

ภาพประกอบ 108 นายอุกฤษ น้ำพุไพศาลสกุล
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นายอุกฤษ
ชื่อสกุล	น้ำพุไพศาลสกุล
ชื่อกะเหรี่ยง	ท้องมู
เกิด	พ.ศ. 2514
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

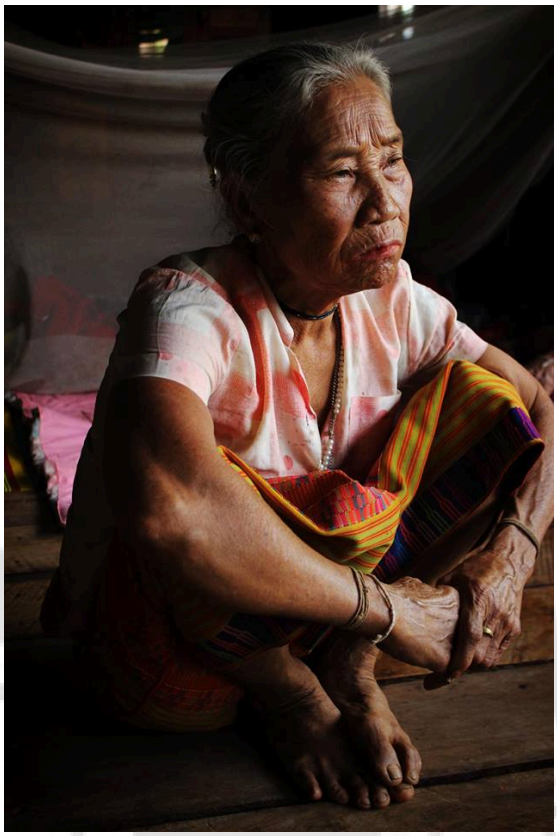
นายอุกฤษ น้ำพุไพศาลสกุล เริ่มเรียนรำตงจากครูตะโปะ ตอนอายุ 19 ปี ปัจจุบันเป็นผู้สอนรำตง ร้องเพลง และสอนดนตรีให้กับเด็กในหมู่บ้านน้ำพุ

ภาพประกอบ 109 นางสีมา ลำใยเสาวรส
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นางสีมา
ชื่อสกุล	ลำใยเสาวรส
เกิด	พ.ศ. 2488
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	38/1 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นางสีมา ลำใยเสาวรส เป็นผู้สอนร้องเพลงรำตง และสอนรำตงให้กับคณะรำตงบ้านน้ำพุ

ภาพประกอบ 110 นางเตะเปรียวเอ่ง พุทธศรีปัญญา
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นางเตะเปรียวเอ่ง
ชื่อสกุล	พุทธศรีปัญญา
เกิด	พ.ศ. 2486
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	37 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นางเตะเปรียวเอ่ง พุทธศรีปัญญา มีความสามารถในการอู้เป้ย, เย่อเป้ย เป็นครูสอนร้องเพลง รำตง และสอนรำตง ให้กับเด็กในหมู่บ้านน้ำพุ

ภาพประกอบ 111 นางกิว น้ำพุไพศาลสกุล
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นางกิว
ชื่อสกุล	น้ำพุไพศาลสกุล
เกิด	พ.ศ. 2487
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	14 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นางกิว น้ำพุไพศาลสกุล มีความสามารถในการอู้เป้ย, เย่อเป้ย เป็นครูสอนร้องเพลงรำตง และสอนรำตง ให้กับเด็กในหมู่บ้านน้ำพุ

ภาพประกอบ 112 ด.ช.นิจิต น้ำพุไพศาลสกุล
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	ด.ช.นิจิต
ชื่อสกุล	น้ำพุไพศาลสกุล
เกิดวันที่	30 ก.ค. 2545
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	93 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	นักเรียน

ด.ช.นิจิต น้ำพุไพศาลสกุล มีความสามารถในการเล่น ตะโพ้ว, ขรุ และ จูจ้วย

ภาพประกอบ 113 ด.ช.ปวิตร สุจริตวิเศษสกุล
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	ด.ช.ปวิตร
ชื่อสกุล	สุจริตวิเศษสกุล
เกิดวันที่	23 พ.ค. 2544
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	76 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	นักเรียน

ด.ช.ปวิตร สุจริตวิเศษสกุล มีความสามารถในการเล่น ตะโพ้ว, ขรุ และ จูจ้วย

บ้านสามหลัง-ท่าลำไย

ภาพประกอบ 114 นายเจริญ สวัสดิ์กรานต์
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นายเจริญ
ชื่อสกุล	สวัสดิ์กรานต์
ชื่อกะเหรี่ยง	ป่องเคง
เกิด	พ.ศ. 2489
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	17 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นายเจริญ สวัสดิ์กรานต์ เริ่มอู้เป้ยมาตั้งแต่อายุประมาณ 15 ปี และเริ่มรำตงกับเล่นลิเกกะเหรี่ยงตอนอายุประมาณ 18 ปี

ภาพประกอบ 115 นางไม้ปะโด สวัสดิ์กรานต์
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นางไม้ปะโด
ชื่อสกุล	สวัสดิ์กรานต์
เกิด	พ.ศ.2491
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	17 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นางไม้ปะโด สวัสดิ์กรานต์ เกิดที่หมู่บ้านตีนตก ตำบลเขาโจด เริ่มเล่นก๋วยเจ๊าะ และรำตงตอนอายุประมาณ 15 ปี

ภาพประกอบ 116 นายช่วยละ ลำใยสถิต

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นายช่วยละ
ชื่อสกุล	ลำใยสถิต
เกิด	พ.ศ.2483
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	56 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นายช่วยละ ลำใยสถิต เกิดที่บ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ย้ายมาอยู่บ้านท่าลำใยได้ประมาณ 25 ปี มีครอบครัวที่นี่ เริ่มเล่นเป้ยครั้งแรกอายุประมาณ 18 ปี โดยการฝึกด้วยตัวเอง

ภาพประกอบ 117 นายเวียไป่เงีย ลำใยงาม
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	นายเวียไป่เงีย
ชื่อสกุล	ลำใยงาม
เกิด	พ.ศ. 2493
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	12 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
อาชีพ	เกษตรกรรม

นายเวียไป่เงีย ลำใยงาม มีความสามารถในการอู้เป้ย ภูมิลำเนาเดิมอยู่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย แต่ปัจจุบันย้ายไปอยู่บ้านตีนตก

ภาพประกอบ 118 เด็กชายสงกรานต์
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	เด็กชายสงกรานต์
ชื่อสกุล	-
เกิดวันที่	13 เมษายน 2544
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เด็กชายสงกรานต์ เป็นเด็กสัญชาติพม่า เรียนอยู่ที่โรงเรียนบ้านสามหลัง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไม่มีบัตรประชาชน สามารถเล่นจีวาย และ รำตง ได้

ภาพประกอบ 119 เด็กหญิงรักษิณา สวัสดิ์กรานต์
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	เด็กหญิงรักษิณา
ชื่อสกุล	สวัสดิ์กรานต์
เกิดวันที่	19 กันยายน 2544
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	17/1 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เด็กหญิงรักษิณา สวัสดิ์กรานต์ เรียนอยู่ที่โรงเรียนบ้านสามหลัง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถเล่นโหม่งวาย และ รำตง ได้

ภาพประกอบ 120 เด็กหญิงจันทร์ สวัสดิ์นที
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	เด็กหญิงจันทร์
ชื่อสกุล	สวัสดิ์นที
เกิดวันที่	6 ตุลาคม 2546
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	95 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เด็กหญิงจันทร์ สวัสดิ์นที เรียนอยู่ที่โรงเรียนบ้านสามหลัง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถเล่นโหม่งวาย และ รำตง ได้

ภาพประกอบ 121 เด็กหญิงวรรฑณี ชื่นตา
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	เด็กหญิงวรรฑณี
ชื่อสกุล	ชื่นตา
เกิดวันที่	6 พฤศจิกายน 2546
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เด็กหญิงวรรฑณี ชื่นตา เรียนอยู่ที่โรงเรียนบ้านสามหลัง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถเล่นจีวาย และ รำตง ได้

ภาพประกอบ 122 เด็กชายนพรุจ โยธารัตน์

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	เด็กชายนพรุจ
ชื่อสกุล	โยธารัตน์
เกิดวันที่	23 ธันวาคม 2544
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เด็กชายนพรุจ โยธารัตน์ เรียนอยู่ที่โรงเรียนประชามงคล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถเล่นตะโพ้วกู่เพล้อ และ รำตง ได้

ภาพประกอบ 123 เด็กชายณัฐชนนท์ สวัสดิ์วนากูล
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	เด็กชายณัฐชนนท์
ชื่อสกุล	สวัสดิ์วนากูล
เกิดวันที่	4 กุมภาพันธ์ 2548
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เด็กชายณัฐชนนท์ สวัสดิ์วนากูล เรียนอยู่ที่โรงเรียนบ้านสามหลัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถเล่นโหม่งวาย และ วาเลเคาะ-จี ได้

ภาพประกอบ 124 เด็กหญิงกรกมล สวัสดิ์นที

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ เด็กหญิงกรกมล

ชื่อสกุล สวัสดิ์นที

เกิดวันที่20 พฤศจิกายน 2547

ศาสนา พุทธ

ที่อยู่ หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เด็กหญิงกรกมล สวัสดิ์นที เรียนอยู่ที่โรงเรียนบ้านสามหลัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถเล่นโหม่งวาย และ รำตง ได้

ภาพประกอบ 125 เด็กชายนพกร โยธารัตน์
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2558)

ชื่อ	เด็กชายนพกร
ชื่อสกุล	โยธารัตน์
เกิดวันที่	27 พฤศจิกายน 2542
ศาสนา	พุทธ
ที่อยู่	หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เด็กชายนพกร โยธารัตน์ เรียนอยู่ที่โรงเรียนประชามงคล ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สามารถเล่นโหม่งวาย และ รำตง ได้

4.1.3 รูปแบบการแสดงดนตรี

รูปแบบการแสดงดนตรีในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้น มีทั้งการแสดงที่เป็นวงดนตรี และ การแสดงเดี่ยว มีทั้งวงดนตรีในวัฒนธรรมกะเหรี่ยงเอง และวงดนตรีนอกวัฒนธรรมที่แพร่กระจายเข้ามาตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และบางครั้งยังพบวงดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในอาณาเขตของกะเหรี่ยงสามจังหวัดเข้ามาแสดงในพื้นที่อำเภอศรีสวัสดิ์อยู่บ่อยครั้ง สามารถแบ่งวงดนตรีประเภทต่าง ๆ ได้ ดังนี้

4.1.3.1 วงดนตรีในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง

วงดนตรีในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง คือ วงดนตรีที่มีใช้อยู่ในวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงมาแต่เดิม และได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน มีใช้อยู่ในประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยง มีพัฒนาการทั้งรูปแบบการเล่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

4.1.3.1.1 วงดนตรีประกอบการแสดงรำตง

วงดนตรีประกอบการแสดงรำตง ประกอบด้วยนักดนตรี และนักร้อง นักดนตรีจะทำหน้าที่กำกับจังหวะให้กับนักร้องและนักแสดง เครื่องดนตรีที่ใช้มี 2-3 ชิ้น ได้แก่ ตะโพ้ว หรือ ตะเพ้อว เจงจี หรือ จูจ้วย วาเลเคาะ-จี หรือ ขรุ ส่วนนักร้องจะเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวของการแสดงในชุดนั้น ๆ ผ่านเนื้อเพลง ส่วนนักแสดงนอกจากจะรำตงแล้วต้องร้องเพลงได้ด้วย

วงดนตรีประกอบการแสดงรำตงคณะแม่กระบุง

คณะรำตงบ้านแม่กระบุง อยู่ที่หมู่2 บ้านแม่กระบุง ตำบลแม่กระบุง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีนางเพ็ญณี และนายแต๊ะซ่า ขจัดพิษภัย ซึ่งเป็นสามีภรรยากัน ดูแลการฝึกซ้อมรำตง โดย นางเพ็ญณี ขจัดพิษภัย มีหน้าที่สอนร้องเพลงและสอนรำตง นายแต๊ะซ่า ขจัดพิษภัย เล่นตะโพ้ว และนางฉันทนา ปิ่นประดับ เล่นวาเลเคาะ-จี และช่วยดูแลนักแสดง ปัจจุบันมีนักแสดงทั้งหมด 9 คน

นักดนตรี

1.	นางเพ็ญณี	ขจัดพิษภัย	ตำแหน่ง	นักร้อง
2.	นายแต๊ะซ่า	ขจัดพิษภัย	ตำแหน่ง	ตะโพ้ว
3.	นางฉันทนา	ปิ่นประดับ	ตำแหน่ง	วาเลเคาะ-จี

นักแสดงรำตง

4. ด.ญ.สิริพร วิลัย
5. ด.ญ.เพชรรัตน์ เขียวเหลือง
6. ด.ญ.อาริสา มะลิลา
7. ด.ญ.ลักคณา มะลิลา
8. ด.ญ.ทับทิม สวัสดิ์นทีทอง
9. ด.ญ.กรรทรากรณ์ มั่งคั่ง

วงดนตรีประกอบการแสดงรำตงคณะรวมดาวพัฒนา

อยู่ที่บ้านองเผาะ ตำบลดงเสลา มีนางเอเค่อ และนายจอนนี่ ซึ่งเป็นสามีภรรยากันโดยนางเอเค่อ มีหน้าที่สอนร้องเพลงและสอนรำ และนายจอนนี่ มีหน้าที่ สอนดนตรี ให้กับเด็กในบ้านองเผาะ แต่ก่อนเป็นคณะรำตงรวมดาวพัฒนาเป็นคณะใหญ่ มีชื่อเสียง มีนักแสดงประมาณ 20-30 คน ปัจจุบันความสนใจของเด็กน้อยลง ทำให้คณะเล็กลงเหลืออยู่แค่ 10 คน เป็นนักแสดง 6 คน เป็นดนตรี 4 คน

วงดนตรีประกอบการแสดงรำตงคณะบ้านน้ำพุ

อยู่ที่หมู่บ้านน้ำพุ ตำบลเขาโจด มีนายอุกฤษ น้ำพุไพศาลสกุล เป็นคนสอนร้องสอนรำและสอนดนตรี

นักดนตรี

1. นายอุกฤษ	น้ำพุไพศาลสกุล	ตำแหน่ง	ตะเพ้อว
2. ด.ช.นิจิต	น้ำพุไพศาลสกุล	ตำแหน่ง	ขรุ
3. ด.ช.ปวิตร	สุจริตวิเศษสกุล	ตำแหน่ง	จูจ้วย
4. นางเตะเปรียวเอ่ง	พุทธศรีปัญญา	ตำแหน่ง	ร้อง
5. นางสีมา	ลำใยเสาวรส	ตำแหน่ง	ร้อง

นักแสดงรำตง

6. ด.ญ.รามาวดี น้ำพุธาราทิพย์
7. น.ส.มนัสยา น้ำพุธาราทิพย์
8. น.ส.ธนพร น้ำพุไพศาลสกุล
9. น.ส.สุวรี ตระกูลน้ำพุพัฒนา
10. น.ส.ทิพกร พุทธศรีปัญญา
11. ด.ญ.นฤพร ลำใยสุวิมล
12. ด.ญ.อังสุมารี น้ำพุธาราทิพย์
13. น.ส.ประภาวดี น้ำพุไพศาลสกุล
14. น.ส.อรณีย์ สวัสดิ์ธำรงกุล
15. น.ส.อรปรียา อุปการะ
16. น.ส.พิชญา งามยิ่ง
17. น.ส.สุธิดา น้ำพุกำเนิด

4.1.3.1.2 **วงเป้ย**

วงเป้ย ในปัจจุบันนี้ที่ยังมีทั้งนักดนตรีและนักร้องครบวง อยู่ที่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย ส่วนที่บ้านน้ำพุ มีนักดนตรีนักร้องแต่ไม่มีเป้ย และที่บ้านองสิต ตำบลนาสวน มีนักดนตรีแต่ไม่มีนักร้อง

วงเป้ยที่หมู่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย มีคนอู้เป้ย 2 คนและ เย่อเป้ย 3 คน ดังนี้

นายเจริญ	สวัสดิ์กรานต์	ตำแหน่ง	เย่อเป้ย
นางไม้ปะโด	สวัสดิ์กรานต์	ตำแหน่ง	เย่อเป้ย
นางมะตะเฉ่ง	ลำใยไพรวัลย์	ตำแหน่ง	เย่อเป้ย
นายเวียไป่เงีย	ลำใยงาม	ตำแหน่ง	อู้เป้ย
นายช่วยละ	ลำใยสถิต	ตำแหน่ง	อู้เป้ย

4.1.3.1.3 **วงชะพูชะอู**

วงชะพูชะอู เป็นวงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง รำอะเย้ย และ รำตง เครื่องดนตรีในวงมี ชะพู (เครื่องตี) ได้แก่ จีวาย, โหม่งวาย, ตะโพ้วกู่เพล้อว, วาเลเคาะ-จี และ ชะอู (เครื่องเป่า) วงชะพูชะอูที่เทศบาลตำบลเขาโจดไม่มีเครื่องเป่า

นักดนตรี

1.	ด.ช.สงกรานต์	-	ตำแหน่ง	จีวาย
2.	ด.ญ.วรรฑณี	ชื่นตา	ตำแหน่ง	จีวาย
3.	ด.ญ.รักษิณา	สวัสดิ์กรานต์	ตำแหน่ง	โหม่งวาย
4.	ด.ญ.จันทร์	สวัสดิ์นที	ตำแหน่ง	โหม่งวาย
5.	ด.ช.นพรุจ	โยธารัตน์	ตำแหน่ง	ตะโพ้วกู่เพล้ว
6.	ด.ช.ณัฐชนนท์	สวัสดิ์วนากูล	ตำแหน่ง	วาเลเคาะ-จี

นักแสดงรำตง และรำอะเย้ย

1.	ด.ญ.กรกมล	สวัสดิ์นที
2.	ด.ญ.วรวรรณ	เพ็งอุ่น
3.	ด.ญ.มาริษา	สวัสดิ์นที
4.	ด.ญ.นุชนาฏ	คุ้มคง
5.	ด.ช.ทศพล	เพ็งอุ่น
6.	ด.ญ.นิลตรา	-

4.1.3.1.4 **เมตาลี่**

เป็นรูปแบบการแสดงเดี่ยว นักดนตรีจะต้องร้องและเล่นเมตาลี่ไปพร้อมกัน ในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้นมีนักดนตรีอยู่เพียงท่านเดียวคือ นายชัยรัตน์ อาศัยอยู่ที่บ้านตีนตก ตำบลเขาโจด

4.1.3.1.5 **นาเด่ยง**

เป็นรูปแบบการแสดงเดี่ยว นักดนตรีจะต้องร้องและเล่นเมตาลี่ไปพร้อมกัน ในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้นมีนักดนตรีอยู่ 3 ท่าน ได้แก่

นายชัยรัตน์ อาศัยอยู่ที่บ้านตีนตก ตำบลเขาโจด

นายมี อาศัยอยู่ที่บ้านองเผาะ ตำบลด่านแม่แฉลบ

นายสมพงษ์ งามยิ่ง อาศัยอยู่ที่ บ้านสามหลัง-ท่าลำใย

4.1.3.2 **วงดนตรีนอกวัฒนธรรมกะเหรี่ยง**

วงดนตรีนอกวัฒนธรรมกะเหรี่ยง คือ วงดนตรีที่ไม่ได้เกิดจากภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยง เป็นวงดนตรีของวัฒนธรรมอื่นที่ถูกนำมาใช้ในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง

วงกลองยาว

วงกลองยาวคณะบ้านองเผาะนี้เกิดจากเจ้าอาวาสวัดมัชฌิมาวนาราม เป็นผู้จัดหากลองยาวมาแล้วให้ชาวกะเหรี่ยงที่บ้านองเผาะเป็นผู้เล่น โดยมีนายสมคิด ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลและรับงานการแสดงทั้งหมด ทั้งงานจ้างและงานช่วย ค่าตอบแทนนั้นแล้วแต่เจ้าภาพจะให้ ปัจจุบันเจ้าอาวาสองค์นี้ได้ลาสิกขาไปแล้ว เครื่องดนตรีทั้งหมดจึงอยู่ที่บ้านนายสมคิด 31/3 ม.6 (ดงเสลา) ต.ด่านแม่แฉลบ อ.ศรีสวัสดิ์ ประกอบด้วย กลองยาว 4 ใบ, กลองตุ้ม1ใบ, ฉาบใหญ่ 2 คู่, ฉิ่ง 1 คู่, กรับ 1 คู่

วงดนตรีสากล

วงดนตรีสากลเทศบาลตำบลเขาโจดนี้จัดตั้งโดยเทศบาลตำบลเขาโจด เพื่อรับใช้ชาวบ้านตำบลเขาโจดโดยเฉพาะ เครื่องดนตรีสากลทั้งหมดอยู่ที่ศูนย์เด็กเล็กบ้านสามหลัง ตำบลเขาโจด มีดังนี้ กีตาร์ไฟฟ้า 1 ตัว, กีตาร์เบส 1 ตัว, คีย์บอร์ด 1 ตัว, กลองชุด 1 ตัว

กีตาร์อคูสติก

เป็นการเล่นกีตาร์เพื่อความผ่อนคลาย ส่วนใหญ่จะนิยมเล่นคนเดียวหรือเล่นกับเพื่อนฝูงไม่มากนัก เพลงที่ใช้เล่นจะเป็นเพลงสมัยนิยมทั่วไป

4.1.4 โอกาสที่ใช้ในการแสดง

ปัจจุบัน การแสดงของวงดนตรีของชาวกะเหรี่ยงยังมีให้เห็นตามงานประเพณีของชาวกะเหรี่ยงเองและจากงานรับรองหน่วยงานของรัฐ และงานในชุมชน รวมถึงงานที่ได้รับเชิญให้ไปร่วมไปแสดง

4.1.4.1 วงดนตรีประกอบการแสดงรำตง

ใช้เล่นเฉพาะเวลาคณะรำตงมีงานแสดง ซึ่งคณะรำตงทั้งหมดในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้น มีงาน
แสดงอยู่อย่างต่อเนื่องแต่ไม่มากนัก ทั้งงานประเพณีและงานทั่วไป

4.1.4.2 วงเป้ย

วงเป้ยเป็นวงดนตรีที่ไม่มีงานแสดงแล้วในปัจจุบัน มีเพียงเล่นกันบ้างตามบ้านของกลุ่มนักดนตรีเอง ถึงแม้แต่ละกลุ่มจะอยู่ไกลกันต่างหมู่บ้านแต่ก็ยังเดินทางไปร่วมเล่นกัน อีกปัจจัยสำคัญคือ เป้ยในอำเภอศรีสวัสดิ์มีเหลืออยู่ 3 เต้า เต้าที่ 1 อยู่ที่บ้านองสิต ตำบลนาสวน มีนักดนตรีแต่ไม่มีนักร้องจึงไม่ได้เล่นที่ไหน เพราะเวลาเล่นจำเป็นต้องมีนักร้องด้วย เต้าที่ 2 อยู่ที่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย ตำบลเขาโจด เต้าที่ 3 อยู่ที่บ้านน้ำพุ ตำบลเขาโจด เป้ยที่บ้านน้ำพุนี้ไม่สามารถใช้งานได้

จากการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่และได้พูดคุยกับทางเทศบาลตำบลเขาโจดเกี่ยวกับแนวทางของการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่เทศบาลตำบลเขาโจด และอยากให้มีการเคลื่อนไหวของวัฒนธรรมทางด้านดนตรีมากขึ้น ซึ่งทางเทศบาลเองนั้นให้ความสนใจและพยายามที่จะดำเนินการเรื่องนี้อยู่แล้วด้วย ในงานสงกรานต์เมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ.2559 ทางเทศบาลได้เชิญวงเป้ยจากบ้านสามหลัง-ท่าลำใย มาแสดงในงานนี้เป็นครั้งแรก

ภาพประกอบ 126 วงเป้ย เล่นที่งานสงกรานต์วัดเขาโจดวิเวการาม
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

4.1.4.3 **วงชะพูชะอู**

เป็นวงดนตรีที่เพิ่งได้รับการเผยแพร่เข้ามาได้ ประมาณปีกว่า ๆ วงนี้สามารถเล่นได้ทั้งเพลงบรรเลง และเล่นประกอบการรำตง มีการแสดงโดยเฉลี่ยเดือนละ 2 งาน รับงานทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ การรับงานจะผ่านมาทางเทศบาลตำบลเขาโจด โดยมีคุณวรนาท หมันมณี หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลเขาโจด เป็นผู้รับผิดชอบและมีนางเกศรินทร์ คงเปี่ยม เป็นผู้ช่วยดูแลนักแสดง ลักษณะงานที่รับแสดงนั้นจะเป็นงานทั่วไป งานสังสรรค์ งานประเพณี และงานรับรองหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ

งานแสดงของวงชะพูชะอูที่รับแสดงในปี 2558-**ปัจจุบัน**

17 มกราคม 2558	แสดงในงาน เดิน-วิ่ง-ปั่นจักรยาน เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์
24 เมษายน 2558	ร่วมแสดงพิธีโองเตี๊ยง บ้านเขาเหล็ก หมู่ 5 ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
15 พฤษภาคม 2558	ต้อนรับรองผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี (นายบุญพัฒน์ จันทอุไร) พิธีเปิดตัวนักกีฬา ในการแข่งขันกีฬาชาวเขาแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 27 แม่ฮ่องสอนเกมส์
14 มิถุนายน 2558	งานครบรอบ 34 ปี เขื่อนศรีนครินทร์ ณ ห้องมุกดา 1 เขื่อนศรีนครินทร์
25 มิถุนายน 2558	ต้อนรับคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ณ อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์
18 สิงหาคม 2558	ต้อนรับคณะผู้ตรวจราชการ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.)ณ อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์
20 สิงหาคม 2558	งานสัปดาห์อาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
22 สิงหาคม 2558	งานส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอศรีสวัสดิ์ ประจำปี 2558 องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
25 พฤศจิกายน 2558	งานประเพณีวันลอยกระทงตำบลเขาโจด ประจำปี 2558 ณ บ้านตีนตก หมู่ 1 ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

30 พฤศจิกายน 2558	ต้อนรับคณะการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ณ โรงเรียนบ้านสามหลัง ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
4 ธันวาคม 2558	งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
18 มกราคม 2559	งานวันกองทัพไทย ณ มณฑลทหารบกที่ 18 ค่ายสุรสีห์ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
20 มกราคม 2559	งานเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ดอนเจดีย์ ตำบลดอนเจดีย์อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

4.1.4.4 เมตาลี่

มีนายชัยรัตน์ อยู่ที่บ้านตีนตก ตำบลเขาโจด เป็นผู้เล่น ในตำบลเขาโจด ส่วนใหญ่จะไปเล่นกับพี่น้องกะเหรี่ยงที่บ้านห้วยหินดำ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และการได้รับเชิญเล่นจากหน่วยงานของรัฐหรือจากเครือข่ายกะเหรี่ยงสามจังหวัด

4.1.4.5 นาเด่ยง

นาเด่ยง มีอยู่ที่บ้านองเผาะตำบลด่านแม่แฉลบ และ บ้านสามหลัง-ท่าลำใย ส่วนใหญ่จะไม่เล่นที่ไหนรวมถึงงานประเพณีก็ไม่ค่อยได้เล่น จะเล่นบ้างบางครั้งหากมีการเชิญจากเจ้างาน เช่น งานสงกรานต์เมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ.2559 เทศบาลตำบลเขาโจดได้จัดงานประเพณีสงกรานต์ที่วัดเขาโจดวิเวการาม จึงได้เชิญให้ไปแสดงในงาน

ภาพประกอบ 127 บรรเลงนาเด่ยงฺ งานสงกรานต์วัดเขาโจดวิเวการาม
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

4.1.5 ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับประเพณี

ชาวกะเหรี่ยงนับถือผีมาตั้งแต่อดีต แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธและคริสต์ ชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้นส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ งานประเพณีของชาวกะเหรี่ยงที่ดนตรีเข้าไปแสดงนั้นมีอยู่หลายประเพณี เครื่องดนตรีที่ใช้ในประเพณีต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมี ทะ, มู และ เจงจี

4.1.5.1 ประเพณีผูกด้ายเหลือง

โดยปกติจะจัดในวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 ของทุกปี ครั้งนี้ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่บ้านบึงชะโค หมู่บ้านตีนตก จัดงานประเพณีผูกข้อมือประจำปีขึ้นเมื่อวันที่ 21-24 มีนาคม 2559 ในการประกอบพิธีกรรมยังมีดนตรีเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบพิธีกรรมผูกข้อมือด้ายเหลือง โดยจะบรรเลง 2 ครั้ง ครั้งแรกจะบรรเลงตอนแห่สะเด่งเดินวนรอบโกร่ง ครั้งที่ 2 จะเดินตอนก่อนจะปักเทียนขี้ผึ้ง โดยจะบรรเลงและเดินร่วมอยู่ในขบวนพร้อมเสียงโห้ร้องทั้งของนักดนตรีและชาวบ้าน เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง มี ทะ, มู และ เจงจี

ภาพประกอบ 128 แห่สะเดิ่งรอบโกร่ง

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 129 อุปกรณ์ที่ใช้ในพิธี และ เครื่องดนตรี

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ รวมถึงเครื่องดนตรีจะต้องเอามาประกอบพิธีเพื่อเป็นสิริมงคล หลังจากประกอบพิธีตรงนี้เสร็จแล้วก็จะเอาไปทำตามขั้นตอนต่าง ๆ ต่อไป เช่น เทียนขี้ผึ้ง เอาไปปักที่โกร่งด้ายใช้สำหรับผูกข้อมือ สะเดิ่งเอาไปปักที่โกร่ง

ภาพประกอบ 130 ปักเทียนที่โกร่ง
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

นำเทียนไปปักไว้ที่โกร่ง หรือเจดีย์ทราย เมื่อเสร็จสิ้นพิธีตรงนี้แล้วจะมีการเดินวนรอบโกร่งและบ้านเจ้าวัด 3 รอบ โดยมีดนตรีบรรเลงร่วมไปกับขบวน

ภาพประกอบ 131 วงดนตรีเดินแห่สะเดิ่งรอบบ้านเจ้าวัด
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 132 วงชะพูชะอูบรรเลงในงานผูกข้อมือ

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

วงชะพูชะอู จากบ้านสามหลัง-ท่าลำใย มาร่วมบรรเลงในงานประเพณีผูกด้ายเหลือง รูปแบบการแสดงมีทั้งเพลงบรรเลง รำตง และรำอะเย้ย แต่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของพิธี แค่แสดงให้ชาวบ้านที่มาร่วมงานได้ดูได้ฟังเพื่อความบันเทิงเท่านั้น

4.1.5.2 **งานศพพระ**

งานศพพระจัดขึ้นวันที่ 27-28 มีนาคม 2559 ที่วัดเขาเหล็ก หมู่บ้านเขาเหล็ก ตำบลเขาโจด พระที่มรณภาพเป็นพระที่มาจากพม่า ซึ่งได้เก็บศพไว้ครบ 1 ปีแล้ว ศพพระตั้งไว้เมรุลอยซึ่งสร้างขึ้นใหม่และตกแต่งอย่างสวยงามโดยฝีมือของนายสมพงษ์ งามยิ่ง

ภาพประกอบ 133 เมรุลอยในงานศพพระ

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

มีชาวกะเหรี่ยงมากมายจากทุก ๆ หมู่บ้านในตำบลเขาโจด ตำบลใกล้เคียงและจากชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ในเขตกะเหรี่ยงสามจังหวัด ที่ได้ทราบข่าวการจัดงานครั้งนี้ ได้เดินทางมาร่วมงาน ภายในงานมีการแสดงจากคณะรำตง ซึ่งมีนายสมพงษ์ งามยิ่ง เป็นผู้ฝึกสอนและเป็นผู้ดูแลนักแสดง คณะรำตงชุดนี้ใช้การเปิดเพลงจากซีดีแทนดนตรีสด

ในงานคืนสุดท้ายจะเป็นคืนเผาศพ มีคณะกลองยาวของชาวกะเหรี่ยงจากบ้านองเผาะ ตำบลแม่กระบุง เดินทางมาร่วมบรรเลงในงานด้วย โดยเดินแห่รอบเมรุลอยร่วมกับชาวบ้าน ไม่มีเพลงร้องมีแต่การรำแล้วการโห่ร้องไปตามขบวน

เครื่องดนตรีทั้งหมดเป็นเครื่องดนตรีของวัดมัชฌิมาวนาราม ประกอบด้วย กลองยาว 3 ใบ, กลองตุ้ม 1 ใบ, ฉิ่ง 2 คู่, ฉาบ 1 คู่, กรับ 1 คู่, และโหม่ง 1 ใบ วิธีการบรรเลงเหมือนกลองยาวของไทยทั่วไปทั้งจังหวะการตีกลองยาวและเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ

ภาพประกอบ 134 วงกลองยาวจากบ้านองเผาะ
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ต่อจากวงกลองยาวก็เป็นคณะรำตงจากตำบลบ้านกล้วย อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งอยู่ในเขตกะเหรี่ยงจังหวัด ได้เดินทางมาร่วมงานและรำถวายหน้าเมรุลอยด้วย โดยมีอาจารย์ชาลี งามยิ่ง หรือเรียกกันเล่น ๆ ว่า “ถุงเกลือ” เป็นผู้นำคณะนักแสดงมาในครั้งนี้ นอกจากนี้ยังมีนางเอเค่อ จากบ้านองเผาะ หมู่บ้านดงเสลา ตำบลด่านแม่แฉลบ และนายทู่ค่าย จากบ้านตีนตก ตำบลเขาโจด ร่วมบรรเลงไปด้วยกัน

เครื่องดนตรีที่ใช้มี ดังนี้

เกว หรือ ปี่เขาควาย	1	อัน
เมตาลี่	1	ตัว

เป้ง หรือ กลองแต๊ก	1	ใบ
โพ้ว	1	ใบ
มู หรือ โหม่ง	1	ใบ
ฉิ่งเต๊าะ	1	ชุด
จี	1	คู่

ภาพประกอบ 135 นายชาลีสาธิตท่าทางการเป่าเกว

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 136 ฉิ่งเต๊าะ

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 137 เป้ง หรือ กลองแต๊ก

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 138 ตะโพ้ว หรือ กลองรำวง

(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

ภาพประกอบ 139 คณะรำตงจากบ้านกล้วย
(ภาพโดย นายปมนวัฒน์ สามสี, 2559)

4.1.2 การสืบทอดทางด้านดนตรี

กระบวนการการสืบทอดทางด้านวัฒนธรรมดนตรีในพื้นที่อำเภอศรีสวัสดิ์นั้นเกิดขึ้นน้อยพอ ๆ กับการสืบทอดประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ชาวกะเหรี่ยงรุ่นใหม่เข้าร่วมงานน้อยมาก จากการพูดคุยกับชาวกะเหรี่ยงที่เป็นเด็ก วัยรุ่น จนถึงอายุประมาณ 30 ปี ส่วนใหญ่ไม่เข้าร่วมงาน และให้ความสนใจกับประเพณีน้อยมาก ทำให้ไม่รู้จักขั้นตอนประเพณี ไม่รู้ว่างานจะจัดขึ้นที่ไหนเมื่อไหร่ เมื่อคนรุ่นใหม่สนใจในวัฒนธรรมของตัวเองน้อยลง กระบวนการจัดงานรวมถึงรูปแบบต่าง ๆ ก็เริ่มลดน้อยลง การซึมซับในวัฒนธรรมของตัวเองก็น้อยลงเช่นกัน วัฒนธรรมดนตรีเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่หดหายไปจากงานประเพณี ปัจจุบันดนตรีที่ยังพบเห็นได้บ่อยในงานประเพณี มีแค่วงดนตรีประกอบการแสดงรำตง ซึ่งจะมาพร้อมกับคณะรำตง ส่วนเครื่องดนตรีประเภทอื่น เช่น นาเด่ยง เมตาลี่ มีโอกาสน้อยที่จะได้พบเจอในงาน

ปัจจุบันนักดนตรีในอำเภอศรีสวัสดิ์ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุโดยเฉพาะนักดนตรีในวงเป้ย ในอดีตเป้ยจะเป็นที่นิยมมากใช้ร้องรำทำเพลงกันในทุกงาน รูปแบบการเรียนรู้ของเป้ยในจะไม่มีการเรียนการสอน ใครจะเล่นก็ต้องจำไปเล่นเอง เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กระบวนการสืบทอดไม่เกิดขึ้น

“ไม่ได้เรียน ไม่มีครู จำมาเล่นทั้งนั้น เมื่อก่อนมีเล่นกันมาก สนุก” (สัมภาษณ์ : นายชะเล้าทอง)

การสืบทอดทางด้านดนตรีนั้นต้องใช้ความร่วมมือจากชาวบ้าน และจากหน่วยงานของรัฐในแต่ละพื้นที่ต้องเข้าไปดูแล ให้การสนับสนุนให้เป็นกิจจะลักษณะและเป็นไปอย่างต่อเนื่องจึงจะสามารถ

สืบทอดให้วัฒนธรรมทางด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยงให้อยู่ต่อไปได้ ตัวอย่างเช่น วงชะพูชะอูของเทศบาลตำบลเขาโจด

วงชะพูชะอูเทศบาลตำบลเขาโจด เพิ่งเข้ามาในหมู่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย เมื่อปี พ.ศ. 2557 โดยอาจารย์พัศรุตน์ ตรีจิตนันท์ อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรีไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ร่วมกับเทศบาลตำบลเขาโจด จัดทำโครงการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมกะเหรี่ยง เพื่ออบรมให้กับเด็ก ๆ ในตำบลเขาโจด และได้รับการเอื้อเฟื้อเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงเพื่อใช้ในการอบรมจากภาควิชามานุษยดุริยางควิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทราวิโรฒ การอบรมครั้งนี้ได้เชิญ นายอภิชาติ เสตะพันธ์ นายหล่ง ก้องเกียรติกูล และนายคองเจิ่ง ทั้งสามท่านมีความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีกะเหรี่ยงจากหมู่บ้านกองม่องทะ อำเภอสังขละบุรี มาเป็นวิทยากรในการอบรมครั้งนี้

โครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เด็กนักเรียนที่มาอบรมสามารถบรรเลงเพลงได้อย่างถูกต้อง แต่ที่หมู่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย ยังไม่มีเครื่องดนตรี รองศาสตราจารย์มานพ วิสุทธิแพทย์ จึงได้ให้ยืมเครื่องดนตรีวงชะพูชะอูไว้สำหรับให้เด็กฝึกซ้อม ต่อมาทางเขื่อนศรีนครินทร์ได้ร่วมกับเทศบาลตำบลเขาโจด จัดพิธีทอดผ้าป่าเพื่อซื้อเครื่องดนตรีกะเหรี่ยง ณ วัดบ้านสามหลังขึ้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ.2557 โดยมีนายธนรัชต์ ภุมกสิกร ผู้อำนวยการเขื่อนศรีนครินทร์และดาบตำรวจสมรักพรหมชนะ เป็นประธานในการจัดงาน ในการจัดงานทอดผ้าป่าครั้งนี้ได้งบประมาณหลังหักค่าใช้จ่าย 67,000 บาท นำไปจัดซื้อเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงได้ โหม่งวาย 2 ชุด, จีวาย 2 ชุด และวาเลเคาะ-จี 1 ชุด

นอกจากนี้ อาจารย์พัศรุตน์ ตรีจิตนันท์ ได้มอบปัตตาล่าให้ทางเทศบาลตำบลเขาโจด อีก 1 ราง และภาควิชามานุษยดุริยางคิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒให้ยืม โหม่งวาย กับจีวาย ไว้อย่างละ 1 ชุด และ ตะโพ้วกูเพล้อว อีก 1 ชุด สำหรับให้เด็กได้มีเครื่องดนตรีไว้ฝึกและใช้ออกงาน

การเรียนการซ้อมของวงชะพูชะอูนั้น มีคุณวรนาท หมันมณี หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลเขาโจด และคุณเกศรินทร์ คงเปี่ยม นักวิชาการศึกษา เป็นผู้จัดตารางซ้อมให้กับเด็กในชุมชนมาซ้อมทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 16.00-17.00 น. ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณ บ้างครั้งอาจจะมีการหยุดไปเป็นช่วง ๆ และจะซ้อมก่อนจะออกงานแสดงประมาณ 1 อาทิตย์

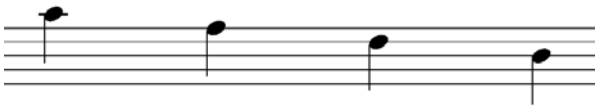
ส่วนเครื่องดนตรีและวงดนตรีชนิดอื่น เช่น เป้ย, นาเด่ยง และ เมตาลี่ กำลังอยู่ในขั้นตอนการทำโครงการทั้งการจัดซื้อเครื่องดนตรีและการจัดอบรมฟื้นฟูวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยง และจัดหาเวทีให้แสดงเพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ในชุมชนได้เรียนรู้และสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงต่อไป

4.2 ศึกษาบทเพลงของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์

ผู้วิจัยได้เลือกบทเพลงต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ โดยการบันทึกเสียงแล้วนำมาถอดเทป และบันทึกเป็นโน้ตสากลและจะใช้คำศัพท์ในทฤษฎีดนตรีสากลกำกับไว้ โดยจะบันทึกโน้ตทั้งทำนองของเครื่องดนตรี ทำนองของเนื้อร้อง พร้อมทั้งบันทึกเนื้อร้อง โดยได้เลือกเพลงที่นักดนตรีชอบและใช้เล่นเป็นประจำ

ข้อกำกับในการบันทึกโน้ต

1. ตำแหน่งโน้ตของตะโพ้วทิพี่

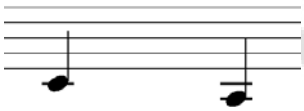
ใบที่ : 1 2 3 4

2. ตำแหน่งโน้ตของตะโพ้วกล่า

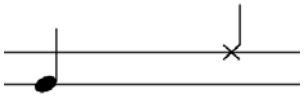
หน้าเล็ก หน้าใหญ่

3. ตำแหน่งโน้ตของตะโพ้วผะดู๊

หน้าเล็ก หน้าใหญ่

4. ตำแหน่งโน้ตของวาเลเคาะ-จี

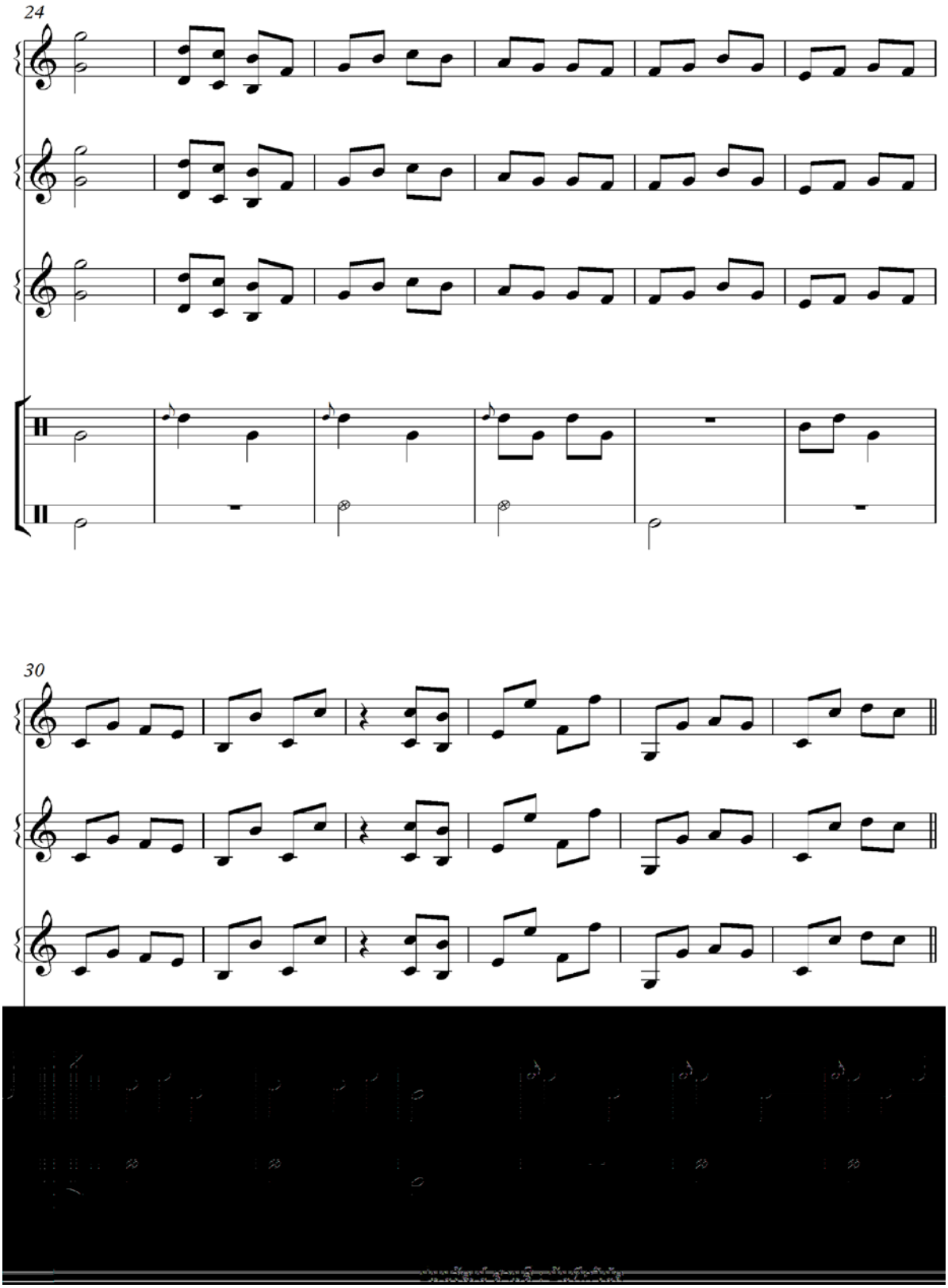
วาเลเคาะ จี

5. Bmp ย่อมาจาก Beat per minute เป็นหน่วยวัดอัตราความเร็วของเพลงในดนตรีสากล

4.2.1 **บทเพลงสำหรับวงชะพูชะอู**

1. เพลงโยเดีย

โยเดีย

เพลงโยเดีย ใช้บรรเลงประกอบการรำอะเย้ยอยู่ในอัตราจังหวะ 2/4 มีความยาว 2 ท่อนเพลง ใช้ความเร็วที่หลากหลาย ท่อน 1 ใช้ความเร็วที่ 94 bpm ท่อน 2 ใช้ความเร็วที่ 100 bpm และ 118 bpmเครื่องดนตรีที่ใช้เล่นทำนอง ได้แก่ โหม่งวาย จีวาย และ ปัตตาล่า เครื่องดนตรีที่เล่นจังหวะ ได้แก่ ตะโพ้วกู่เพล้อว และวาเลเคาะ-จี เครื่องดนตรีที่ดำเนินทำนองส่วนใหญ่จะเล่นโน้ตเดียวกันและพร้อมกันทั้งเพลง

ตัวอย่างที่ 1 เครื่องดนตรีดำเนินทำนองบรรเลงโดยใช้โน้ตเดียวกัน

เพลงโยเดียจะเริ่มเพลงด้วยทำนองหัวเพลง มีความยาว 7 ห้อง ในท่อน 1 นั้นจะเริ่มเล่นด้วยท่อนหัวเพลงนำมาก่อนจะเข้าทำนองเสมอ ท่อนที่ 1 จะเล่นทั้งหมด 3 รอบโดยเริ่มจากทำนองหัวเพลงแล้วต่อด้วยทำนองในท่อนที่ 1 เมื่อเล่นครบ 3 รอบจะย้อนกลับไปเล่นทำนองหัวเพลงอีก 1 รอบแล้วต่อด้วยทำนองท่อนที่ 2

ตัวอย่างที่ 2 ทำนองหัวเพลง

ท่อนที่ 2 จะไม่มีส่วนของหัวเพลง โดยรอบที่ 1 จะเร่งความเร็วขึ้นเป็น 100 bpm และเพิ่มความเร็วเป็น 118 bpm ในรอบที่ 2 ย้อนไปมาช้าสลับเร็วจนครบ 6 รอบช่วงท้ายในรอบสุดท้ายของท่อน 2จะดึงจังหวะให้ค่อย ๆ ช้าลงจนจบเพลง (Ritardando)

ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในเพลงโยเดีย มีหลายรูปแบบ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 3 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อนหัวเพลง

ตัวอย่างที่ 4 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อนที่ 1

ตัวอย่างที่ 5 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อนที่ 2 รอบที่ 1, 3 และ 5

ตัวอย่างที่ 6 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อนที่ 2 รอบที่ 2

ตัวอย่างที่ 7 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อนที่ 2 รอบที่ 4 และ 6

โครงสร้างเพลงโยเดีย

ท่อน 1

หัวเพลง → ทำนอง

หัวเพลง → ทำนอง

หัวเพลง → ทำนอง → หัวเพลง

ท่อน 2

ทำนอง รอบที่ 1 ความเร็ว 100 bpm → ทำนอง รอบที่ 2 ความเร็ว 118 bpm

ทำนอง รอบที่ 1 ความเร็ว 100 bpm → ทำนอง รอบที่ 2 ความเร็ว 118 bpm

ทำนอง รอบที่ 1 ความเร็ว 100 bpm → ทำนอง รอบที่ 2 ความเร็ว 118 bpm

2. เพลงพอจา

พอจา

6

พอจา

เพลงพอจา เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการรำอะเย้ย มี 2 ท่อน ใช้อัตราความเร็วที่ 100 bpm เครื่องดนตรีที่ใช้เล่นทำนอง ได้แก่ โหม่งวาย จีวาย และ ปัตตาล่า เครื่องดนตรีที่เล่นจังหวะ ได้แก่ ตะโพ้วกู่เพล้อว และวาเลเคาะ-จี เครื่องดนตรีที่ดำเนินทำนองส่วนใหญ่จะเล่นโน้ตเดียวกันและพร้อมกันทั้งเพลง

ตัวอย่างที่ 8 เครื่องดนตรีดำเนินทำนองบรรเลงโดยใช้โน้ตเดียวกัน

ท่อนหัวเพลง มีความยาว 8 ห้อง ทั้งท่อน 1 และ ท่อน 2 จะเริ่มด้วยท่อนหัวเพลงก่อนเสมอ

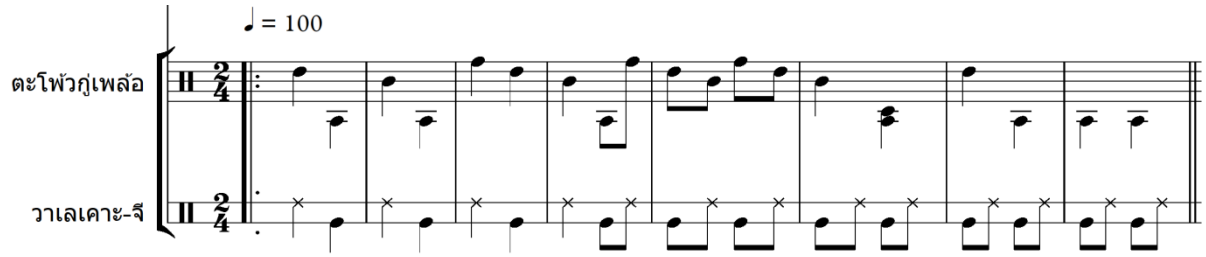
ตัวอย่างที่ 9 ทำนองหัวเพลง

ท่อน 1 มีความยาว 9 ห้อง ท่อน 2 มีความยาว 8 ห้อง เล่นท่อนละ 2 รอบลงจบด้วยหัวเพลง โดยค่อย ๆ ดึงจังหวะให้ช้าลงจนจบเพลง (Ritardando)

ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในเพลงพอจา ที 2 แบบ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 10 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อนหัวเพลง

ตัวอย่างที่ 11 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อน 1 และ ท่อน 2

โครงสร้างเพลงพอจา

ท่อน 1

หัวเพลง → ทำนอง

หัวเพลง → ทำนอง

ท่อน 2

หัวเพลง → ทำนอง

หัวเพลง → ทำนอง

หัวเพลง

3. เพลงเหล่อเพ่ยปะโกหล่วย

4

เหล่อเพ่ยปะโกหล่วย

เหล่อเพ่ยปะโกหล่วย

เหล่อเพ่ยปะโกหล่วย เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการรำอะเย้ย มี 2 ท่อน ใช้อัตราความเร็วที่ 120 bpm เครื่องดนตรีที่ใช้เล่นทำนอง ได้แก่ โหม่งวาย จีวาย และ ปัตตาล่า เครื่องดนตรีที่เล่นจังหวะ ได้แก่ ตะโพ้วกู่เพล้อว และวาเลเคาะ-จี เครื่องดนตรีที่ดำเนินทำนองส่วนใหญ่จะเล่นโน้ตเดียวกันและพร้อมกันทั้งเพลง

ตัวอย่างที่ 12 เครื่องดนตรีดำเนินทำนองบรรเลงโดยใช้โน้ตเดียวกัน

ท่อนหัวเพลง มีความยาว 4 ห้อง ทั้งท่อน 1 และ ท่อน 2 จะเริ่มด้วยท่อนหัวเพลงก่อนเสมอ

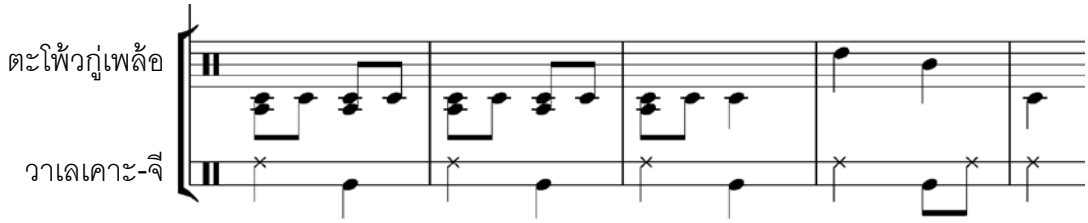
ตัวอย่างที่ 13 ทำนองหัวเพลง

ท่อน 1 มีความยาว 23 ห้อง ท่อน 2 มีความยาว 19 ห้อง เล่นท่อนละ 2 รอบลงจบด้วยหัวเพลงโดยค่อย ๆ ดึงจังหวะให้ช้าลงจนจบเพลง (Ritardando)

ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในเพลงพอจา ที 2 แบบ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 14 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อนหัวเพลง

ตัวอย่างที่ 15 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อน 1

ตะโพ้วกู่เพล้อ

วาเลเคาะ-จี

ตัวอย่างที่ 16 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อน 2 รอบที่ 1

ตัวอย่างที่ 17 ลักษณะจังหวะของตะโพ้วกู่เพล้อ และ วาเลเคาะ-จี ในท่อน 2 รอบที่ 2

ตะโพ้วกู่เพล้อ

วาเลเคาะ-จี

โครงสร้างเพลงพอจา

ท่อน 1

หัวเพลง → ทำนอง

หัวเพลง → ทำนอง

ท่อน 2

หัวเพลง → ทำนอง

หัวเพลง → ทำนอง

หัวเพลง

4.2.2 บทเพลงสำหรับนาเด่ยง

1. เพลงนองม้อเชเช

ความหมายของเพลงนองมื้อเชเช

ผู้หญิงชื่อเชเช
ถ้ามีคนเยอะจะไม่กล้าพูดไม่กล้าคุย
เธอเป็นคนขี้อาย
คนที่อยู่ใต้ต้นไม้พูดเล่นกันอยู่หัวเราะกันไป

เป็นเพลงสำหรับนาเด่ยง ใช้บรรเลงทั่วไป มีท่อนเดียว ใช้ความเร็วที่ 90 bpm ลีลาการเล่นเป็นแบบ Swing feel รูปแบบการเล่นจะเป็นการเล่นเดี่ยวโดยผู้เล่นจะเป็นคนร้องเพลงด้วย

เริ่มเพลงด้วยดนตรีนำเข้า (Intro) เข้าเนื้อร้องในวรรคที่ 1 สลับด้วยดนตรีหยุดพัก (Instrumental break) ต่อด้วยเนื้อร้องในวรรคที่ 2 สลับด้วยดนตรีเบรก ดนตรีเบรกของวรรคที่ 2 จะยาวกว่าปกติ เพื่อจะบอกให้รู้ว่าจะย้อนกลับไปเริ่มเพลงใหม่ทั้งหมดอีกรอบ เมื่อเล่นเพลงจบรอบสองจะต่อด้วยดนตรีลงจบ (Outro) ช่วงท้ายจะค่อย ๆ เล่นให้ช้าลงจนจบเพลง (Ritardando)

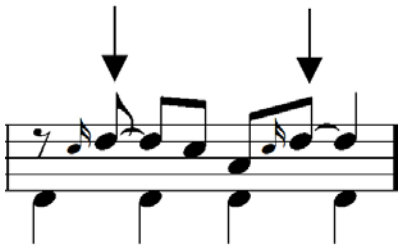
เมื่อดูจากจำนวนห้องเพลงของแต่ละท่อน เห็นได้ชัดว่าจำนวนห้องไม่เท่ากัน ทั้งทำนองเพลง
ดนตรีนำเข้า ดนตรีหยุดพัก และดนตรีลงจบสามารถบอกได้ว่าการเล่นนาเด่ยงนั้นผู้เล่นสามารถจะยืดหยุ่นความสั้นยาวของการเล่นในทุกช่วงที่เป็นดนตรีเพียงอย่างเดียวได้

เทคนิคต่าง ๆ ของนาเด่ยง

การดีดเสียง “ปลุง” เป็นเทคนิคการเล่นของมือขวาโดยใช้นิ้วโป้งดีดที่เสียงโด และนิ้วชี้ดีดที่เสียงเรเป็นการดีดในระยะที่ใกล้กันมากจนเกือบจะพร้อมกัน เทียบได้กับเทคนิคของกลองแสนร์ที่เรียกว่า “Flame”

จากรูปด้านล่าง โน้ตที่มีลูกศรชี้คือโน้ตเสียงเร ใช้นิ้วชี้ดีด ส่วนโน้ตเสียงโดที่ใช้นิ้วโป้งดีดจะเป็นโน้ตตัวเล็กที่อยู่ด้านหน้าโน้ตตัวเร โดยจะต้องดีดนิ้วโป้งก่อนแล้วตามด้วยนิ้วชี้และจะให้น้ำหนักของเสียงเร หรือนิ้วชี้เป็นสำคัญ

ตัวอย่างที่ 18 เทคนิคการดีดเสียง “ปลุง”

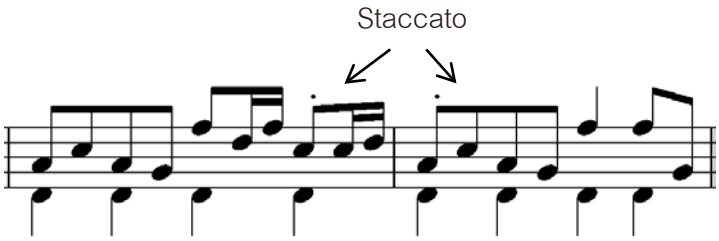

การเล่นเสียงเบส นาเด่ยงจะมีเสียงเบสเสียงเดียวทั้งเพลงคือเสียง เร ต่ำ หรือสาย 6 โดยจะใช้นิ้วหัวแม่มือของมือซ้ายดีดสายบนสุด ให้เป็นจังหวะตกของเพลงหรือเทียบได้กับโน้ตตัวดำ (Quarter note) ลักษณะของเสียงที่ได้ยินจะเป็นเสียงที่ค้างยาว (Drone)

ตัวอย่างที่ 19 การเล่นเสียงเบส

ตัวอย่างที่ 20 การเล่นเสียงให้สั้น (Staccato) เป็นเทคนิคของมือขวาโดยจะใช้นิ้วหัวแม่มือหยุดเสียงโดยการแตะลงไปที่สาย ทำให้เสียงสั้นลง

โครงสร้างเพลงนองมื้อเซเซ

ดนตรีนำเข้า 8 ห้อง (Intro)
เนื้อร้องวรรคที่ 1 มี 7 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 4 ห้อง (Instrumental break)
เนื้อร้องวรรคที่ 2 มี 4 ห้อง → ดนตรีหยดพัก 11 ห้อง (Instrumental break)
เนื้อร้องวรรคที่ 1 มี 7 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 4 ห้อง (Instrumental break)
เนื้อร้องวรรคที่ 2 มี 4 ห้อง → ดนตรีลงจบ 7 ห้อง (Outro)

2. เพลงนาเด่ยหยูซี่

ท่อน 1

ท่อน2

ท่อน 1 รอบที่ 1

ท่อน 1 รอบที่ 2

เนื้อเพลงนาเด่ยงฺหยู่ซี่

ผู้หญิงสาว และ น้องชาย

เราชอบมา เราชอบมา

เราชอบมาตอนกลางคืน

เราชอบมาตอนกลางคืน

เราชอบมาตอนกลางคืน

เป็นเพลงสำหรับนาเด่ยงฺ ใช้บรรเลงทั่วไป มี 2 ท่อน ใช้ความเร็ว 90 bpm. ลีลาเป็นแบบ Swing feel รูปแบบการเล่นจะเป็นการเล่นเดี่ยวโดยผู้เล่นจะเป็นคนร้องเพลงด้วย

เพลงนาเด่ยงฺหยู่ซี่จะเล่นสองรอบ เริ่มเพลงด้วยดนตรีนำเข้า 9 ห้อง แล้วเข้าท่อนที่ 1 ในวรรคที่ 1 จะมีเนื้อร้อง 2 วรรค แต่ละวรรคจะสลับด้วยดนตรีหยุดพัก แล้วต่อด้วยท่อนที่ 2 จะมีเนื้อร้อง 2 วรรค สลับด้วยดนตรีหยุดพัก ดนตรีหยุดพักในวรรคที่ 2 ของท่อนที่ 2 จะมีความยาวกว่าดนตรีหยุดพักในท่อนอื่น เป็นสัญญาณบอกให้รู้ว่าจะมีการย้อนกลับไปเริ่มต้นเพลงใหม่ เมื่อย้อนครบสองรอบ จะมีดนตรีลงจบเพื่อจบเพลง ช่วงท้ายของดนตรีลงจบจะค่อย ๆ ดึงจังหวะให้ช้าลง

ระดับเสียงของสายนาเด่ยงฺในเพลงนาเด่ยงฺหยู่ซี่

สาย	1	เสียงF#5
สาย	2	เสียงD4
สาย	3	เสียงC4
สาย	4	เสียงA3
สาย	5	เสียงG3
สาย	6	เสียงD3

ระดับเสียงของสายที่ 1ในเพลงนาเด่ยงฺหยู่ซี่ จะสูงกว่า สายที่ 1 ในเพลงนองมื้อเชเชอยู่ครึ่งเสียง

โครงสร้างเพลงนาเด่ยงฺหยู่ซี่

ดนตรีนำเข้า 9 ห้อง (Intro)

ท่อน 1

เนื้อร้องวรรคที่ 1 มี 6 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 4 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 2 มี 4 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 8 ห้อง (Instrumental break)

ท่อน 2

เนื้อร้องวรรคที่ 1 มี 5 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 4 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 2 มี 5 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 9 ห้อง (Instrumental break)

ท่อน 1

เนื้อร้องวรรคที่ 1 มี 8 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 4 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 2 มี 4 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 8 ห้อง (Instrumental break)

ท่อน 2

เนื้อร้องวรรคที่ 1 มี 5 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 4 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 2 มี 5 ห้อง → ดนตรีลงจบ 7 ห้อง (Outro)

เทคนิคการเล่นเพลงนาเด่ยงหยู่ซี่เป็นแบบเดียวกับเพลงนองมื้อเชเช

4.2.3 **บทเพลงสำหรับเมตาลี่**

1. เพลงปะบ๊ะปะโก

Intro

ทำนองเนื้อร้อง

ท่อน 1

ท่อน 2

ท่อน 1 **รอบที่** 2

ท่อน 1 รอบที่ 2

ท่อน 2 รอบที่ 2

ท่อน 3

Outro

เนื้อร้องเพลงปะบ๊ะปะโกล

เราร้องเพลงคู่กับพิณบ่อย ๆ สุขใจในประเพณี
เราทุกคน ญาติพี่น้อง ต่างสุขใจ
ลุง ป้า น้า อา เราเพื่อนหญิงชายต่างขอโทษขอขมา
ฉันไม่ได้ร้องเพลงนี้เพื่อตัวเอง
ฉันร้องให้ญาติพี่น้องทุกคนได้เจริญก้าวหน้า
เราเป็นพี่น้องกันเป็นชาวกะเหรี่ยงเหมือนกัน
ผ้าถุงกะเหรี่ยง เสื้อกะเหรี่ยง ไปหาเอามาไว้ตอนต้นปี
อนุรักษ์ประเพณีพื้นบ้านให้คงอยู่
ขอเชิญลูกหลานมาอยู่รวมกัน
ถ้าไม่มารวมกัน เสมือนวัวตื่น เสือจะคาบเข้าไปในป่า

เป็นเพลงสำหรับเมตาลี่ ใช้บรรเลงทั่วไป มี 3 ท่อน เป็นเพลงเร็วใช้ความเร็วที่ 114 bpm.

เพลงปะบ๊ะปะโกลอยู่ในบันไดเสียง E major เริ่มเพลงด้วยนำเข้า มีความยาว 20 ห้อง เข้าท่อน 1 มีความยาว 17 ห้อง ไม่มีดนตรีหยุดพัก เข้าท่อน 2 มีความยาว 22 ห้อง แล้วเข้าท่อนโซโล่ 13 ห้อง ย้อนกลับไปเริ่มเพลงใหม่ เมื่อจบท่อน 2 ในรอบที่สองแล้วจะต่อด้วยท่อน 3 แล้วต่อด้วยดนตรีลงจบ 12 ห้อง ช่วงท้ายค่อย ๆ เล่นให้ช้าลง

เพลงปะบ๊ะปะโกลฟอร์มเพลงค่อนข้างแปลกออกไป เช่น ท่อน 1 ไม่มีท่อนดนตรีหยุดพัก แต่พอย้อนกลับมาท่อน 1 ในรอบที่สองนั้นกลับมีดนตรีหยุดพัก และจำนวนห้องของท่อน 1 ในทั้งสองรอบไม่เท่ากัน รอบแรก 17 ห้อง รอบสอง 16 ห้อง

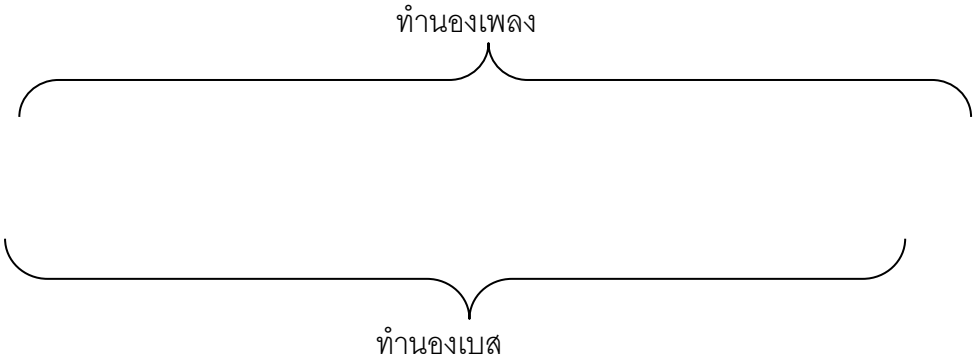
ในส่วนของทำนองเพลง ทั้งในรอบแรกและรอบสองนั้น จะมีลักษณะจังหวะ (Rhythm) ของทำนองเปลี่ยนไปจากเดิมหรือเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในกรอบทำนองเดิม

ในท่อน ดนตรีนำเข้า และดนตรีลงจบ จะเป็นรูปแบบการเล่นโซโล่ของเมตาลี่ เพราะเป็นเครื่องดนตรีที่ระบบเสียงคล้ายกับแมนโดลิน หรือ กีตาร์ จึงสามารถเล่นทำนองได้หลากหลายกว่านาเด่ยง

เมตาลี่เป็นเครื่องดนตรีที่มีรูปแบบการเล่นที่เฉพาะตัว นอกจากจะเล่นไปร้องไปแล้วจะต้องเล่นทั้งทำนอง และ แนวเบส ไปพร้อมกันอีกด้วยแนวเบสจะเล่นแบบเดียวทั้งเพลงหรืออาจจะมากกว่ารูปแบบเดียว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยากง่าย ความช้าเร็วของเพลง และความสามารถเฉพาะตัวของผู้เล่น

เพลงปะบ๊ะปะโกล เป็นเพลงเร็วโน้ตเบสจะแตกต่างจากเพลงช้าอยู่บ้าง ลักษณะการเล่นแนวเบสจะเป็นโน้ตตัวดำ (Quarter note) ใช้แค่โน้ตตัว E กับ B เท่านั้น

ตัวอย่างที่ 21 ทำนองแนวเบส

โครงสร้างเพลงปะบ๊ะปะโกล

ดนตรีนำเข้า 20 ห้อง (Intro)

ท่อน 1 มี 17 ห้อง

ท่อน 2 มี 22 ห้อง → ดนตรี 13 ห้อง (Solo)

ท่อน 1 มี 16 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 5 ห้อง (Instrumental break)

ท่อน 2 มี 22 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 5 ห้อง (Instrumental break)

ท่อน 3 มี 22 ห้อง → ดนตรีลงจบ 12 ห้อง (Outro)

2. เพลงโพ้เหม่ล้าเหล่ามา

90

Intro

ทำนองเบส

3

โพ้เหม่ล้าเหล่ามา

ปมนวัฒน์ สามสี : บันทึกโน้ต

Outro

โพ้เหม่ล้าเหล่ามา เป็นเพลงสำหรับเมตาลี่ ใช้บรรเลงทั่วไป มี 2 ท่อน ใช้ความเร็วที่ 90 bpm. อยู่ในบันไดเสียง B major เริ่มเพลงด้วยนำเข้า มีความยาว 10 ห้อง เข้าท่อน 1 มีความยาว 24 ห้องย้อนกลับไปเล่นดนตรีนำเข้าอีกครั้ง เข้าท่อน 2 มีความยาว 29 ห้อง ต่อด้วยดนตรีลงจบ 9 ห้อง

เพลงโพ้วเหม่ล้าเหล่ามา เป็นเพลงที่มีความเร็วปานกลาง วิธีการเล่นของแนวเบสจะต่างจากเพลงเร็ว แต่จะใช้แค่โน้ตตัว E กับ B เหมือนกัน

เทคนิควิธีการบรรเลงจะเหมือนกับเพลงปะบ๊ะปะโกล

ตัวอย่างที่22 ทำนองแนวเบส

ทำนองเมตาลี่

ทำนองแนวเบส

โครงสร้างเพลงโพ้เหม่ล้าเหล่ามา

ดนตรีนำเข้า 10 ห้อง (Intro)

ท่อน 1

เนื้อร้องวรรคที่ 1 มี 3 ห้อง ⟶ ดนตรีหยุดพัก 3 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 2 มี 5 ห้อง ⟶ ดนตรีหยุดพัก 2 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 3 มี 11 ห้อง

ท่อน 2

ดนตรีนำเข้า 10 ห้อง (Intro)

เนื้อร้องวรรคที่ 1 มี 3 ห้อง ⟶ ดนตรีหยุดพัก 2 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 2 มี 3 ห้อง ⟶ ดนตรีหยุดพัก 2 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 3 มี 8 ห้อง ⟶ ดนตรีหยุดพัก 2 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 4 มี 9 ห้อง ⟶ ดนตรีลงจบ 9 ห้อง (Outro)

4.2.4 บทเพลงสำหรับเป้ย

100-115

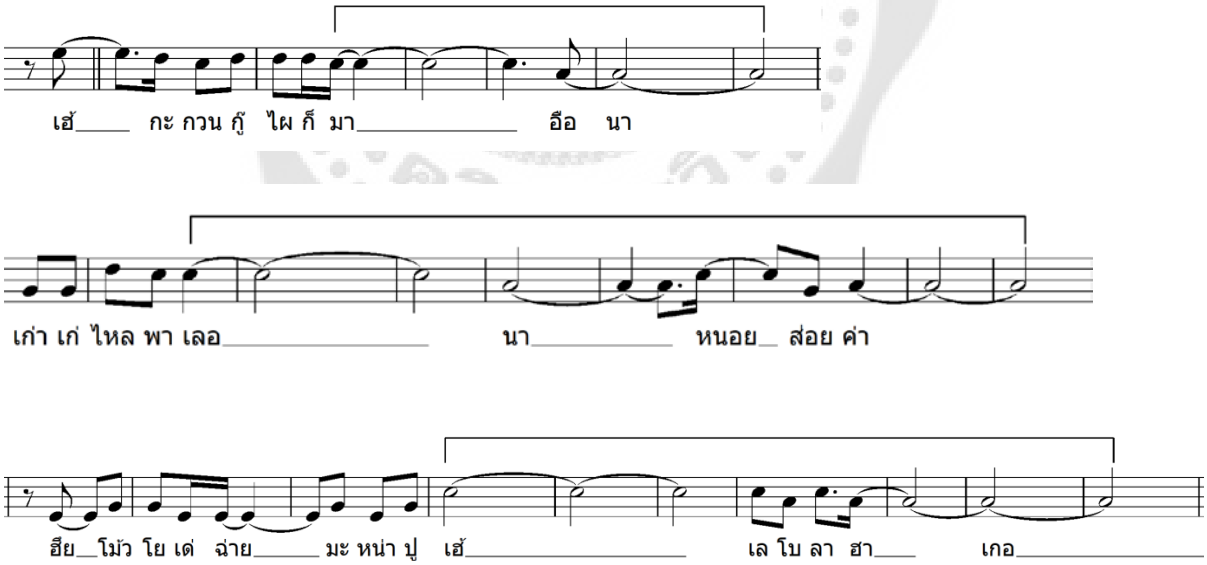
เพลงสำหรับเป้ย หรือ แคนเมื่อพิจารณาจากโน้ตที่นำมาใช้ในเพลงทั้ง โน้ตของเสียงร้องและโน้ตของเป้ยนั้น กลุ่มโน้ตส่วนใหญ่ที่ใช้ คือ A C D E G เป็นบันไดเสียง A ไมเนอร์ เพนตะโทนิค ใช้ความเร็วประมาณ 100–115 bpm. เนื้อร้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา พระพุทธเจ้า

เริ่มจาก นักดนตรีจะเย่อเป้ยนำมาก่อน 9 ห้อง ต่อด้วยอู้เป้ย เนื้อร้องวรรคแรก 11 ห้อง มีเป้ยรับ 4 ห้อง เข้าเนื้อร้องในวรรคที่ 2 อีก 9 ห้อง ต่อด้วยเป้ย (โซโล่) อีก 10 ห้อง เข้าเนื้อร้องวรรคที่ 3 อีก 12 ห้อง เป้ยจะรับอีก 6 ห้อง เข้าเนื้อร้องวรรคที่ 4 อีก 13 ห้อง จบเพลงด้วยเสียงเป้ยอีก 2 ห้อง

รูปแบบการบรรเลงของเพลงเป้ยนั้น จะเป็นการร้องและเล่นคลอเคล้าสลับกันไปมา การร้องนั้นมักจะทอดเสียงยาวในท้ายประโยคของวรรคเพลง ในช่วงนี้เป้ยจะมีโอกาสได้โชว์ฝีมือบ้างในช่วงสั้น ๆ และจะเปิดโอกาสให้เป้ยโซโล่ในช่วงกลางอีกด้วย เพลงเป้ยนั้นจะใช้การฟังของทั้งคนร้องและคนเป่าแคนมากกว่าจะมีการกำหนดตายตัวว่าตรงนี้ต้องร้องตรงนั้นต้องหยุด ทั้งนักร้องและคนเป่าแคนจะฟังกันและกันคอยรับส่งกันไปมา

การทอดเสียงยาวของนักร้องนั้นจะเหมือนกันในทุกช่วง นักร้องจะใช้โน้ตตัว โด นำมาก่อน แล้วลากเสียงลงมาที่โน้ตตัว ลา

ตัวอย่างที่ 23 การใช้โน้ตในการทอดเสียงร้องในท้ายวรรคต่าง ๆ

ดนตรีที่มารับหลังจากจบเนื้อร้องวรรคที่ 1 และ 3 นั้นจะมีลักษณะเดียวกันคือ จะเลือกเล่นโน้ตในโทนเสียงต่ำ ส่วนแนวบนนั้นจะเป็นเทคนิคการเล่นเสียงค้างยาว (Drone) โดยใช้เสียง ลา เพียงเสียงเดียว

ตัวอย่างที่ 24 ดนตรีรับหลังเนื้อร้องวรรคที่ 1

ตัวอย่างที่ 25 ดนตรีรับหลังเนื้อร้องวรรคที่ 3

ดนตรีในช่วงโซโล่ของแคนหลังจากเนื้อร้องวรรคที่ 3 นั้นมีความยาวกว่าดนตรีในท่อนอื่น ๆ และเลือกใช้โน้ตที่เป็นโทนเสียงสูงในท่อนนี้จะไม่ได้ใช้เทคนิคการเล่นเสียงค้างยาว

ตัวอย่างที่ 26 ดนตรีในช่วงโซ่โล่หลังจากเนื้อร้องวรรคที่ 3

โครงสร้างเพลงเป้ย

ดนตรีนำเข้า 9 ห้อง (Intro)

เนื้อร้องวรรคที่ 1 มี 11 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 4 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 2 มี 9 ห้อง → ดนตรี 11 ห้อง (Solo)

เนื้อร้องวรรคที่ 3 มี 12 ห้อง → ดนตรีหยุดพัก 6 ห้อง (Instrumental break)

เนื้อร้องวรรคที่ 4 มี 13 ห้อง → ดนตรีลงจบ 2 ห้อง (Outro)

4.2.5 บทเพลงสำหรับกล่อมเด็ก

ความหมายของเพลงกล่อมเด็ก

ไปช้อนปลาที่ลูกห้วยตำลึง
ปูกระโดดเข้ามาในสวิง
ตะค้อมแกว่งไปแกว่งมาอยู่ที่เอว
มองตะค้อมไปก็ไม่ทั่วถึง
มองไปข้างหน้าก็ไม่ทั่วถึง
เราหาปลาที่ลำห้วยสายหนึ่ง
เลาะไปข้างหน้าเรื่อย ๆ
นึกว่ามีปลาเวียนทอง
นึกว่าจะได้แล้ว

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้ไม่มีชื่อเรียก เมื่อพิจารณาจากโน้ตที่นำมาใช้ คือ A C D E G ซึ่งอยู่ในบันไดเสียง A ไมเนอร์ เพนตะโทนิค ใช้ความเร็วที่ 54 bpm ลักษณะการร้องจะเป็นแบบ Swing feel ในบางช่วง เนื้อร้องมี 2 ท่อน อัตราจังหวะนั้นมีความหลากหลายมาก โดยปกติเพลงนี้จะอยู่ในอัตราจังหวะ 4/4 แต่จะมีอัตราจังหวะ 5/4 กับ 6/4 เข้ามาอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งเกิดจากการลากเสียงที่โน้ตตัวสุดท้ายของวรรคเพลง และต่อด้วยการหยุดหายใจเพื่อร้องในวรรคถัดไป

การร้องเพลงกล่อมเด็กของชาวกะเหรี่ยงนั้น อัตราจังหวะที่ไม่ค่อยแน่นอนนัก เนื่องจากเป็นการร้องโดยวิธีธรรมชาติได้ยินมาอย่างไรก็จำมาร้องอย่างนั้น อาจจะจำได้ไม่ครบถ้วนแต่ยังอยู่ในกรอบเดิมส่งต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นในลักษณะของ “มุขปาฐะ”

ตัวอย่างที่ 27 ลักษณะของการหยุดเพื่อหายใจ ทำให้จังหวะยืดออกไป

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา เป็นแนวทางในการศึกษา โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมดนตรีที่มีอยู่ในปัจจุบัน จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยได้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาบทเพลงสำหรับเครื่องดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

2. ความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย

ในปัจจุบันนี้ความเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้นต่อเนื่องและส่งผลต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง วัฒนธรรมภายนอกที่เข้าสู่วิถีชีวิตของชุมชนชาวกะเหรี่ยงจะนำพาให้วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงสูญหายในขณะเดียวกันวัฒนธรรมดนตรีในรูปแบบใหม่ขึ้นมาแทนที่ชาวกะเหรี่ยงมีวัฒนธรรมดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนเอง ถือเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญ ที่จะต้องรวบรวมข้อมูลเก็บไว้ให้เป็นแบบแผน เพื่อง่ายต่อการค้นหาสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาเรียนรู้ในดนตรีของชาวกะเหรี่ยง รวมถึงสภาพปัจจุบันที่มีผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมดนตรี ทั้งยังสร้างจิตสำนึกร่วมในการเห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยงของคนในชุมชนเองอีกด้วย

3. วิธีดำเนินวิจัย

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ร่วมรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง และการออกปฏิบัติการภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูล โดยได้สำรวจสภาพทั่วไปของชุมชน และวัฒนธรรมด้านดนตรีที่ยังคงอยู่ในปัจจุบันจากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบของพรรณา โดยใช้วิธีการวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา เป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่างๆ และสรุปผลการดำเนินการวิจัย

4. สรุปผลวิจัย

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีสรุปได้ดังนี้

4.1 สภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง

วัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ กระจายตัวอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

- ตำบลแม่กระบุงได้แก่ หมู่บ้านแม่กระบุง
- ตำบลด่านแม่แฉลบ ได้แก่ หมู่บ้านดงเสลา
- ตำบลเขาโจด ได้แก่ หมู่บ้านตีนตก, หมู่บ้านน้ำพุ, หมู่บ้านไกรเกรียง, หมู่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย, หมู่บ้านเขาเหล็ก

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดในพื้นที่วิจัย สามารถแยกเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

4.1.1 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีกะเหรี่ยงพี่พบในพื้นที่วิจัยจัดหมวดหมู่โดยใช้ระบบ Hornbostel-sachs และยังสามารถแบ่งออกได้เป็นเครื่องดนตรีในวัฒนธรรมและเครื่องดนตรีนอกวัฒนธรรมได้ ดังนี้

การจัดหมวดหมู่เครื่องดนตรีในระบบ Hornbostel-sachs

1. เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนในตัวเอง (Idiophones) ได้แก่ จีวาย, โหม่งวาย, ปัตตาล่า, งฺเกย, วาเลเคาะ-จี, จูจ้วย, มู, ขรุ
2. เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของสาย (Chordophones) ไดแก่ นาเด่ยงฺ, เมตาลี่
3. เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของแผ่นหนัง (Membranophones) ได้แก่ ตะโพ้วกูเพล้อ, ทะ, ตะเพ้อว
4. เครื่องดนตรีที่กำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของอากาศ (Aerophones) ได้แก่ เป้ย

4.1.1.1 เครื่องดนตรีในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ได้แก่

จีวาย เป็นเครื่องดนตรีในวงชะพูชะอูทำหน้าที่ดำเนินทำนอง ลูกฆ้องทำด้วยทองเหลืองขนาดไล่เรียงกัน มี 18 ลูก มีระดับเสียงจาก F3 – B5 ลูกฆ้องผูกติดไว้กับกรอบไม้ ส่วนที่ 1 เสียงต่ำ ส่วนที่ 2 เสียงกลาง และ ส่วนที่ 3 เสียงสูง สามารถถอดแยกออกจากกันได้ เวลาบรรเลงต้องนำมาประกอบกันโดยจะผูกเชือกในส่วนที่ 1 ให้ยึดติดไว้กับส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 จะใช้ไม้ค้ำ ใช้ไม้แข็งในการบรรเลง ไม้แข็งทำจากหนัง

โหม่งวาย เป็นเครื่องดนตรีในวงชะพูชะอู ทำหน้าที่ดำเนินทำนอง ลูกโหม่งทำด้วยโลหะขนาดไล่เรียงกัน มี 18 ลูก มีระดับเสียงจาก F3 – B5 ลูกฆ้องผูกติดไว้กับกรอบไม้ ส่วนที่ 1 เสียงต่ำ ส่วนที่ 2 เสียงกลาง และ ส่วนที่ 3 เสียงสูง สามารถถอดแยกออกจากกันได้ เวลาบรรเลงต้อง

นำมาประกอบกันโดยจะผูกเชือกในส่วนที่ 1 ให้ยึดติดไว้กับส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 จะใช้ไม้ค้ำ ใช้ไม้นวมในการบรรเลง ไม้นวมทำจากผ้าพันด้วยด้าย

ปัตตาล่า มีลักษณะคล้ายระนาดเหล็กของไทย เป็นเครื่องดนตรีในวงชะพูชะอู ทำหน้าที่ดำเนินทำนอง ลูกปัตตาล่าทำด้วยแผ่นโลหะมีลักษณะโค้ง ขนาดไล่เรียงกัน มี 20 ลูก มีระดับเสียงจาก E3–C6 ลูกปัตตาล่าจะวางไว้รางมีขอบยางรองอีกชั้น ที่ปลายทั้งสองเจาะรูยึดไว้ด้วยตะปู ใช้ไม้แข็งในการบรรเลง เหมือนกับจีวาย

งฺเกย เป็นเครื่องดนตรีใช้เล่นเดี่ยว ทำด้วยไม้ไผ่เหลาให้บาง เซาะตรงกลางให้เป็นลิ้นเพื่อทำให้สั่นสะเทือน มีความยาวประมาณ10-15 เซนติเมตร กว้างประมาณ1-2 เซนติเมตร บรรเลงโดยการดีด งฺเกย พบได้หลายภูมิภาค ทางอีสานเหนือเรียก หุน, หึน ภาคเหนือชาวเขาเผ่ามูเซอเรียก เปี๊ยะ ภาคกลางเรียก จ๊องหน่อง หรือ จิ๊งหน่อง นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีชนิดนี้กระจายอยู่ทั่วโลก เช่น ฟิลิปปินส์ มองโกเลีย, ปาปัวนิวกินี, อัฟริกา, และยุโรปเป็นต้น

วาเลเคาะ-จี เป็นเครื่องดนตรีในวงชะพูชะอู ทำหน้าที่กำกับจังหวะตัววาเลเคาะทำด้วยไม้เนื้อแข็งเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตรงกลางเซาะให้เป็นโพรงเพื่อเป็นกล่องเสียง ตรงมุมขวาด้านบนจะมี จี ซึ่งมีรูปร่างคล้ายฉิ่งติดไว้หนึ่งข้าง โดยตอกตะปูหรือน๊อตยึดไว้ และมีจีอีกข้างหนึ่งสำหรับใช้มือซ้ายจับตี ส่วนมือขวาจับไม้ในการตีวาเลเคาะ

จูจ้วย หรือ เจงจี มีลักษณะคล้ายฉาบใหญ่ของไทย ทำหน้าที่ประกอบจังหวะในวงดนตรีประกอบการแสดงรำตง ทำด้วยโลหะ มีลักษณะเป็นแผ่นบานออกเป็นทรงกลม ตอนกลางโค้งนูน เจาะรูร้อยเชือก ใช้สำหรับจับ

มู มีลักษณะคล้ายโหม่งของไทย ทำหน้าที่ประกอบจังหวะ ทำด้วยโลหะ มีส่วนที่นูนโค้งออกมาเพื่อใช้เป็นตำแหน่งในการตี เจาะรูตรงขอบสำหรับใส่เชือกไว้จับ ใช้ไม้นวมตี

ขรุ มีลักษณะคล้ายเกราะ ทำด้วยไม้ไผ่ มีความยาว 1 ข้อไผ่ เซาะด้านข้างออกให้เป็นช่องเพื่อเป็นกล่องเสียง ใช้ไม้ตี ทำหน้าที่กำกับจังหวะ ใช้ในวงดนตรีประกอบการแสดงรำตง

นาเด่ยงฺ มีลักษณะคล้ายกับพิณของพม่า ซ่าวเก๊า (*Saung Gauk*) อยู่ในประเภทของฮาร์ป (Harp) ตัวนาเด่ยงฺทำจากท่อนไม้เซาะให้เป็นโพรง ปิดด้วยสังกะสี สำหรับร้อยสาย ส่วนคอทำด้วยไม้โค้งงอเจาะรูใส่ลูกบิดสำหรับยึดสาย ใช้สายเบรกจักรยานมาทำเป็นสายนาเด่ยงฺ มี 6 สาย

เมตาลี่ มีลักษณะคล้ายแมนโดลิน (Mandolin) ตัวของเมตาลี่หรือกล่องเสียงทำ

จากไม้ ประกอบกันให้เป็นรูปทรงคล้ายลูกแพร์หรือหยดน้ำ ไม้ด้านหน้าจะเจาะรูปตรงกลางเพื่อให้เสียงผ่าน ส่วนคอทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ติดเฟรท เฟรททำด้วยเหล็ก ส่วนหัวทำด้วยไม้เนื้อแข็งต่อเข้ากับส่วนคอ มีลักษณะแบนเจาะรูเพื่อใส่ลูกบิด สายเมตารี่ใช้สายกีตาร์ มี 6 สาย

ตะโพ้วกู่เพล้อ ใช้บรรเลงในวงชะพูชะอู ทำหน้าที่กำกับจังหวะเป็นชุดกลองมีทั้งหมด 6 ใบ (Set of instruments) ประกอบด้วย ตะโพ้วผะดู๊ 1 ใบ, ตะโพ้วกล่า 1 ใบ และ ตะโพ้วทิพี่ 4 ใบหุ่นทำด้วยไม้ขุดให้กรวง มีหนัง 2 หน้า ตะโพ้วผะดู๊และตะโพ้วกล่ามีขาตั้ง ส่วนตะโพ้วทิพี่วางไว้บนพื้น ใช้มือในการตี ตะโพ้วผะดู๊ มีลักษณะคล้ายตะโพนมอญ ตะโพ้วกล่า มีลักษณะคล้ายตะโพนไทย และ ตะโพ้วทิพี่ มีลักษณะคล้ายเปิงมางคอก

ทะ มีลักษณะของคล้ายกลองยาว หุ่นทำด้วยไม้ร่มม้า เป็นไม้ที่มีน้ำหนักเบา ขุดให้เป็นโพรง มีหนังหน้าเดียว

ตะเพ้อว ตัวถังทำด้วยไม้ท่อนขุดให้เป็นโรง หุ้มด้วยหนังทั้งสองด้านทำหน้าที่กำกับจังหวะในการรำตง

เป้ย หรือ แคน แคนกะเหรี่ยงเหมือนกับแคนทางภาคอีสานของไทย แต่แคนกะเหรี่ยงจะใช้แค่ 7 รู ลูกแคนทำด้วยไม้ซาง เต้าแคนทำด้วยไม้เนื้อแข็งเจาะให้กรวงใส่ไม้ซางแล้วใช้ขี้สูดมาอุดรูรั่ว

4.1.1.2 **เครื่องดนตรีนอกวัฒนธรรมกะเหรี่ยง**

เครื่องดนตรีพื้นบ้านไทย ได้แก่ กลองยาว, กลองตุ้ม, ฉาบใหญ่, ฉิ่ง, กรับ, กลองรำวง, และ ฉิ่ง

เครื่องดนตรีสากลได้แก่ กีตาร์อคูสติค, กีตาร์ไฟฟ้า, กีตาร์เบส, กลองชุด และ คีย์บอร์ด

4.1.2 **นักดนตรี**

นักดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์กระจายตัวอยู่ตามตำบลต่างๆ ดังนี้

ตำบลแม่กระบุง

1. นางเพ็ญณี ขจัดพิษภัยที่อยู่ 48 หมู่ที่ 2 ต.แม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
2. นายแต๊ะซ่า ขจัดพิษภัยที่อยู่ 48 หมู่ที่ 2 ต.แม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ. กาญจนบุรี
3. นางฉันทนา ปิ่นประดับที่อยู่ - หมู่ที่ 2 ต.แม่กระบุง อ.ศรีสวัสดิ์ จ. กาญจนบุรี

ตำบลด่านแม่แฉลบ

1. นายมี สวัสดิ์กสิณที่อยู่ 53/1 หมู่ 6 ต.ด่านแม่แฉลบ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
2. นางเอ่เค่อ - ที่อยู่ 100/5 (พ) หมู่ 6 ต.ด่านแม่แฉลบ จ.กาญจนบุรี
3. นายจอนนี่ - ที่อยู่ 100/5 (พ) หมู่ 6 ต.ด่านแม่แฉลบ จ.กาญจนบุรี

ตำบลนาสวน

1. นายละ นาสวนสุรงค์ ที่อยู่ 12/1 หมู่ที่ 6 ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

ตำบลเขาโจด

1. นายชัยรัตน์ - ที่อยู่ 100(2)/พ หมู่ที่ 1 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
2. นางมะตะเฉ่ง ลำใยไพรวัลย์ ที่อยู่ 13 หมู่ที่ 1 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
3. นายอุกฤษ น้ำพุไพศาลสกุล ที่อยู่ - หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
4. นางสีมา ลำใยเสาวรส ที่อยู่ 38/1 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
5. นางกิว น้ำพุไพศาลสกุล ที่อยู่ 14 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
6. นางเตะเปรียวเอ่ง พุทธศรีปัญญา ที่อยู่ 37 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
7. ด.ช.นิจิต น้ำพุไพศาลสกุล ที่อยู่ 93 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
8. ด.ช.ปวิตร สุจริตวิเศษสกุล ที่อยู่ 76 หมู่ที่ 2 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
9. นายเจริญ สวัสดิ์กรานต์ ที่อยู่ 17 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
10. นางไม้ปะโดสวัสดิ์กรานต์ที่อยู่ 17 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
11. นายช่วยละลำใยสถิตที่อยู่ 56 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
12. นายเวียไป่เงียลำใยงามที่อยู่ 12 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
13. ด.ญ.จันทร์ สวัสดิ์นทีที่อยู่95 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

14. ด.ช.สงกรานต์ -ที่อยู่ -หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

15. ด.ญ.วรรฑณีชื่นตา ที่อยู่ หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

16. ด.ช.นพรุจ โยธารัตน์ที่อยู่ หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

17. ด.ช.ณัฐชพล สวัสดิ์วนากูล ที่อยู่ -หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

18. ด.ญ.รักษิณา สวัสดิ์กรานต์ที่อยู่ 17/1 หมู่ที่ 4 ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

4.1.3 **วงดนตรี**

วงดนตรีในอำเภอศรีสวัสดิ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.1.3.1 **วงดนตรีในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง** ได้แก่

1.วงดนตรีประกอบการแสดงรำตงคณะแม่กระบุง

2. วงดนตรีประกอบการแสดงรำตงคณะรวมดาวพัฒนา

3. วงดนตรีประกอบการแสดงรำตงคณะบ้านน้ำพุ

4. วงเป้ย

5. วงชะพูชะอู

6. เมตาลี่

7. นาเด่ยง

เมตาลี่ กับ นาเด่ยง นั้นจะไม่ค่อยเล่นเป็นวง ส่วนใหญ่จะนิยมเล่นเดี่ยวมากกว่า

4.1.3.2 **วงดนตรีนอกวัฒนธรรมกะเหรี่ยง**ได้แก่

1. วงกลองยาว

2. วงดนตรีสากล

4.1.4 **โอกาสที่ใช้ในการแสดง**

วงดนตรีประกอบการแสดงรำตงใช้เล่นเฉพาะเวลาคณะรำตงมีงานแสดง ซึ่งคณะรำตงทั้งหมดในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้น มีงานแสดงอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งงานประเพณีและงานทั่วไปเช่น งานอบจ.สัญจร งานเลี้ยงต้อนรับหน่วยงานของรัฐ งานวันสงกรานต์ งานประเพณีผูกข้อมือ ฯลฯ

วงเป้ย ไม่มีการแสดงมานานแล้ว มีเพียงเล่นกันบ้างตามบ้านของกลุ่มนักดนตรีเอง แต่ปัจจุบันนี้ทางเทศบาลตำบลเขาโจดกำลังฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง เมื่อจัดงานก็จะเชิญวงดนตรีต่างๆ ในหมู่บ้านไปร่วมแสดงรวมถึงวงเป้ยด้วยและในงานสงกรานต์เมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ.

2559 ทางเทศบาลได้เชิญวงเป้ยจากบ้านสามหลัง-ท่าลำไย มาแสดงในงานนี้เป็นครั้งแรกหลังจากที่ไม่ได้แสดงมานาน

เมตาลี่ ในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้นมีนายชัยรัตน์ เพียงคนเดียวที่สามารถเล่นเมตาลี่ได้ อาศัยอยู่ที่บ้านตีนตก ตำบลเขาโจด จากการพูดคุยกับนายชัยรัตน์ ส่วนใหญ่จะไปเล่นนอกพื้นที่กับพี่น้องกะเหรี่ยงที่บ้านห้วยหินดำ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี และการได้รับเชิญเล่นจากหน่วยงานของรัฐหรือจากเครือข่ายกะเหรี่ยงสามจังหวัด

นาเด่ยง ในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้นมีนักดนตรีที่สามารถเล่นนาเด่ยงได้อยู่ 3 คน คือ นายมี อยู่ที่บ้านองเผาะตำบลด่านแม่แฉลบ นายสมพงษ์ งามยิ่ง อยู่ที่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย ตำบลเขาโจด และนายชัยรัตน์ อยู่ที่บ้านตีนตก ตำบลเขาโจด

นายมี นั้นมีความเชี่ยวชาญทางการเล่นนาเด่ยงได้ดี แต่เนื่องจากเป็นคนขี้อาย เลยไม่ได้แสดงที่ไหน จึงออกงานแสดงไม่บ่อยนัก

นายสมพงษ์ งามยิ่ง นั้นพอเล่นนาเด่ยงได้บ้างแต่ไม่ได้ถนัดนัก เนื่องจากเป็นคนรำลิเกกะเหรี่ยงไม่ได้เป็นนักดนตรี จึงไม่ได้แสดงที่ไหน

นายชัยรัตน์ มีความสามารถในการเล่นนาเด่ยงได้ดี แต่ไม่ได้แสดงในพื้นที่ ส่วนใหญ่จะไปเล่นนอกพื้นที่กับพี่น้องกะเหรี่ยงที่บ้านห้วยหินดำ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

วงชะพูชะอู เป็นวงดนตรีที่เพิ่งจัดตั้งได้ประมาณปีกว่า และเป็นวงที่ประกอบไปด้วยนักดนตรีที่เป็นเด็กนักเรียนในหมู่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย วงชะพูชะอูสามารถเล่นได้ทั้งเพลงบรรเลง และเล่นประกอบการรำตง รำอะเย้ย มีการแสดงโดยเฉลี่ยเดือนละ 2 งาน รับงานทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ การรับงานจะผ่านมาทางเทศบาลตำบลเขาโจด โดยมีคุณวรนาท หมันมณี หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลตำบลเขาโจด เป็นผู้รับผิดชอบและมีนางเกศรินทร์ คงเปี่ยม เป็นผู้ช่วยดูแลนักแสดง ลักษณะงานที่รับแสดงนั้นจะเป็นงานทั่วไป งานสังสรรค์ งานประเพณี และงานรับรองหน่วยงานของรัฐ เช่น ต้อนรับรองผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรีงานครบรอบ 34 ปี เขื่อนศรีนครินทร์ ณ ห้องมุกดา 1 เขื่อนศรีนครินทร์ งานต้อนรับคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ณ อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ งานต้อนรับคณะผู้ตรวจราชการ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.)ณ อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์งานสัปดาห์อาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ฯลฯ

4.1.5 ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับประเพณี

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลนั้น ดนตรีในประเพณีที่พบเจอมีดังนี้

ประเพณีผูกด้ายเหลือง โดยปกติงานผูกข้อมือจะจัดในวัน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 ของทุกปี ครั้งนี้ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่บ้านบึงชะโค หมู่บ้านตีนตก จัดงานประเพณีผูกข้อมือประจำปีขึ้นเมื่อวันที่ 21-24 มีนาคม 2559 ในการประกอบพิธีกรรมยังมีดนตรีเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบพิธีกรรมผูกข้อมือด้ายเหลือง เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง มี ทะ, มู และ เจงจี วงดนตรีนี้ไม่มีชื่อเรียก นอกจากนี้ยังมีวงชะพูชะอู จากบ้านสามหลัง-ท่าลำใย มาร่วมบรรเลงในงานประเพณีผูกด้ายเหลือง รูปแบบการแสดงมีทั้งเพลงบรรเลง รำตง และรำอะเย้ย แต่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของพิธี แค่แสดงให้ชาวบ้านที่มาร่วมงานได้ชมเพื่อความบันเทิงเท่านั้น

งานศพพระ งานศพพระจัดขึ้นวันที่ 27-28 มีนาคม 2559 ที่วัดเขาเหล็ก หมู่บ้านเขาเหล็ก ตำบลเขาโจด ในงานคืนสุดท้ายจะเป็นคืนเผาศพ มีคณะกลองยาวของชาวกะเหรี่ยงจากบ้านองเผาะ ตำบลแม่กระบุง และคณะรำตงจากตำบลบ้านกล้วย อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มาร่วมงาน

งานสงกรานต์ จัดขึ้นที่วัดถ้ำองจุ ตำบลนาสวนมีคณะรำตงจากบ้านคลิตี้ล่างมาร่วมแสดงในงาน ซึ่งก่อนหน้านี้บ้านคลิตี้ล่างเคยเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอศรีสวัสดิ์ นอกจากนี้ยังมีคณะรำตงจากบ้านกล้วย จ.สุพรรณบุรี และคณะรำตงจากบ้านองเผาะ ต.ด่านแม่แฉลบ มาร่วมแสดงในงานด้วย

นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีที่จัดขึ้นอยู่ตลอดปี เช่น ประเพณีกินน้ำสุก ประเพณีโองเตี้ยง ประเพณีขึ้นถ้ำองจุ ประเพณีค้ำโพธิ์ ประเพณีล้างสะพาน ฯลฯ

4.1.6 การสืบทอดทางด้านดนตรี

การสืบทอดทางด้านดนตรีในอำเภอศรีสวัสดิ์ ไม่มีเป็นรูปเป็นร่างมากนัก ส่วนใหญ่เด็กที่เล่นดนตรีมักจะเป็นลูกหลานของคณะนั้น ๆ แต่ไม่มีการสอนกระจายออกไปยังเด็กในชุมชนมากนัก

ปัจจุบันเทศบาลตำบลเขาโจดเป็นที่เดียวที่จัดการอบรมฟื้นฟูวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยง โดยเริ่มจากวงชะพูชะอู ซึ่งตอนนี้สามารถออกงานได้แล้ว และในอนาคตทางเทศบาลตำบลเขาโจดมีโครงการจัดหางบประมาณสำหรับจัดซื้อเครื่องดนตรีเพิ่มเติมและจัดโครงการอบรมให้ความรู้ให้เด็กในชุมชนได้เรียนรู้ต่อไป

4.2 ศึกษาบทเพลงสำหรับเครื่องดนตรีและเพลงร้อง

บทเพลงของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้น มีทั้งเพลงบรรเลงและเพลงร้อง ใช้สำหรับประกอบการแสดงและเพื่อความบันเทิง ใช้บรรเลงโดยวงต่าง ๆ ดังนี้

วงชะพูชะอู เพลงที่ใช้บรรเลงส่วนใหญ่จะเป็นเพลงประกอบการรำอะเย้ย โดยปกติจะมีเนื้อร้องทุกเพลง แต่วงชะพูชะอูที่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย นั้นยังไม่มีการร้อง เช่น เพลงพอจา เพลงโยเดีย เพลงชิชิ เพลงชะเอส่าชี่ เพลงเหล่อเพ่ยปะโกหล่วย เพลงพูดี่ปรี่โกลหล่วยเอ้ทวยยาวเส ฯลฯ รูปแบบการบรรเลงของวงชะพูชะอูนั้น เครื่องดำเนินทำนองจะเล่นโน้ตเดียวกันและพร้อมกันทั้งเพลง และมีเครื่องประกอบจังหวะคอยกำกับจังหวะ ลักษณะจังหวะนั้นค่อนข้างมีความหลากหลายในเพลงที่ใช้ประกอบรำอะเย้ย

นาเด่ยง นาเด่ยงเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมบรรเลงเดี่ยว โดยนักดนตรีจะเล่นและร้องไปพร้อมกัน เช่น เพลงนองมื้อเชเช เพลงนาเด่ยงหยูชี่ ฯลฯ

เมตาลี่ เมตาลี่เป็นเครื่องดนตรีที่นิยมบรรเลงเดี่ยว โดยนักดนตรีจะเล่นและร้องไปพร้อมกัน เช่นเพลงปะป๊ะปะโกล เพลงโพ้วเหม่ล้าเหล่ามา ฯลฯ

เป้ย เพลงของเป้ยนั้นจะมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนักในแต่ละเพลง ถ้าฟังผิวเผินเหมือนกันเป็นเพลงเดียวกันหมด ส่วนชื่อเพลงนั้นจะไม่มี รูปแบบของเพลงเป้ยนั้น จะเล่นและร้องคลอเคล้ากันไปมา เสียงร้องในท้ายวรรคหรือคำสุดท้ายมักจะลากเสียงยาว และมีการสลับให้แคนได้โซโล่สลับกันไปมากับเสียงร้อง

เพลงกล่อมเด็ก เป็นเพลงที่ร้องอย่างเดียวไม่มีดนตรีประกอบ ปัจจุบันนี้ไม่ค่อยนิยมร้องกันเท่าไหร่ที่ร้องได้จะเป็นผู้สูงอายุ และผู้ที่ร้องได้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ

เพลงร้องของชาวกะเหรี่ยงเนื้อหาโดยรวมนั้นจะเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา การเชิดชูพระพุทธศาสนา คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ประวัติความเป็นมาของพี่น้องชาวกะเหรี่ยง วิถีปฏิบัติความรักใคร่กลมเกลียว รวมถึงเพลงรัก เพลงที่ใช้เกี้ยวพาราสี

5. อภิปรายผล

ชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยงโป ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมของตัวเองอย่างชัดเจนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ภาษา การแต่งกาย ดนตรี การแสดง รวมถึงความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความเคารพในธรรมชาติ ดังที่ กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2553: 279) ได้อธิบายไว้ว่า อัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงโป คือ การแต่งกาย ประเพณีและพิธีกรรม ดนตรีและการแสดง จะเห็นได้อย่างชัดเจนจากลักษณะของเครื่องดนตรี ลักษณะบทเพลง การร้องเพลง ท่าทางของการรำตง ตลอดจนการแต่งกายของนักดนตรีและผู้แสดง การรำตงนั้น

เป็นการแสดงที่นิยมแสดงกันในทุกหมู่บ้านที่มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ สอดคล้องกับ สุจริตลักษณ์ ดีผดุง และ สรินยา คำเมือง (2540 : 38) ได้อธิบายเกี่ยวกับการรำตงไว้ว่า การรำตงเป็นวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง พบได้ในแถวจังหวัดกาญจนบุรีในงานพิธีกรรมใหญ่ ๆ เช่น งานทำบุญข้าวใหม่ ผูกข้อมือประจำปี ประเพณีกินน้ำสุก ประเพณีขึ้นถ้ำองจุ ฯลฯ

วัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ ยังมีให้พบเห็นในงานรื่นเริง งานประเพณี พิธีกรรมทั่วไป แต่ในงานประเพณีพิธีกรรมนั้นมีค่อนข้างน้อยกว่าในอดีตมาก เครื่องดนตรีที่ใช้อยู่ในพิธีกรรมที่พบเจอ ได้แก่ ทะ มู และ เจงจี ใช้บรรเลงในช่วงหนึ่งของพิธีเพื่อส่งสัญญาณไปยังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้รับรู้ถึงการจัดประกอบพิธี นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงที่พบเจอในอำเภอศรีสวัสดิ์อีกหลายชนิด ได้แก่ เป้ย งูเกย นาเด่ยง เมตาลี่ ฯลฯ รูปร่างหน้าตาของเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงนั้นมีความคล้ายคลึงกับเครื่องดนตรีของชนชาติอื่นที่อาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อและมีประวัติศาสตร์ร่วมกันมายาวนาน เช่น ชาวมอญ ชาวเมียนมาร์ และชาวไทย เป็นต้น การเดินทางของวัฒนธรรมในทุกด้านล้วนติดตัวไปกับเจ้าของวัฒนธรรมเดิมเมื่อผู้คนเดินทางถึงกันจึงเกิดการแลกเปลี่ยนผสมกลมกลืนกันไปในที่สุด แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของตัวตนเอาไว้ ดังที่ ปัญญา รุ่งเรือง (2542 : 4) ได้อธิบายเรื่องกำเนิดดนตรี และเครื่องดนตรี ว่าทฤษฎีการกำเนิดดนตรีในโลกนี้นั้นสามารถอธิบายการกำเนิดดนตรีได้ อยู่ 2 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีนานากำเนิด (Polygenesis) คือ เครื่องดนตรีที่มนุษย์ต่างชาติต่างภาษา ต่างก็ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเอง และอาจมีบางอย่างคล้ายคลึงกันโดยบังเอิญและพบแพร่หลายอยู่ในทั่วโลกและอยู่ในทุกวัฒนธรรมโดยที่ไม่ได้ลอกเลียนแบบซึ่งกันและกัน

2. ทฤษฎีการแพร่กระจาย (Diffusion) มนุษย์ต่างชาติต่างภาษาอยู่ต่างถิ่นกันและมีวัฒนธรรมต่างกัน แต่มีการติดต่อสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดกัน ย่อมก่อให้เกิดการลอกเลียนแบบ และหยิบยืมเครื่องดนตรีของเผ่าอื่นมาใช้ในวัฒนธรรมของตนเองได้

ในส่วนของนักดนตรีในอำเภอศรีสวัสดิ์นั้นส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและยังมีความต้องการที่จะเล่นดนตรีอยู่ แต่เครื่องดนตรีส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ทรุดโทรมไม่สามารถซ่อมแซมให้ใช้งานได้จึงไม่สามารถที่จะเล่นได้ และอีกเหตุผลที่สำคัญคือการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐในแต่ละท้องถิ่นที่ไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก ส่วนการสืบทอดทางด้านดนตรียังมีอยู่บ้างโดยเฉพาะวงดนตรีที่ใช้ประกอบการรำตงนั้น ยังมีการเรียนการสอนอยู่ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นลูกหลานของผู้ดูแลวงนั้น ๆ ส่วนเครื่องดนตรีประเภทอื่น ๆ เช่น เป้ย นาเด่ยง เมตาลี่ ไม่มีการสืบทอดเกิดขึ้น ในส่วนของวงชะพูชะอูนั้นเป็นวงดนตรีที่เพิ่งก่อตั้งขึ้นใหม่ในอำเภอศรีสวัสดิ์ได้ประมาณหนึ่งปี เป็นการร่วมโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงระหว่างเทศบาลตำบลเขาโจดกับมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยได้รับการเอื้อเฟื้อเครื่องดนตรีจากภาควิชามานุษยดุริยางควิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำหรับการจัดการอบรมและ

ฝึกซ้อมในเบื้องต้น ปัจจุบันนี้วงชะพูชะอูสามารถที่จะบรรเลงรับงานแสดงได้ทั่วไป นักดนตรีทั้งหมดเป็นเด็กเยาวชนในหมู่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย

ด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญต่าง ๆ ที่ได้แพร่เข้าถึงยังชาวกะเหรี่ยง ความสะดวกสบาย ความจำเป็น ในด้านต่าง ๆ ย่อมส่งผลให้วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านดนตรีนั้นจางหายลงไปทีละน้อย

6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในอำเภอศรีสวัสดิ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1.1 หน่วยงานท้องถิ่นของรัฐในอำเภอศรีสวัสดิ์ควรให้การสนับสนุนการฟื้นฟูวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงให้ทั่วถึง และต่อเนื่อง

1.2 โรงเรียนในแต่ละพื้นที่ควรนำวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงเข้าไปอยู่ในระบบการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 สามารถศึกษาดนตรีประกอบการแสดงรำตงในอำเภอศรีสวัสดิ์

2.2 สามารถศึกษาวัฒนธรรมและดนตรีกะเหรี่ยงสามจังหวัดได้

2.3 สามารถศึกษาดนตรีกะเหรี่ยงบ้านกล้วย ตำบลวังยาว อำเภอด้านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีได้

2.4 สามารถศึกษาดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานีได้

2.5 สามารถศึกษาเพลงกล่อมเด็กของชาวกะเหรี่ยงได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2553). *กะเหรี่ยงโป.* กรุงเทพฯ: สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

----------. (2536). *เพลงพื้นบ้าน.* สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 12. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

----------.(2553). *รูปแบบการสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน : กลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยงโปภาคตะวันตกของประเทศไทย.* ปริญญานิพนธ์ ปร.ด. (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ขวัญชีวัน บัวแดง. (2549). *"กะเหรี่ยง" : หลากหลายชีวิตจากขุนเขาสู่เมือง.* ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

----------. (2551). *พื้นที่พรมแดนแม่น้ำเมยกับความสัมพันธ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง-คนเมือง.* เชียงใหม่. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จรัญ กาจนประดิษฐ์. (2547). *การศึกษาดนตรีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.* ปริญญานิพนธ์ ศป.ม.(สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ณรงค์ชัย ปิฎกรัตน์. (2544). *ดนตรีไทยอุดมศึกษา.* ครั้งที่ 32 18-21 มกราคม 2544. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. บทความ.

ดารุพัสตร์ สำราญวงศ์. (2529).การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนกระเหรี่ยง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุหลัน รันตี. (2552). กะเหรี่ยง ผู้พิทักษ์หัวเมืองตะวันตก สารคดีว่าด้วยเรื่องราวของกะเหรี่ยงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน. เนชั่นสุดสัปดาห์. นนทบุรี. สำนักพิมพ์บ้านหนังสือ.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2545). *ชาวเขาในไทย.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชนจำกัด (มหาชน)

เบญจมาศ ชุมวรฐายี และคณะ. (2545). *ประวัติศาสตร์ชนเผ่าฮู.* (เอกสารรายงานความก้าวหน้าของโครงการ). สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย

ปัญญา รุ่งเรือง (2542). *ประวัติดนตรีไทย ฉบับปรับปรุง.* (เอกสารการสอน) คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประเวศ วะสี. (2534). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท.*กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ปริ้นติ้งกรุ๊ป

พิพัตน์ เรืองนาม. (2533). *ชาวกะเหรี่ยงและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. : สังคมและวัฒนธรรมกะเหรี่ยงกาญจนบุรี.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์.

วิชาติ บูรณะประเสริฐสุข. (2555). *เรื่องเล่าจากชายแดนไทย-พม่า: ประกายไฟทางปัญญาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน.* กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วุฒินันท์ แท่นนิล. (2551). *การสร้างพื้นที่ทางสังคมเพื่อหลีกหนีความเป็นชายขอบของคนพลัดถิ่นชุมชนกะเหรี่ยงพลัดถิ่น ตำบลบ้านคา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร

ศรันย์ สมันตรัฐ และคณะ (2526). หน้าจั่ว ฉบับที่ 10

สุรพงษ์ กองจันทึก. (2530). *ประเพณีผูกข้อมือ การกินน้ำสุก และพุทธศาสนา : กรณีกระเหรี่ยงโปภาคกลาง.* : ม.ป.พ.

สมัย สุทธิธรรม. (2541). สารคดีชีวิตของชนกลุ่มน้อยบนดอยสูงเผ่ากะหรี่ยง. กรุงเทพฯ: 2020 เวิร์ล มีเดีย.

สุริยา รัตนกุล (2539). *เพลงกะเหรี่ยง*. กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิก.

สมัย สุทธิธรรม (2541). *สารคดีชีวิตของชนกลุ่มน้อยบนดอยสูงเผ่ากะเหรี่ยง*. กรุงเทพฯ: 2020 เวิลด์ มีเดีย.

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, และคณะ. (2540). สารานุกรมชาติพันธ์ม้ง. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรวรรณ ทับสกุล. (2547). หลวงพ่ออุตตมะ หลวงพ่อใหญ่ของชาวมอญ. กรุงเทพ: สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม.

อาภรณ์ สุนทรวาท. (2551). *รำกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้ง.* ราชบุรี: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง,

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2536). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท.* กรุงเทพฯ : มูลนิธิปัญญา.

Keyes C.F. (1979). *Introduction. Ethnic Adaptation and Identity: The Karen on the Thai Frontier with Burma.* Philadelphia: Institute for the Study of Human Issues.

Renard, R.D. (1980). “Kariang : History of Karen-Tai Relations from the Beginnings to 1923”. Ph.D. Thesis, The University of Hawaii.

Tharckabaw, D. and Watson R. (2003). The Karen People of Burma and The Karen National Union (online). http://www.dictatorwatch.org/articles/karenintro.html, (November 11, 2010).

Rajah. A. (2008). Remaining Karen: A study of cultural reproduction and the maintenance of identity. Australia: ANU E Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตารางเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงที่พบในอำเภอศรีสวัสดิ์

ตารางเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงที่พบในอำเภอศรีสวัสดิ์

เขตพื้นที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	เจ้าของ	ที่อยู่
ตำบลแม่กระบุง	วาเลเคาะ-จี	1 ชุด	นางเพ็ญณี ขจัดพิษภัย	48 หมู่ที่ 2 บ้านแม่กระบุง ตำบลแม่กระบุง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
ตำบลด่านแม่แฉลบ	ตะโพ้วกู่เพล้อว	1 ชุด	นายจอนนี่	100/5 (พ) หมู่ 6 บ้านดงเสลา ตำบลด่านแม่แฉลบ
	เจงจี	1 คู่		
	วาเลเคาะ-จี	1 ชุด		
	นาเด่ยง	2 ตัว	นายมี	53/1 หมู่ 6 ตำบลด่านแม่แฉลบ
	ทะ	1 ใบ	วัดดงเสลาเก่า	วัดดงเสลาเก่า หมู่ 6 ตำบลดงเสลา
ตำบลนาสวน	เป้ย	1 เต้า	นายละ นาสวนสุรงค์	12/1 หมู่ 6 บ้านองสิต ต.นาสวน
		1 เต้า	นายช่วยละ	
ตำบลเขาโจด	จีวาย	2 ชุด	เทศบาลตำบลเขาโจด	สำนักงานเทศบาลตำบลเขาโจด
		1 ชุด	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	
	โหม่งวาย	2 ชุด	เทศบาลตำบลเขาโจด	
		1 ชุด	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	
	ปัตตาล่า	1 ราง	เทศบาลตำบลเขาโจด	
		1 ราง	นางลำใย	บ้านป้าลำใย หมู่บ้านตีนตก
	ตะโพ้วกูเพล้อ	1 ชุด	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	สำนักงานเทศบาลตำบลเขาโจด
	วาเลเคาะ-จี	1 ชุด	เทศบาลตำบลเขาโจด	สำนักงานเทศบาลตำบลเขาโจด

	เป้ย	1 เต้า	นายช่วยละ ลำใยสถิต	56 หมู่ที่ 4 ตำบลเขาโจด
		1 เต้า	นางเตะเปรียวเอ่ง	37 หมู่ 2 ตำบลเขาโจด
	นาเด่ยง	1 ตัว	นายชัยรัตน์	บ้านนายชัยรัตน์
	เมตาลี่	3 ตัว		หมู่บ้านตีนตก ตำบลเขาโจด
	งเกย	1 ชิ้น	นายเจริญ สวัสดิ์กรานต์	17 หมู่ 4 ตำบลเขาโจด
	ตะเพ้อว	1 ใบ	นายอุกฤษ	หมู่บ้านน้ำพุ ตำบลเขาโจด
	ขรุ	1 ตัว	น้ำพุไพศาลสกุล	
	จูจ้วย	1 คู่		

ภาคผนวก ข

ประมวลภาพภาคสนาม

บ้านแม่กระบุง ตำบลแม่กระบุง

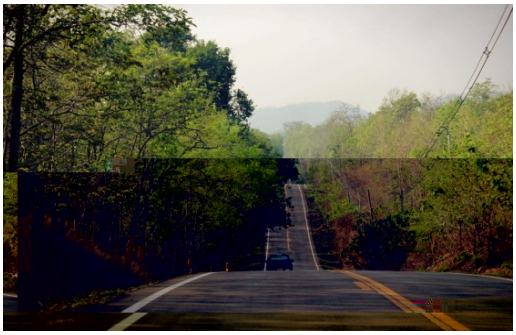

บ้านองเผาะ ตำบลด่านแม่แฉลบ

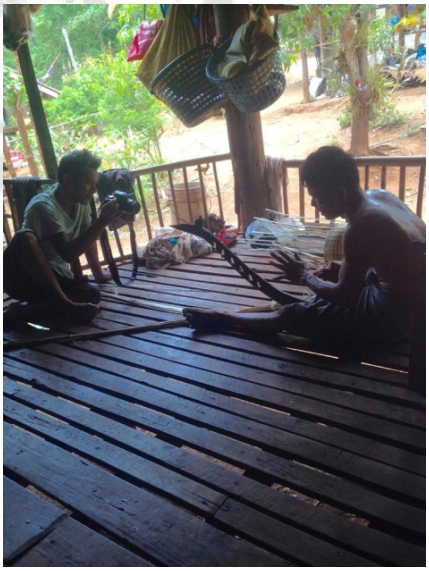

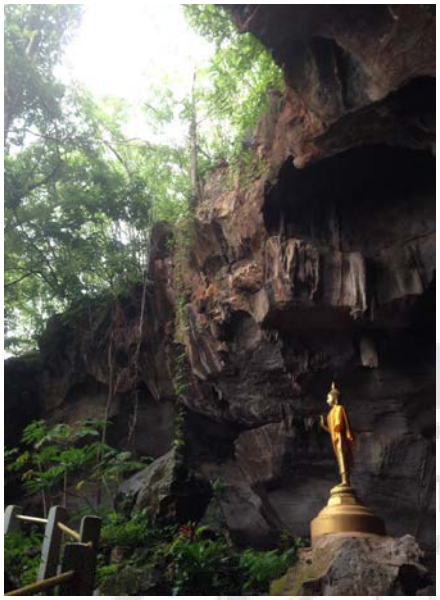

บ้างองสิต ตำบลนาสวน

บ้านไกรเกรียง ตำบลเขาโจด

บ้านน้ำพุตำบลเขาโจด

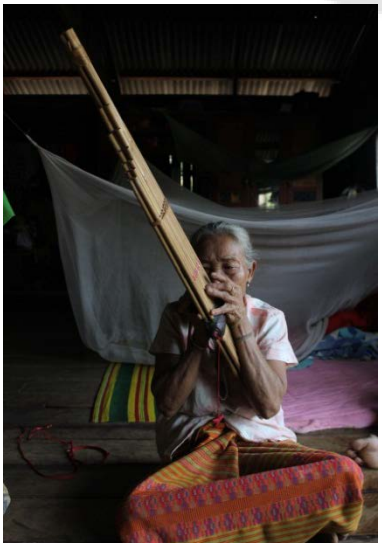

บ้านตีนตก ตำบลเขาโจด

บ้านสามหลัง-ท่าลำใย

ประเพณีผูกข้อมือด้ายเหลือง

อาจารย์ และนิสิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาสอนรำและดนตรีให้วงชะพูชะอูที่บ้านสามหลัง-ท่าลำใย

การแสดงดนตรีในงานต่าง ๆ

ภาพทั่วไป

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายปมนวัฒน์ สามสี
วัน เดือน ปีเกิด	16 กันยายน พ.ศ.2520
สถานที่เกิด	อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	32 ถ.ยรรยงพัฒนา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครูสอนดนตรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนดนตรีเดอะเปียโน เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2527	ระดับประถมศึกษา จาก โรงเรียนวัดจอมไตร อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
พ.ศ.2533	ระดับมัธยมต้น จาก โรงเรียนควนเนียงวิทยา อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
พ.ศ.2537	ระดับมัธยมปลาย จาก ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2540	ระดับปริญญาตรี ดนตรีศึกษา จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
พ.ศ.2556	ระดับปริญญาโทมานุษยดุริยางควิทยา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ